

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar

HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2014. február XXV. évf. 2. szám – 390 Ft

MEGSZÁLLOTTAK

97708565530614002

54
 A SZURMAY-DANDÁR
 32. NEMZETI HONVÉD
 DÍSZEGYSÉGÉNEK TAGJAI –
 AKIK MÁSODIK ÉVE VISELIK
 EGYENRUHÁIKON A NEMZETI
 SZÍNEKET – NEM ÉLNEK
 EGYHANGÚ ÉLETET:
 SZOLGÁLATUKAT MEGANNYI
 EMLÉKEZETES ESEMÉNY
 TÖLTI MEG TARTALOMMAL.

24 A magyar rohamlövész-tanfolyam vagy az amerikai ranger-kiképzés a keményebb? A válasz sokakat meglephet.

38 A vitórlázógépek a második világháború számos fontos hadműveletének sikeréhez járultak hozzá.

42 Könnyedén elbánt a legnagyobb lángokkal is: 25 éve olaj- és gáztüzek oltására épült a magyar „csodafegyver”.

**A MAGYAR HONVÉD
 MAGAZIN KÖVETKEZŐ
 SZÁMA
 2014. MÁRCIUS 14-ÉN
 JELENIK MEG.**

52 Kevésbé ismert tény, hogy az azonosági jegy sajtós elnevezése, a dögcédula magyar bakáktól származik.

NAGYVILÁG

- Félholdfogyatkozás 4
- Missziós hírek 8
- Radar 10

MÚLTIDÉZŐ

- A Nagy Háború 14

SEREGSZEMLE

- Januárban történt 20
- Specialisták 24
- Megszállottak 28
- Tábori Posta 31**
- Mélyvíz 35

HADITECHNIKA

- Egyirányú repülés 38
- Birodalmi lépegető 42
- Mihail Kalasnyikov 46

HÁTORSZÁG

- Jeges játékok 49
- Dögcédulák 52
- Nemzeti színekben 54
- Világjáró hajdúk 58
- Közérdekű 60
- Alapmű 61
- Drégely hős kapitánya 62

**A Honvédelmi
 Minisztérium magazinja
 XXV. évfolyam 2014.
 2. szám**

Kiadja a HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgálat Képzési és Nemzetközi Képzési Központ Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:
 DR. BOZSONYI KÁROLY
 ügyvezető

Nyomatás:
 A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:
 A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest,
 Kerepesi út 29/B Postacím: 1440
 Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315,
 HM: 27-913 fax: 459-5351
 E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

TÖRÖS ISTVÁN

Főszerkesztő-helyettes:

SZABÓ BÉLA

Olvasószerkesztő:

M. TÓTH GYÖRGY

Lapszerkesztők:

TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ

Fotóriporterek:

DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR,
 KRASZNAI-NEHREBECKY MÁRIA, RÁCZ
 TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GRÓF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT

FEITH LÁSZLÓ SZERKESZTETTE

Borítófotó: Bozák Zsolt zászlós

ISSN: 0865-6932

Lapunk az Európai Katonai Sajtószövetség (European Military Press Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletága (1008 Bp. VIII., Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-elofizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:
 06-80-444-444

Esély a változásra?

Líbia: mi lesz az arab tavasz után?

FÉLHOLDFOGYATKOZÁS

VILÁGTÖRTÉNELMI JELENTŐSÉGŰ LENNE, HA BARACK OBAMA AMERIKAI ÉS HASZAN RÓHÁNI IRÁNI ELNÖK KEZET FOGNA TEHERÁNBAN VAGY A FEHÉR HÁZ KERTJÉBEN. DE VAN-E ESÉLY ERRE?

Kétezer-tíz december 17.: Tarek al-Tayeb Mohamed Bouazizi tunéziai utcai árus, meglegelve a rendőrök és a hivatalnokok packázásait, az őt ért megaláztatásokat, felgyújtotta magát, s kevesebb mint három hét múlva behalt égési sérüléseibe. A 26 éves fiatalember tette katalizátora volt a már érlelődő, elsősorban a fiatalokat magával ragadó elégedetlenségnek. A kitört tüntetések, zavargások hatására nemcsak a Tunéziát 23 éve uraló Zine El Abidine Ben Ali elnök mondott le 2011. január 14-én, alig 10 nappal Bouazizi halálát követően, hanem máig ható változások indultak el, amelyeket összefoglaló néven arab tavaszként ismerünk.

BELSŐ KÜZDELEM

Az arab tavaszt érdemes a térség olyan belső mozgásaként számon tartani, amelybe nagyon kevés külső szereplő tudott beleszólni – jellemezte a több mint hároméves folyamatot Tólas Péter, a

Nemzeti Közfoglaltati Egyetem Nemzetközi Intézete (NKE NI) Stratégiai Védelmi Kutatóközpontjának (SVKK) igazgatója. Ez egyaránt meglepetésként érte az Egyesült Államokat, valamint a térséggel részben az olajszállítások, részben az Afrikából Európába igyekvő menekültek visszaszorítása miatt szorosan együttműködő Európai Uniót. Annak ellenére volt ez meglepetés, hogy mind az EU, mind az Egyesült Államok komoly gazdasági és katonai kapcsolat-rendszert épített ki a térség államaival. De a két másik nagyhatalom, a térség két jelentős szereplője, Kína és Oroszország sem készült fel a sorozatos kormány- és elnökdöntésekre, a tömeges elégedetlenségek kirobbanására. Az Egyesült Államok és Európa is saját magával volt elfoglalva, elsősorban a 2008 után megváltozott gazdasági és világpolitikai helyzet miatt. Annál aktívabb szerepet játszottak és játszanak az Öböl-menti monarchiák, Szaúd-Arábia, illetve Irán. Az arab tavaszban, illetve az azt

Mohamed Murszi rövid ideig lehetett Egyiptom elnöke.

MAGYAR HONVÉD

Trautmann Balázs ❖ Fotó: archív

NAGYVILÁG

Az egyiptomi hadsereg Mubarak elnök helyett az ellene tüntetők mellé állt.

Mohamed Murszi megbuktatásában a szaúdi támogatású hadsereg játszott kulcsszerepet.

követő átrendeződésben a másodlagos regionális főszereplők küzdelme a kulcsfontosságú – jegyezte meg az igazgató. Kezdetben azok a szunnita erők használták ki az országokban fellépő elégedetlenséget és lázongási hangulatot, amelyek a megerősödő Iránnal szemben kívántak fellépni. Irán 2011 végétől látványosan tett szert hatalmas befolyásra Irakban a síitákon keresztül. Szövetségeseinek, Bassar al-Aszad szír elnöknek és rendszerének Libanonban a Hezbollah révén van befolyása, és támogatja a pa-

lesztin Hamász szervezetet is. A megerősödő és régen nem látott módon kiterjedő „perzsa birodalom” miatt támogatta Szaúd-Arábia és a többi, Öböl-menti monarchia a diktatúrák „lecsérelését”, ami Tunéziában Ben Ali elnök, Egyiptomban Hoszni Mubarak elnök bukásához, Líbiában pedig Moammer Kadhafi elnök elűzéséhez, majd megerősítéséhez vezetett. Azonban míg Tunéziában és Egyiptomban belső okok miatt került sor a bukásra, Líbiában ez másként, a nyugati hatalmak, a NATO, az

Egyesült Államok és az Európai Unió aktív katonai közreműködésével történt. Ez a beavatkozás megosztotta a főszereplőket és a nemzetközi nagyhatalmakat egyaránt. Kína és Oroszország úgy véli, hogy Líbiában a külső katonai beavatkozás és nem a felkelők döntötték meg a rendszert, s ez a mai napig kihathat a Szíria körül kialakult helyzet orosz és kínai megítélésére.

TÜNDÖKLÉS ÉS VISSZASZORULÁS

Az arab tavasz egyik fő eredménye a politikai iszlám megerősödése volt. Kérdés persze, hogy végül a török típusú politikai iszlám, vagy az iráni, avagy esetleg az Al-Kaidához köthető, kalifátus típusú politikai iszlám lesz-e a „befutó”? A politikai szereplők közül a változások legnagyobb nyertese, a Muzul-

mán Testvérek mozgalom mindenhol megerősödött és legálissá vált. Előretörték Tunéziában, Líbiában, Marokkóban, kormányra kerültek és elnöki hatalmat szereztek Egyiptomban. Rádásul mindez – Líbiát kivéve – békés úton történt. Ameddig a főszerepet játszó Öböl-menti országok és Szaúd-Arábia úgy látták, hogy nem forradalomról, minőségi változásról, hanem a meglévő politikai elit kiegyezéséről van szó a Testvérek hatalomra jutásával, addig nem volt baj. Egyiptomban azonban – képletesen szól-

4

MAGYAR HONVÉD

5

Irán egyelőre nem állítja le a ballisztikus rakéták fejlesztési programját.

SzírIA északi területeit a kurdok tartják ellenőrzésük alatt.

va – már nem egy szobát vagy emeletet, hanem egy egész épületet akartak átvenni. Ez már nem tetszett a főszerplőknek, mert óriási veszélyt láttak saját, konzervatív berendezkedésű rendszereikre nézve a populista, szociális demagógiával is operáló Muzulmán Testvérek látványos előretörésében.

A már említett iráni felemelkedés különösen nagy problémát jelentett volna, ha a Testvérek szorosabb kapcsolatra lépnek e közel-keleti országgal. Az Öböl-menti monarchiák egy része és a szaúdiak emiatt döntöttek a mozgalom visszaszorítása mellett, amelyek leg-

Líbiai felkelők a kormány csapatoktól zsákmányolt harckocsin.

látványosabb elemeként 2013. július 3-án Abdel Fattah El-Sisi tábornok vezetésével Egyiptomban a nép elégedettségére hivatkozó és szaúdi támogatást élvező hadsereg meg is buktatta a kétségkívül számos komoly hibát is elkövető Mohamed Murszi elnököt. A Muzulmán Testvérek azóta ismét illegálisban szorult, vezetőit és fontosabb szereplőit jórészt letartóztatták – tette hozzá Tólas Péter.

Ezek a lépések azonban nem tervszerűen, sokkal inkább a felmerülő lehetőségek kihasználásával történtek. Ennek megfelelően számos dolgot nem is tudtak befolyásolni a főszerplők. Ez igazán két helyen mutatkozik meg látványosan. Számos előrejelzés utalt arra, hogy veszélyes dolog megdönteni a

Kadhafi-rendszert. A diktátor Líbiája néhány olyan feladatot elvégzett, ami fontos volt az Európai Unió tagállamai számára. Visszatartotta az Afrikából Európába eljutni szándékozó emigránsokat, s lekötötte azokat a fegyveres csoportokat, amelyek elsősorban Maliban, de más afrikai államokban is a kormányellenes erőket támogatják. Kadhafi megbukott, de az új líbiai rendszer a mai napig nem tud felállni. Akadozik az olajszállítás, s 2010–2011 során majdnem a duplájára nőtt az EU területét a Földközi-tengeren át megcélzó menekültek száma. S ez a válsággal küzdő Európában, ahol nagy a munkanélküliség, a populista erők a munkahelyek elvesztésével kampányolnak, igen komoly kihívást jelent.

AZ ÜTKÖZŐÁLLAM

A másik problémás ország, SzírIA, túlnőtt saját jelentőségén, egyfajta ütközőállammá vált. A nemzetközi erőviszonyok jó modellje. Leegyszerűsítve: az egyik oldalon állnak az európai demokráciák és az Egyesült Államok támogatta felkelők, a másikon pedig az ENSZ BT-tag Kína és Oroszország, valamint az Irán által támogatott Asszad-rendszer. Az országban mára állandósult a polgárháború, s külön probléma, hogy az ellenzék nagyon széttagolt, politikailag amorf képződmény, amelyen belül is komoly konfliktusok dűlnak. Líbiában és SzírIA-ban is megjelentek azok az iszlamista erők, amelyeket terroristának szoktunk nevezni – mondta az SVKK igazgatója. Ezek a fegyveresek, amint arra le-

Tunéziában „csak” szögesdrót várta a tüntetőket.

hetőségük nyílik, polgárháborút folytatnak (Líbia, SzírIA), viszont e lehetőség híján terroristaként működnek. Paradox módon ennek köszönhető az is, hogy amíg SzírIA-ban polgárháború zajlik, addig máshol jóval kevesebb terrorcselekmény történik. A felek közötti megegyezés nagyon nehéz: minél több halott van (SzírIA-ban már jóval 130 ezer fölött van az áldozatok száma), annál kisebb az esélye a politikai megoldásnak. Mindeközben Oroszország az Asszad-rendszer fennmaradásáért tesz meg mindent, mivel Líbia elvesztésével SzírIA maradt az egyetlen szövetséges állama a térségben.

Barack Obama amerikai elnök sincs egyszerű helyzetben. Saját kül- és biztonságpolitikai hagyatékát ma már csupán egy Iránnal kötött sikeres megegyezés jelentheti, hiszen még a második ciklusának elején is az elődjétől, George W. Bush elnöktől „megöröklött” hábo-

rúk (Irak és Afganisztán) lezárásával kénytelen foglalkozni. Az első ciklusa elején meghirdetett, az arab világ felé nyitó külpolitikai törekvése megbukott, a ciklus végére népszerűsége az arab világban gyakorlatilag megegyezett elődjével. Elméletileg két kérdésben volt esélye az előrelépésre, de az egyikben, a palesztin–izraeli kérdésben ez láthatóan nem sikerült. Ennek egyik oka a jelenlegi izraeli és amerikai vezetés meglehetősen rossz viszonya. A másik ok az Iránnal történő megbékélés beindítása. Az az amerikai elnök, aki kezét ráz majd az iráni elnökkel akár Teheránban, akár Washingtonban, biztosan bekerül a történelemkönyvekbe – szögezte le Tólas Péter, hozzátevé, az 1979 óta zajló váltságba, az évek során mutatott több rendezési kísérletbe mindkét fél belefáradt. Most úgy tűnik, a csillagok szerencsés együttállása következett be. Miközben az Egyesült Államok veszít befolyásából, a hazai palagáz- és olajkészletek kiemelése miatt nem függ már az Öböl-térség olajától. Irán pedig eközben szert tett az atomfegyver elkészítésének képességére, regionális hatalomként léphet fel, és számos, a cikk elején már említett külpolitikai sikert arathatott le. De eljutott egy olyan pontra is, ahol a rezsim nemzetközi „pária-helyzete” a regionális nagyhatalmi potenciál ellenére csökkenti az ország mozgásterét. Így sem lesz könnyű a kézfogás összehozása: a két állam vezetőjének nemcsak egymással, de a megegyezést ellenző saját háttországgal is meg kell vívnia. Barack Obama esetében ez a Szenátus és a Kongresszus iráni nyitást ellenző tagjait jelenti, míg Iránban Haszan Róháni a befolyásos konzervatív erők vezetőivel kénytelen szembenézni.

Afrikai menekültek az olaszországi Lampedusa szigetén.

ÚJ KIKÉPZŐ KÖZPONT KABULBAN

Átadták az MH Logisztikai Mentoresoportnak is otthont adó – a német, valamint az amerikai kormány által finanszírozott – logisztikai iskola épületkomplexumát. A 15 ezer négyzetméter összterületű bázis épületei két év alatt készültek el, az elhelyezési körleteket és a tantermeket egyaránt a mai kor követelményeinek megfelelően alakították ki. Az iskolán belül működik az a kiképző központ is, ahol a magyar mentorok az afgán hadsereg turnusonkénti mintegy 600 logisztikai közkatonaát oktatják. Az alapképzésen gépjárművezetők, fegyverzet- és gépjármű-technikusok, szakácsok, el-látók és raktárosok vesznek részt. Kép és szöveg: MH LMCS

Afganisztánban az MH Nemzeti Támogató Elem (NTE) Mazar-e Sharif-i irodáinak folyosóin és a nemzetközi étkezdé falán is kiállították a Bátorok karácsonya elnevezésű gyermekrajzpályázat alkotásait. A pályázatot az MH Pápa Bázisrepülőtér, a Nehéz Légi Szállító Ezred, a NATO Légi Szállítást Kezelő Programiroda és a Boeing cég hirdette meg a pápai általános iskolák tanulói számára. A pályaművek túlnyomó többsége az édesanyák és édesapák hazavárásával kapcsolatos üzenetet, mondanivalót fogalmazta meg. A rajzokat az NTE digitalizálta, a másolatokat pedig eljuttatták a hadszíntéren szolgáló valamennyi magyar kontingensnek.

Dr. Bazsala Judit főhadnagy

GYERMEKRAJZOK MISSZIÓBAN

Az MH Nemzeti Támogató Elem nyolcadik váltása az MH Műveleti Tanácsadó Csoport (MH MTCS) szervezésében kétnapos, szinten tartó lövészetet hajtott végre. A két kontingens katonái a lögyakorlat előkészítésében, anyagi-technikai támogatásában, illetve a pisztollyal, gépkarabéllyal és géppuskával végrehajtott gyalogsági lövészet lebonyolításában is példásan együttműködtek. A közös siker és a katonák egyéni löveredményei bizonyították, hogy a logisztikus is kezelhető mesteri módon a fegyverét, s a műveleti katona is lehet megbízható támogató.

Dr. Bazsala Judit főhadnagy
Fotó: MH NTE

LÖVÉSZETEN A LOGISZTIKA

VÁLTÁS SZARAJEVÓBAN

Befejeződött a magyar kontingensek közötti váltás a szarajevói Butmir táborban. A folyamat utolsó állomásaként a parancsnoki beosztás átadás-átvételére került sor, ezt követően az MH EUFOR Kontingens 14. váltása hivatalosan is megkezdte féléves szolgálatát Bosznia-Hercegovinában. Szpisják József dandártábornok, az EUFOR törzsfőnöke megköszönte Bartók Gábor alezredesnek, a kontingens távozó parancsnokának az elmúlt fél évben végzett munkát. Somogyi Péter alezredesnek, az új kontingensparancsnoknak pedig meghatározta, hogy az eddighez hasonló magas színvonalon lássák el feladataikat. Az új váltás állományának nagy része az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétazredtől, illetve az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Zredtől érkezett.

Szabó Ferenc főhadnagy

Az ünnepek alatti folyamatok mellett szervezték meg a pristinai Slim Lines táborban az Újévi Kihívás elnevezésű sportversenyt. A KFOR magyar–portugál közös harcászati tartalék zászlóaljában szolgáló katonák két magyar, három portugál és egy vegyes összetételű csapatba szerveződve, tizenkét számban keltek versenyre egymással. A résztvevők a futball, a röplabda, az akadálypálya és kötélhúzás küzdelmei mellett kipróbálhatták magukat a „malha” nevű portugál játékban is, amelyben egy fémkoronggal 20 méteres távolságból kell eltálni vagy legjobban megközelíteni a céltárgyat. A verseny igazságos végeredményt hozott: a harmadik helyet a magyar „Charlie” lövészsorozat, a másodikat a portugál „Alfa” század csapata szerezte meg, s a vegyes összetételű törzs csapata lett az aranyérmes.

Papp Béla főhadnagy; fotó: Tiago Pires százados

ÚJÉVI KIHÍVÁS

KOSZOVÓI MEGEMLÉKEZÉSEK

A szlovák hadsereg történetének legsúlyosabb katasztrófájára, a hejcei repülőgép-szerencsétlenség áldozataira emlékeztek Koszovóban. Az eseményeken az MH KFOR Kontingens kilencedik váltásának magyar katonái díszallegességgel vettek részt. Elsőként az elhunyt szlovák békefenntartók egykori katonai táborának helyén, a sajkovaci vízműtelepen található emlékműnél helyezték el koszorút a Szlovák Köztársaság pristinai összekötő hivatalának, valamint Magyarország koszovói nagykövetségének munkatársai. Emlékezést tartottak a KFOR főparancsnokságán állított emlékműnél is, ahol többek között Salvatore Farina vezérőrnagy, a KFOR parancsnoka is koszorúzott.

Kép és szöveg: Papp Béla főhadnagy

Nagy teljesítményű, T-6C Texan II kétüléses turboprop kiképzőrepülőgépekkel erősíti meg légierjét Új-Zéland. A királyi légierő Ohakea Légitámaszponton működő 14. repülőszázadához összesen 11 ilyen gép kerül, amelyek a jelenleg használt, helyi tervezésű és építésű CT-4E egyhajtóműves kiképzőgépeket és a négy, bérelt Beech King Air B200 kéthajtóműves turboprop repülőgépet váltják majd fel. Szakértők szerint szokatlan, hogy a csupán többhajtóműves típusokkal (Lockheed P-3K2 Orion, Lockheed Martin C-130H Hercules és Boeing 757) rendelkező légierő pilótái egyhajtóműves típusossal, az új T-6C-ekkel kapnak kiképzést. defenseindustrydaily.com

ÚJ-ZÉLAND: EGY ÉRDEKES VÁLASZTÁS

HÚSZBÓL A MÁSODIK

Január 27-én hivatalosan is a Kínai Népi Haditengerészet kötelékébe került az 587-es oldalszámú JIEJANG többfeladatú korvet. A kínai fejlesztésű, 1300 tonna vízkiszorítású, dízelmeghajtású Type 056 hajóosztályból eddig 20 példányt rendeltek s a JIEJANG összességében a kilencedik (idén januárban egyébként másodikként átadott) egység. A négy hajógyár által párhuzamosan épített hajók fő fegyverzete a 2x2 zárt indítóban elhelyezett YJ-83 (C-803) aktív radarirányítású, hajó elleni rakétarendszer, amelyet egy H/PJ-26 76 milliméter űrméretű, többfeladatú automata löveg és 2x3 torpedóvető cső egészít ki. A légvédelemről a HQ-10 infravörös önirányítású hajó-levegő rakétarendszer gondoskodik. chinamil.com.cn

APACHE-OK IRAKNAK

Amerikai hírugynökségek jelentései szerint elhárultak a politikai akadályok az Iraknak szánt Boeing AH-64E Apache Guardian harci helikopterek leszállítása elől. Az egyre komolyabb polgárháborús veszéllyel küszködő ország 24 Apache Guardian-t vásárolhat, amelyhez 12 AN/APG-78 Longbow, rotor fölé szerelhető radarrendszer és 480 AGM-114R irányított rakétát is vásárolnak. A teljes üzlet értéke eléri a 4,8 milliárd dollárt. Irak gyorsgéllyként még hamarabb bérelhet hat AH-64D Apache Longbow helikoptert, amellyel a kormányellenes erőkkel szembeni harcot támogatja az Egyesült Államok. A gépekhez 152 AGM-114K Hellfire rakétát is leszállítanak. bmpd.livejournal.com

CAPES: KILÓVE

Költségtakarékossági okok miatt mégsem hajtják végre az amerikai légierő CAPES-programját. A több mint 300 Lockheed Martin F-16C/D Block 40, 42, 50 és 52 sorozatú vadászbombázó repülőgépet érintő fejlesztés költségvetési forrásait kihúzták a 2015-ös pénzügyi év védelmi költségvetéséből. A CAPES-programban a Falconok Northrop Grumman SABR aktív, elektronikusan fázisvezérelt radarrendszer, továbbá Terma ALQ-213 (V) elektronikai önvédelmi és felderítőrendszert kaptak volna. A költségek nem nyilvánosak, de a becslések szerint több milliárd dolláros kiadásról lett volna szó. A légierő vezetése a szűkös költségvetési forrásokat inkább az F-16-osok átépítésére szánja, hogy 8000-ről 10-12 ezerre növeljék a lerepülhető órák számát. www.defensenews.com

BMP-3-ASOK INDONÉZIÁNAK

Kelet-Timorban, az Asembagus mellett lévő támaszponton ünnepélyes keretek között adták át az indonéz tengerészgyalogság új, kétéltű harcjárműveit. A szám szerint 37 BMP-3F típusú, a már az 1960-as évek eleje óta hadrendben álló PT-76 könnyű kétéltű harckocsikat váltották le. A Rosoboronexport több mint 100 millió dollárt kapott a járműveikért, de ebben az összegben benne van az indonéziai javítóbázis kialakítására és az oktatás-kiképzésre fordított összeg is. 2010-ben már hadrendbe állt 17 BMP-3F, de a tervek szerint összesen 81 BMP-3F, 10 BMP-3FK parancsnoki és 4 BREM-L műszaki mentő változatú harcjármű kerül a tengerészgyalogsághoz. koarmatim.tnial.mil.id

KÍNAI LÖVEGEK ALGÉRIÁNAK

Algéria PLZ-45 155 milliméter űrméretű lánctalpas önjáró lövegeket vásárolt Kínától, amelyek a tengeri szállításukat követően a hadsereg Blida melletti központi logisztikai raktárába kerültek. Az állami China North Industries Group Corporation által gyártott 33 tonnás harci tömegű, ötfős személyzettel (parancsnok, tüzér, két töltő és egy járművezető) rendelkező önjáró löveg egy módosított lánctalpas gyalogsági harcjármű alvázára és a 89-es mintájú PLL01 155 milliméteres, 45 kaliberhosszúságú vontatott lövegre épül. A jármű belsejében összesen 30 löszér helyezhető el, közülük 24 a töltőberendezésben, míg 6 egy tárolóban kapott helyet. Az automatikus tűzvezető rendszer GPS-koordináták alapján is képes támadás indítására. forcesdz.com

ÚJ GRÚZ PARANCSNOKI JÁRMŰ

Két prototípussal mutatkozott be a grúziai haderő számára fejlesztett új, könnyű terepjáró parancsnoki és kommunikációs jármű. Az új jármű alapja a 4x4-es kerékképletű Didgori 2-es páncélozott terepjáró gépkocsi, amelyet a grúz SEC Delta fejlesztett ki és gyárt az amerikai Ford F-Series kisteherautó-alvázra építve. A felderítő- és szállítófeladatokra alkalmazott Didgori 1 és 2 változatokat 2010 óta gyártják Tbilisiben. Az Iraklia Alaszánia védelmi miniszter jelenlétében bemutatott járművekbe nyugati cégektől származó híradó és informatikai rendszereket helyeztek el. A járművek sorozatgyártása már megkezdődött, a tervek szerint ez lesz a grúz hadsereg zászlóalj szintű parancsnoki és kommunikációs járműve.

INDIA AZ ELSŐ VEVŐ

A második világháborút követően India lesz a japán hadiipar első külföldi vásárlója. Az üzlet legalább 15 ShinMaywa US-2 hidroplán megvételét jelenti. E vízi jármű nagy távolságú kutató-mentő feladatok mellett, a megfelelő műszerezettséggel alkalmas a tengerfelszín ellenőrzésére is. A pacifista, a haditechnikai exportot szigorúan tiltó japán alkotmány miatt civil változatra átépített US-2 darabonként 110 millió dollárba kerül. A részletek még kidolgozásra várnak, így márciusban tovább folytatódnak a tárgyalások a repülőgépek indiai összeszereléséről, az ehhez szükséges gyártósor felállításáról. A gépeket India délkeleti részén állomásoztatják majd, ahol a Bengáli-öböl területét felügyelhetik.

VESZÉLYBEN A USS GEORGE WASHINGTON?

Értesülések szerint 10 hajóegységre olvadhat az amerikai haditengerészet nukleáris repülőgép-hordozó flottája. A költségtakarékossági okokból támogatott terv szerint a jelenleg Japánból, a Jokoszuka haditengerészeti bázisról Norfolkba hajózó USS GEORGE WASHINGTON (CVN-73) hordozó már nem esne át az előre tervezett, az élettartam felénél esedékes felújításon. Ezzel a lépéssel hárommilliárd dollárt lehetne megtakarítani, de az amerikai költségvetési felügyeleti szerv számításai szerint eggyel kevesebb hordozó 2016–2021 között héttmilliárd dolláros megtakarítást jelentene. A CVN-73 feladatait a USS RONALD REAGAN (CVN-76) veszi át majd, így a délkelet-ázsiai térségben nem csökken az amerikai jelenlét.

defensenews.com

A HM HADFELSZERELÉSI ÉS VAGYONFELÜGYELETI FŐOSZTÁLY TÁJÉKOZTATÓJA A LAKÁS-TAKARÉKPÉNZTÁRAKRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY VÁLTOZÁSÁIRÓL

A főosztályunk szakterületi javaslatára és a honvédelmi tárca törvénymódosítási kezdeményezésére 2014. január 1-jén hatályba lépett a lakás-takarékpénztárakról szóló 1996. évi CXIII. törvény (továbbiakban: LTP) módosítása, amely ki- szélesítette a megtakarítás állami támogatással történő lakáscélú felhasználását.

Mi a lakás-takarékpénztári megtakarítás?

A lakás-takarékpénztári megtakarítás gyakorlatilag egy lakáscélú elősegítés érdekében nyitott számla, amelyet a magyar állam – a törvényben előírt felhasználás esetén – az éves befizetés 30%-ával, de legfeljebb 72 ezer forinttal egészít ki számlánként.

Milyen célra használható fel az LTP-megtakarítás?

Az LTP-törvény korábbi szabályai alapján jellemzően lakásvásárlás, -építés, -felújítás és -korszerűsítés céljára, valamint lakáscélú hitelek elő- és végtörlesztésére lehetett felhasználni a megtakarítást, állami támogatással kombinálva.

A HM által szorgalmazott módosításnak köszönhetően a megtakarítás felhasználhatóvá válik:

- pénzügyi lakáslízing elő- és végtörlesztésére;
- pénzügyi lízing esetén a lakás felújítására, korszerűsítésére, infrastrukturális fejlesztésére;
- pénzügyi lízingszerződés megkötése esetén az előírt önerő befizetésére;
- árfolyamrögzített hitelek esetén a gyűjtőzámlahitel elő- és végtörlesztésére;
- lakáscélú hitelt kiváltó hitelek elő- és végtörlesztésére.

Miért fontos mindez a honvédségi alkalmazottak számára?

A módosítás azon túl, hogy a lakáscélú államilag támogatott felhasználás bővítésével mindenki számára új lakásmegoldási lehetőségeket biztosít, különösen fontos jelentőséggel bír azon honvédségi alkalmazottak számára, akik pénzügyi lízing keretében oldották vagy oldják meg lakhatásukat. A honvédségi lakhatási támogatás (alberleti díj hozzájárulás) mellett ugyanis a pénzügyi lízingszerződésekre így újabb állami támogatás vonható be az LTP-megtakarítással. Ezáltal a lízingszerződés futamideje lerövidíthető, a jogviszonyban a törlesztési feltételek a lízingbe vevő számára kedvezően módosulhatnak. A honvédelmi tárca és az OTP Bank együttműködésében részt vevő, pénzügyi tanácsadói és közvetítői feladatokat ellátó Alpha Premium Kft. (e-mail: info@appk.hu, tel.: 06-1-225-0170, mobil: 06-30-408-6847) vállalja, hogy valamennyi, lízinggel rendelkező honvédségi alkalmazott számára a fentiekben a segítséget megadja.

Mindennek rendkívüli jelentősége azok számára van, akik korábban deviza-elszámolási pénzügyi lízingszerződést kötöttek, de az árfolyamváltozás miatt a havi törlesztőrészeik megemelkedtek. Ez esetben Magyarország kormánya által megteremtett árfolyamrögzítéssel élve és az árfolyamrögzítés révén keletkező havi megtakarítás LTP-be történő „beforgatásával” csökkenthetik a havi törlesztési terheket, hiszen az LTP-megtakarítás, állami támogatással kiegészülve akár jelentős – megtakarítástól függő – előtörlesztést tehet lehetővé. (Az előtörlesztés minden esetben a tőketartozás csökkentését jelenti, azaz előtörlesztés esetén a későbbi kamatterhek is enyhíthetőek.)

Az LTP-t illetően a honvédségi alkalmazottak mindezen túl különleges kedvezményeket élveznek, ugyanis a Honvédelmi Minisztérium és az OTP Bank között létrejött megállapodás alapján új, ún. „Honvédségi LTP” került kidolgozásra. Ennek keretében LTP-szerződés akár számlanyitási díj megfizetése nélkül is köthető.

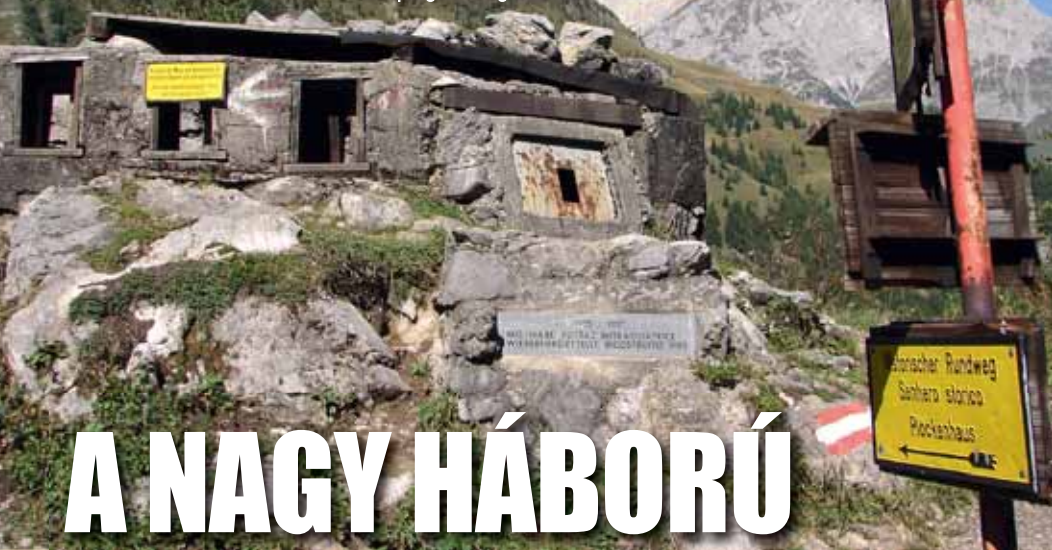
Fontos információ, hogy az új felhasználási lehetőségek a már megkötött LTP-szerződésekre is vonatkoznak. Bízom abban, hogy a törvény módosításával sikerült további segítséget nyújtani a lakásügyük megoldásához. Kérem, hogy a „Honvédségi LTP”-t illetően forduljanak bizalommal az OTP Bank és az Alpha Premium Kft. munkatársaihoz.

Amennyiben a fentiekkel kapcsolatban további információra van szükségük, forduljanak a HM Hadfelszerelési és Vagyonfelügyeleti Főosztályhoz. (A programmal kapcsolatban kijelölt munkatársunk: dr. Ecsedi László őrnagy, tel.: 06-1-474-1151, HM: 21-525, mobil: 06-30-515-1595, e-mail: ecsedi.laszlo@hm.gov.hu).

Dr. Pogácsás Imre ezredes, főosztályvezető

Mire a levelek (négyyszer) lehullanak...

Katonai terminológia szerinti „géppuskahát” az olasz-osztrák határon, a Kleiner Pal tövében. Itt állították volna meg a hegyen áttörő olasz csapatokat, de a csúcson kialakult állóháború miatt épségben megmaradt.

A NAGY HÁBORÚ

A FERENC FERDINÁND ÉS FELESÉGE ÉLETÉT 1914. JÚNIUS 28-ÁN, SZARAJEVÓBAN KIOLTÓ MERÉNYLET A XX. SZÁZAD ELSŐ NAGY VILÁGÉGÉSÉBE SODORTA AZ EMBERISÉGET. A 100 ÉVEL EZELŐTT KEZDŐDÖTT HADMŰVELETEK HELYSZÍNEIT FEJFÁK SZÁZEZREI JELZIK SZERTE EURÓPÁBAN, S A GYŐZTESEK HÁBORÚT KÖVETŐ BÉKEDIKTÁTUMA ÁTRAJZOLTA A FÖLDRÉSZ TÉRKÉPÉIT IS.

Az 1867-es kiegyezés eredményeként létrejött Osztrák–Magyar Monarchia fegyveres ereje az általános hadkötelezettség elvén épült fel és két haderőnemet (szárazföld, haditengerészet) foglalt magában.

A szárazföldi haderő gerincét a német vezényleti és szolgálati nyelvű, a birodalom egész területéről kiegészült császári és királyi vagy közös hadsereg alkotta, amely a közös hadügyminiszter alárendeltségébe tartozott, katonai ügye-

MAGYAR HONVÉD

it pedig főparancsnok irányította. Békében keretrendszerben létezett, mozgósítás és feltöltés után azonnal bevetették, benne minden fegyver- és csapatnem képviselve volt. 1914 nyarán a Monarchia szárazföldi haderejének békeleltetésénél negyvenötvenezer fő, hadiállományát 1,8 millió ember képezte, ennek egyharmadát Magyarország állította ki. A közös hadsereg ezredeinek többségénél általában több nemzetiség szolgált együtt ténylegesen (1868-tól három, 1912-től két évig). 1868–1914 között a többségében németajkú tiszti- és tábornoki kar negyede került ki Magyarországról.

A szárazföldi haderő második vonalát egy ideig az 1868-ban megalakult magyar (illetve horvát) vezényleti és szolgálati nyelvű magyar királyi honvédség, valamint az utánpótlását a birodalom Lajtnán túli feléből nyerő, németül vezényelt

kal látták el, 1908-ban felállították a Landwehr-, 1913-ban pedig a honvéd tüzérséget is. Az első világháborút közvetlenül megelőző időszakra már a két honvédség is bekerült a haderő első vonalába.

A honvédségnél a legmagasabb szervezeti egységek a hadműveletek végrehajtására önállóan is alkalmas hadosztályok voltak, amelyeket a tábori hadsereg hadtestekébe osztottak be, és háborús bevetésükre a közös hadsegregbeli vagy Landwehr-csapattekkel együtt került sor.

1868-ban a haderő harmadik (illetve 1914-ben második) vonalát a mozgósításkor létrejövő magyar királyi népfelkelés és az osztrák császári–királyi Landsturm alkotta, ahová negyvenkét éves koráig minden hadköteles férfi tartozott. A népfelkelés külön főparancsnoksággal vagy vezérkarral nem rendelkezett.

matrózok egynegyede), a tisztikarban háromszázötvennégy (a tiszték egyötöde) magyar szolgált.

AZ OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA FEGYVERES EREJE

Az első világháború – korabeli elnevezéssel Nagy Háború – volt a világtörténelem első igazán modern háborúja, amelyet joggal nevezhetünk a XX. század óskatasztrófájának. Az ötvenkét millió fős népességgel bíró Osztrák–Magyar Monarchia 1914 nyarán történetének legnagyobb kihívásával került szembe. A július végi mozgósítás után 3,2 millió fős haderejét (52 gyalog- és 11 lovashadosztály) hat hadseregbe vonták össze, amelyet a Frigyes főherceg, gyalogsági tábornok vezetett hadsereg-főparancsnokság irányított.

Károly osztrák–magyar trónörökös, lovassági tábornok szemléje a fronton.

császári–királyi Landwehr alkották. Mindkettő élén honvéd főparancsnok állt, szolgálati ügyeiket a két honvédelmi miniszter intézte. Békében csak keretekből álltak, háborúban a közös hadsereg támogatására és honvédelemre alkalmazhatók őket.

A magyar és az osztrák honvédek két évet szolgáltak ténylegesen. A csak gyalogságból és lovasságból álló két honvédséget 1908-ban géppuskás osztagok-

A fegyveres erő másik haderőnemét alkotó császári és királyi vagy közös haditengerészet európai összehasonlításban csekély erejűnek számított, csak a birodalom adriai partvidékének védelmét látta el maradéktalanul. A közös hadiflottához 1889-től sorozták újoncokat Magyarországról. Számuk 1913-ban ezerszáz, a besorozottak egyötöde volt, és három évet szolgált ténylegesen. A legénységénél 1913-ban négyezer-ötszáz (a

Az 1914. június 28-án Ferenc Ferdinánd és felesége ellen Sarajevóban elkövetett gyilkos merénylet nyomán kialakult júliusi válság folyamán a hármas szövetség (Németország, Olaszország, Osztrák–Magyar Monarchia) legerősebb tagja, Németország egy kialakuló fegyveres konfliktus esetére feltétlen támogatásáról biztosította a Monarchiát, amely július 28-án hadat üzent déli szomszédjának, Szerbiának.

A sebesülteket sziklába vájt kavernákba telepített tábori kórházakban látták el.

AZ OROSZ FRONT

A felvonulás nehézségei miatt a Monarchia gyengébb erőkkel rendelkezett 1914 nyarán az orosz fronton, mint azt Franz Conrad von Hötzendorf vezérkari főnök tervezte. Az osztrák–magyar lovashadosztályok által 1914. augusztus 14–23. között végrehajtott hadművelati lovas felderítés során az orosz erők elhelyezkedését nem sikerült megállapítani. Sor került ugyanakkor néhány lovas ütközetre augusztus 15-én Stojanownál, augusztus 17-én Gorodoknál, augusztus 21-én Jaroslavicénél, ahol a közös, illetve a honvéd lovasság rohammal futamította meg az ellenséget, ám maga is nagy veszteségeket szenvedett.

Az 1914. augusztus végi kraszniki és komaróvi, osztrák–magyar szempontból győztes csaták ellenére az oroszok erőfölénye nyilvánvalóvá vált, így a hadvezetőség szeptember 11-én tartalékok hiányában Galícia keleti és középső részének feladása mellett döntött. Przemysl városát a körülötte lévő erődítmények-

kel az orosz 3. hadsereg szeptember 17-én körülvárta. Az osztrák–magyar csapatok szeptember végére a Kárpátok vonalára szorultak vissza. Przemysl október 12-én a 3. hadsereg csapatai ugyan felszabadították, de november 4-én végleg bezárult az orosz 11. hadsereg gyűrűje a védők körül. Az erőrendszer parancsnokát, Hermann Kusmanek gyalogsági tábornokot a végsőkig való kitartásra szólították fel. A védősereg zömét a fogarasi Tamásy Árpád altábornagy, helyettes várparancsnok vezette szegedi 23. honvéd gyaloghadosztály alkotta, az ő alakulatai hajtották végre a legtöbb kitörési kísérletet.

Franz Conrad von Hötzendorf vezérkari főnök november végén merész elentámadást indított: kihasználva az orosz 3. és 8. hadsereg közötti mintegy száz kilométernyi térközt, oldalba támadta a cári 3. hadsereget. A december 3-tól 15-ig tartó limanowa–lapanóvi csatában Josef Roth altábornagy hadseregcsoportja Lapanow–Bochnia irányába indított támadásával megpróbálta átkarolni az orosz 3. hadsereg balszárnyát. Az oroszok szí-

vósan védekeztek, a VIII. hadtestet pedig Neusandez irányába helyezték át; a város elvesztésével veszélyeztették volna az osztrák–magyar jobb szárnyat. Sve-tozar Boroevicnek a Kárpátokban álló 3. hadserege ezért december 5-én parancsot kapott, hogy terjessze ki bal szárnyát a fenyegetett frontszakaszra. A segítség beérkezése a Roth-csoport jobb szárnyának védelmét a budapesti 10. közös lovas- és egy német hadosztálynak kellett megoldania, amelyek orosz nyomásra Limanowáig vonultak vissza. December 11-én, a csata döntő napján az oroszok megpróbálták áttörni a limanowa–kaninai műút két oldalán. A védők felváltására érkezett magyar huszárok (a 9. Nádasy- és a 13. Jász kun huszárezred) emberfeletti hősiességgel küzdöttek, a kézitűsában nem maradtak alul. Muhr Ottmár ezredes, a csoport parancsnoka halálos sebesülést szerzett. A megvert oroszok Szurmay Sándor altábornagy keletről beérkező hadteste és a Boroevic-hadsereg fenyegetése miatt visszavonultak. A sikerért nagy árat fizetett a hadvezetés: kilencvenezer oszt-

rák–magyar és német katona veszett oda, az oroszok vesztesége száztízezer ember volt.

Az ostromlott Przemysl felmentését és az orosz erők Galiciából való kiszorítását célzó kárpáti téli csatában az 1–4. osztrák–magyar hadsereg támadását az újonnan létrehozott német Déli hadsereg is támogatta. Az 1915. január 23-án indított első offenzíva csak részsikereket ért el, a Szurmay-hadtest visszafoglalta az 1914 végén elvesztett Uzsoki-hágót. A február 27. és március 18. közötti második támadás a mostoha időjárási körülmények miatt megtört az erős orosz ellenálláson. Przemysl védői március 19-én egy végső, sikertelen kísérletet tettek a kitörésre. Az élelmiszer- és lőszerkészletek elfogytak, és az erődök felrobbantása után a vár március 22-én megadta magát. A százhúszezer fős védősereg hadifogságba esett.

Conrad kérésére Erich von Falkenhayn gyalogsági tábornok, német vezérkari főnök 1915 tavaszán döntött egy, a szövetségesek tehermentesítésére indított nyugat-galíciai áttörésről. A nyolc német és három monarchiabeli hadosztályból álló német 11. hadsereget Mackensen vezérére vezette, akinek az osztrák–magyar 4. hadsereget is alárendelték. A Gorlice és Tarnów közötti áttörési szakaszon a központi hatalmak jelentős erő- és tüzériai fölényrel rendelkeztek: háromezázötvenhétezer katona és ezerhatszáz löveg állt szemben a Radko Di-

A sziklák között a katonák felszerelésének része volt a hőszemüveg és a szögcs végű bot.

Báró Hazai Samu vezérezredes, magyar honvédelmi miniszter szemléje a lövészárokokban, 1916 márciusában.

mitrijev altábornagy vezette orosz 3. hadsereg kétszázötvenkilencezer emberével és hatszáznyolcvan löveggel. Az áttörés május 2-án reggel 6 órakor kezdődött a keleti fronton korábban ismeretlen intenzitású tüzériai előkészítéssel, majd 10 órakor rohamra indult a gyalogság. Estére a támadók negyven kilométeres szakaszon, négy-öt kilométer mélységben áttörték az orosz arcvonalat. Május 3-án és 4-én a tizenöt-husz kilométer mélységben kiépített második és harmadik orosz állás elfoglalásával az áttörés befejeződött. Május 5-én a központi hatalmak megkezdtek az ellenség üldözését. A Mackensen-hadseregcsoport erői május közepéig az oroszokat százötven kilométerrel keletebbre szorították vissza,

június 3-án felszabadították Przemysl, június 22-én a császári és királyi 2. hadsereg alakulatai visszafoglalták Lemberget. Július 30-án az osztrák–magyar csapatok elfoglalták Lublint, augusztus 4-én a németek Varsót, augusztus 26-án az Arthur Arz von Straussenburg altábornagy által vezetett osztrák–magyar VI. hadtest katonái bevonultak Brest-Litovszkba. Szeptemberben a frontvonal a korábbiakhoz képest négyszázötven kilométerrel keletebbre, a Riga–Dünnaburg–Baranow–Pinszk–Dubno–Tarnopol–Czernowitz vonalon húzódott. Varsóban augusztus 27-én német, Lublinban október 1-jén osztrák–magyar katonai főkományszótagot hoztak létre. A központi hatalmak

az első világháború során a gorlicei áttörés és az azt követő négy hónapos támadásorozat idején érték el legnagyobb katonai sikerüket. Az áttörés az egész orosz Délnyugati Front összeomlásához vezetett, annak csapatai május 1. és szeptember 30. között 2,2 millió katonát veszítettek (ebből május végéig 412 ezer főt). Az osztrák–magyar támadók vesztesége ugyanakkor félmillió ember volt.

A kisebb vállalkozásokkal tarkított állásháború 1916 nyaráig tartott. Alekszej Bruszilov lovassági tábornok, az orosz Délnyugati Front parancsnoka június 4-én négy hadsereggel (8., 11., 7., 9.) a dél-tiroli offenzíva sikerei miatt tehermentesítő támadást indított. Az orosz 8. hadsereg már az első napon mélyen betört Olykánál a császári és királyi 4. hadsereg állásaiba, majd 7-én elfoglalta Luck városát, 10-én elérte a Sztir-folyót. Az orosz 11. hadsereg támadását sikerült visszaverni, az arcvonal déli részén az orosz 7. és 9. hadsereg június 10-én Oknánál törte át az osztrák–magyar 7. hadsereg frontját. A cári hadsereg június 18-án a front déli szárnyán elfoglalta Czernowitzot, augusztus 11-én pedig Stanislaut; a Monarchia csapatai feladták Kélet-Bukovinát. Augusztus közepére a központi hatalmaknak sikerült stabilizálniuk a frontot. A luck–oknai áttörés vagy más néven Bruszilov-offenzíva során a cári csapatok mintegy négyszáz kilométeres arcvonalon hatvan-százhusz kilométer mély betörést értek el. A Monarchia hadseregei hatszázezer, a németek nyolcvanötezer, az oroszok nyolcszázezer katonát veszítettek.

Az 1917. június 29-én kezdődött Kerenszkij-offenzíva során az orosz 11. és 7. hadsereg támadását csak az oszt-

rák–magyar 2. hadsereg Zborówtól délre húzódó harmadik védelmi állásánál sikerült megállítani. A Monarchia 3. hadseregével szemben álló orosz 8. hadsereg gyalogsága július 8-án Stanislaw térségében áttörte a frontot. A védőknek – német segítséggel – csak Kalusztól nyugatra sikerült őket megállítani. A központi hatalmak július 19-én kezdődött ellentámadása 24-én visszafoglalta Tamopolt és Stanislawt. A hadműveletek eredményeként Kelet-Galícia és Bukovina ismét német, valamint osztrák–magyar fennhatóság alá került.

Az 1917 novemberében hatalomra került bolsevik kormány december 5-én fegyverszünetet kötött a központi hatalmakkal, majd Breszt-Litovszkban kezdődtek a béketárgyalások. A szovjet–oros delegáció vezető Lev Trockij február 10-én felmondta a fegyverszünetet, mivel nem volt hajlandó a német követelések elfogadására. Február 18-tól a németek elfoglalták a Baltikumot és benyomultak Ukrajnába. A kijevi székelyű Ukrán Radával (parlamenttel) február 9-én kötött béke értelmében a Monarchia egymillió tonna gabonát kapott. A német hadisíkerk hatására Szovjet-Oroszország március 3-án aláírta a központi hatalmakkal a breszt-litovszki békét. Annak értelmében elveszítette az újonnan függetlenné váló Finnországot, a balti államokat, Lengyelországot, és megállapodás született a hadifoglyok kölcsönös hazaengedéséről.

Az osztrák–magyar 2. (májustól Keleti) hadsereg 1918. február végétől a németekkel közösen vett részt Ukrajna megszállásában. Az elfoglalt területeken a katonai közigazgatás 1918 novemberéig működött.

AZ OLASZ FRONT

Olaszország 1914. augusztus 2-án deklarálta semlegességét. 1915. április 26-án Londonban az antant hatalmakkal egyezményt írt alá, majd május 23-án hadat üzent a Monarchiának.

A gorlicei áttörést követő sikeres előrenyomulást nem lehetett leállítani, ezért a svájci határtól az Adriáig húzódó, hat-száz kilométer hosszú délnyugati fronton – amelynek főparancsnoka Jenő főherceg vezérére lett – csak védekezésre rendezkedhetett be. A közös határ mentén négy olasz hadsereg (ötszáz ezer fő) vonult fel, velük szemben kétszáz ezer osztrák–magyar katona állt.

Az olasz kormány anyagi támogatásával állították helyre az Isonzó-front egykori olasz lövészárkait.

Az olasz front legvéresebb ütközetei az Isonzó folyó mentén zajlottak le. Luigi Cadorna tábornok, olasz vezérkari főnök elképzelései szerint az olasz 2. és 3. hadsereg 1915 júniusától 1917 szeptemberéig tizenegy nagyobb csatában próbálta a Svetozar Borojevic gyalogsági tábornok által vezetett osztrák–magyar 5. hadsereg védelmét áttörni. 1915 júniusában kezdetét vette az isonzó csaták sorozata.

A tizenegy isonzó csata során a védők négyszázhuszezer, a támadók hatszázötven ezer katonát veszítettek, az olaszok pedig háromszáz négyzetkilométernyi területet hódítottak el a Monarchiától. A magyar csapatok átlagosan az isonzó fronton harcoló osztrák–magyar erők egy-negyedét–egyharmadát tették ki.

A tizenegyedik isonzó csata után a Monarchiának több mint egy hónapnyi felkészülési ideje volt egy átfogó, Olaszország elleni döntő támadás megindítására. A caporettoi áttörés a központi hatalmak olasz fronton végrehajtott legnagyobb támadó hadművelete volt. Az osztrák–magyar vezérkari főnök a támadás kiindulópontjaként a Flitsch és Tolmein közötti medencét szemelte ki, és az offenzíva végrehajtásához német segítséget kért. Az Otto von Below porosz gyalogsági tábornok irányította hadműveletben a Flitsch és Tolmein között felsorakozott német 14. hadsereg (7 német és 8 osztrák–magyar hadosztály) csapatai mérték a döntő csapást. A terv az volt, hogy az Isonzó folyó völgyében az olasz állások áttörése után kiérnek az észak-olasz síkságra, majd az ellenséget a Tagliamento folyóig szorítják vissza. Az offenzívához a Borojevic-hadseregcsoporthoz 2. és 1. Isonzó-hadseregének is csatlakoznia kellett. A központi hatalmak támadása 1917. október 24-én hajnalban gáztámadással és

hatalmas erejű tüzérségi előkészítéssel kezdődött. Reggel Tolmeinnél és Flitschnél támadásba lendült a 14. hadsereg gyalogsága, amely az Isonzó völgyében előrehaladva áttörte az olasz 2. hadsereg alakulatainak erős ellenállását, aznap estére elfoglalta Caporetto városát, és az olasz arcvonalat harminckét kilométer szélességben és hat kilométer mélységben szakította át. A következő napokban a szövetséges csapatok birtokba vették az Isonzó jobb partján húzódó határhegység elengedő támpontjait, majd gyorsan törtek előre az észak-olasz síkságon. Az olasz 2. hadsereg arcvonala összeomlott, maradványai és az olasz 3. hadsereg zöme visszavonult a Tagliamento folyó mögé.

Az összeomlás magával rántotta az egész olasz frontot. A 14. hadsereg csak november 4-én, a Borojevic-hadseregcsoporthoz pedig csak a következő napon tudott átkelni a megáradt Tagliamentón. A késedelem miatt a megmaradt olasz csapatteket a Piave folyó mögé rendezet-

A magyar bakák 20 bakancsszeggel verték ki a buzogányok fejét. Ez volt a féltelmetes „húszas”.

ten vonták vissza, ahol megszilárdult az olasz védelem. November 10-re a 14. hadsereg és az Isonzó-hadseregek is felfejlődtek a Piave mentén. A központi hatalmak több ponton is megkísérelték áttörni az olasz védelmet, de próbálkozásaik nem jártak sikerrel. Csapataik december elején a Piave keleti partján téli védelemre rendezkedtek be. A győztes szövetségesek egy mozgóháborúban nagy mennyiségű hadianyag, rengeteg hadifogoly és nagy kiterjedésű itáliai területek birtokába jutottak. Veszteségeik összesen hetvenezer főre rúgtak (ebből a Monarchia harmincezer halottat és sebesültet veszített), az olasz veszteség tízezer halott, harmincezer sebesült, háromszáz ezer hadifogoly volt. A megszállt észak-olasz területeken osztrák–magyar katonai közigazgatást vezettek be.

Puskagránát kilövése a lövészárból.

A svájci határtól a Garda-tóig húzódó tiroli „gleccserfronton” három-négyezer méter magas hegyekben folyt a küzdelem. 1915 nyaratól az uralgó magaslatokon és gerinceken húzódtak az ellenfelek állásai, csak kisebb pozícióharok zajlottak a háború végéig. Az Adige folyó és a Garda-tó völgye közötti Hétközség-fennsík a lehetséges támadási irányokat az osztrák–magyar és az olasz oldalon egyaránt még a háború előtt épített erődök sora zárta le. Karintiában főként a Plöcken-hágó környékén zajlottak heves harcok, egyébként állásbárok alakult ki.

A dél-tiroli osztrák–magyar offenzíva célja a Pó-síkságra történő kijutás volt. Az 1916. május 15-én kétszáz ezer főnyi erővel megindított támadás (a 11. és 3. hadsereg hajtottá végre) áttörte az ola-

szok két védelmi vonalát. Június 4-én megindult a Brusilov-offenzíva, amelynek megállítására két hadosztályt irányítottak át az orosz frontra, így az offenzíva kifulladás, június 17-én végleg leállt. Az osztrák–magyar csapatok negyvennégyezer fős veszteség árán elfoglalták a Hétközség-fennsíkot, Arsiero és Asiago városát, de nem érték el kitűzött céljukat. Az olasz veszteség nyolcvanhétezer katonát tett ki.

Az 1918 nyarán indított osztrák–magyar offenzívához a Monarchia minden bevethető erejét igénybe vették. A front jobb szárnyán álló 10. hadsereg 1918. június 13-án elterelő támadást indított a svájci határon lévő Tonale-hágónál, amely másnap elakadt.

A főerők 1918. június 15-én indultak meg: a Conrad-hadseregcsoporthoz tartoz-

tes hadművelet során a Monarchia százötvenezer, az olasz, brit és francia erők nyolcvanötezer fős veszteséget szenvedtek el.

Az 1918. október 24-én indult vittoria-venetói csata során a két brit és egy francia hadosztállyal megerősített olasz 4., 8., 10., 12. hadsereg hídfőállásokat létesített a Piave bal partján, ezekből kiindulva október 30-án áttörték a Monarchia frontvonalát. Viktor Weber von Webenau gyalogsági tábornok, a Monarchia teljhatalmú megbízottja Padova mellett, a Villa Giustiban Armando Diaz olasz tábornokkal tárgyalt a fegyverszünetről. November 3-án 15 órakor az osztrák–magyar haderő képviselőiként aláírta a fegyverszüneti megállapodást. A szerződés csak november 4-én délután 3 órakor lépett életbe, az osztrák–magyar hadsereg-főparancsnokság viszont már 3-án egy óra húsz perckor kiadta a parancsot az ellenségeskedések beszüntetésére. A világháború utolsó napján így négyszáz ezer osztrák–magyar katona esett olasz fogságba.

SÍRKERESZTEK

A világháború alatt a Monarchiában közel kilencmillió férfi és mintegy százezer nő öltött egyenruhát. Magyarország területéről 3,4 millió fő (a lakosság egy hatoda) vonult be katonai szolgálatra, a hadiüzemekben, bányákban vagy népfelkelő kötelezettség alapján még további nyolcszáz ezer embert foglalkoztattak. A hadsereg céljaira összesen 4,2 millió főt, az ország összlakosságának közel negyedét vették igénybe.

A háború során a legtöbb magyar alakulat az orosz, illetve az olasz hadszíntéren harcolt. Elismerés övezte teljesítményüket. A Monarchia a frontokon több mint egymillió halottat, közel kétfélmillió sebesültet veszített, 1,7 millió katonája esett hadifogságba. A történelmi Magyarország vesztesége hatszáz ezer halott és több mint nyolcszáz ezer hadifogoly volt.

1918 novemberében az ötvenegy hónapig tartó küzdelem Ausztria-Magyarországot teljes katonai vereséggel végződött. A birodalom bukásával a haderő is felbomlott, az utódállam, Magyarország pedig önálló hadsereg nélkül maradt.

(Forrás: Kis magyar hadtörténet – Zrínyi Kiadó, 2012. Szerk.: Hermann Róbert.)

CSAPATLÁTOGATÁS

Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság (MH ÖHP) parancsnoka Hódmezővásárhelyre látogatott, hogy megismerkedjen az MH 5. Bocskai István Lövészdandár helyi alegységeivel. Programja során Böröndi Gábor dandártábornok, az MH ÖHP szárazföldi haderőnemének főnöke és Négyesi Tibor főtörzsszállós, a parancsnokság vezénylőszállósja kíséretében részt vett az Afganisztánból hazatért MH Művelti Tanácsadó Csoport (MH MTCS) első váltásának visszafogadó ünnepségén is. Fucsku vezérőrnagy állománygyűlésen köszöntötte meg az alegységek katonáinak azt a kiemelkedő helytállást, amelyet a különböző missziókban, valamint a felkészülések és a katasztrófa-helyzetek alkalmazásával tanúsítottak.

Kép és szöveg: Búz Csaba hadnagy

A SÍNAI-FÉLSZIGETRE KÉSZÜLNEK

Szolnokon, az MH Békétámogató Kiképző Központban (MH BTKK) megkezdődött a sínai-félszigeti Többnemzeti Erő és Megfigyelők (Multinational Force and Observers – MFO) békefenntartó misszióban szolgáló magyar kontin-

gens harmincnegyedik váltásának felkészítése. Az általános békeművelti és hadszíntér-specifikus kiképzési modulokat tartalmazó program négy hétig tart, az első hét legfontosabb feladata a békefenntartói gyakorlatok végrehajtása volt. Mivel a művelti területen közös katonai-rendőri kontingens szolgál, az elvégzendő feladatok is megkívánják, hogy a felkészítést az MH BTKK szoros együttműködésben hajtsa végre az Országos Rendőr-főkapitányság Dunakeszi Oktatási Központjával.

Honvedelem.hu; fotó: MH BTKK

A NYOLCADIK VÁLTÁS

A több mint féléves hazai felkészülést, illetve a csehországi szimulátoros és a horvátországi gyakorló repüléseket követően indulhatott Afganisztánba az MH Mi-17-es Légi Tanácsadó Csoport (Air Advisory Team – AAT) nyolcadik váltása. A művelti területre indultóktól – katonatársaik, barátai, családtagjaik jelenlétében – Sáfár Albert dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság légierő haderőnemének főnöke köszönt el. A tizenegy fős alegység feladata az afgán szárazföldi erőkhez tartozó szállítóhelikopter-pilóták és -technikusok kiképzése, mentorálása lesz. A magyar kontingens tagjai az amerikai kiképzőkkel együttműködve dolgoznak majd azért, hogy az önálló Afgán Nemzeti Hadsereg saját erőforrásainak felhasználásával legyen képes a stabilitás és a béke megőrzésére.

Kép és szöveg: Galambos Sándor

TEHERDOBÁS C-17-ESBŐL

Első alkalommal hajtott végre Magyarországon teherdobási gyakorlatot a Nehéz Légi Szállító Ezred. Az MH Pápa Bázisrepülőtérre települt egyik C-17-es szállítógép alapos földi előkészítést követően a Veszprém közelében található honvédségi gyakorlótér fölött ejtőernyővel két teherpalettát dobott ki. A C-17 Globemaster III összesen 40, egyenként egytonnás palettát képes egy időben szállítani. A légi teherdobás lehetővé teszi, hogy különféle ejtőernyős rendszerek segítségével, leszállás nélkül szállítsák a célterületre az élelmet, az ivóvizet, a gyógyszert, egyéb rakományokat. A gépszemélyzetek a légi dobást 150 és 7600 méteres magasságok között képesek végrehajtani.

Honvedelem.hu

Fotó: Dévényi Veronika

EDUCATIO 2014

Nagy volt az érdeklődés a képzések és a kiegészítő programok iránt a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) szigetstandján, a Papp László Budapest Sportarénában rendezett 14. Educatio Nemzetközi Oktatási Szakkiállításán. Patyi András, az NKE rektora tapasztalatait összegezve elmondta: a rendészeti, a katonai és a civil képzések egyaránt felkellették a látogatók figyelmét, s ez is bizonyítja, hogy az elmúlt két év egyetemépítő munkája, a képzési rendszer megújítása, új szakok indítása nem volt hiábavaló. A kiállításra ellátogatott Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka, aki szerint az intézmény biztos lehet abban, hogy lesz elég utánpótlás valamennyi képzési területén.

Kovács Dániel; fotó: Katonai Filmstúdió

VÉDŐSZÁRNYAK

Hende Csaba honvédelmi miniszter és Roman Jakic szlovén védelmi miniszter Kecskeméten, az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázison írta alá a magyar–szlovén légtérrendészeti együttműködési megállapodás módosítását, amely szerint tavasztól magyar Gripenek is védik Szlovénia légterét. Ismeretes, hogy a hazánkkal szomszédos országnak nincsenek harci repülői, ezért 2004 óta Olaszország oltalmazta a légterét. Ezután azonban, a NATO integrált légvédelmi rendszerének keretében, szövetségesi hozzájárulásként hazánk is bekapcsolódik ebbe a munkába. A magyar légierő negyedik generációs Gripen harci gépei a honi bázisukról üzemelve és a hazai légtérrendészeti teendőikhez hasonló feladatokkal látják majd el a készenléti szolgálatot.

Galambos Sándor; fotó: Galovtsik Gábor

ÁLLAMTITKÁRI LÁTOGATÁS

Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezredhez, az alakulat budapesti, Irinyi János nevét viselő laktanyájába látogatott. Az államtitkárt Csurgó Attila ezredes, parancsnok tájékoztatta az ezred múltjáról, képességeiről, katonáinak itthoni és missziós szolgálatáról, tűzszerészek napi feladatairól. Vargha Tamás megtekintette a tűzszerész-tantermet, a rendszeresített technikai eszközöket, majd az újpesti MH Hadikikötőben, egy robbanóanyagkereső-kutyás bemutatót követően, az AM-31 DUNAÚJVÁROS aknamentesítő hajón ismerkedett a hadihajós alosztály tevékenységével.

Kép és szöveg: Kovács Zoltán

ÜLÉSEZETT A KATONAI BIZOTTSÁG

Brüsszelben tartotta soros tanácskozását a NATO-tagországok haderőinek vezérkari főnökeit összefogó katonai bizottság. A kétnapos megbeszélés résztvevői áttekintették az afganisztáni ISAF, illetve a 2014 után következő Resolute Support műveletekkel kapcsolatos teendőket, továbbá tárgyaltak a KFOR- és a partnerségi feladatok időszzerű kérdéseiről is. A magyar küldöttséget vezető dr. Benkő Tibor vezérezredes, vezérkari főnök a Balkánon folytatott NATO-művelet kapcsán megerősítette a rendezés iránti elkötelezettségünket, illetve növekvő szerepvállalásunkat, amelynek keretében további részképességekkel és egy manőverszázzal is hozzájárulunk a térség stabilizálásához, mintegy 180 fővel növelve a KFOR-műveletben részt vevő magyar kontingens létszámát.

Honvedelem.hu; fotó: nato.int

NYÍLT NAP AZ EGYETEMEN

Rekordszámú, több mint háromezer érdeklődő látogatott el a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) nyílt napjára, amelyet a Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campuson rendeztek meg. Dr. Patyi András, az egyetem rektora megnyitójában hangsúlyozta, hogy Magyarország legfiatalabb egyeteme az ismeretátadás, az oktatás mellett a 2014/2015-ös tanévre meghirdetett alap- és mesterképzési szakokon is gyakorlati felkészítést biztosít. A nyílt nap résztvevői megismerkedhettek azokkal a képzési területekkel, ahová idén is várják a jelentkezőket, betekintést kaphattak a rendszeresített haditechnikai eszközök és fegyverek világába, bemutató foglalkozáson vehettek részt, illetve megnézheték a honvéd tisztjelöltek körleteit is.

Takács Vivien; fotó: Rácz Tünde

BOLDOG SZÜLETÉSNAPOT!

A legendás Puma század két legidősebb tagja, vitéz Szentiványi János nyugállományú alezredes és Frankó Endre főhadnagy látogatott el Kecskemétre, az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázisra. A nyugállományú alezredes 94. születésnapja alkalmából „kapta” ezt a programot, amely egy kis nosztalgizással, azaz a csapatmúzeum megtekintésével vette kezdetét. A háborúban vitézi kitüntetést kapott, az egyik Budapest feletti ütközetben géppél lezuhant és megsérült veterán pilótára a múzeumlátogatás után újabb meglepetések vártak: a pilóták ruházatának bemutatóján az egyik öltözetet fel is próbáltatták vele, majd egy sisak is a fejére került, s a családtagok és a barátok tekintetétől kísérve lehetősége nyílt egy gurulás erejéig „kipróbálni” a JAS 39 Gripen. Természetesen a program végén a születésnap tortája sem maradt el.

Szausev Xénia; fotó: Majerik Máté hadnagy

DONI HŐSÖK EMLÉKTÚRA

A Magyar Tartalékosok Szövetsége (Matasz) idén tizenegyedik alkalommal rendezte meg a doni hősök emléktúráját, amely ezúttal Balogunyomból indult és közel ötven kilométer megtétele után Szobathelyre érkezett meg. Az idei túrán a Magyar Honvédség aktív és tartalékos katonái, valamint a debreceni honvéd középiskola diákjai mellett mintegy ötven, második világháborús magyar katonai egyenruhát viselő hagyományörző menetelt végig. A programon részt vettek a korabeli uniformist viselő olasz és a Bundeswehr ma rendszeresített gyakorlóijába öltözött német hagyományörzők is. Az emlékményt résztvevői minden érintett településen koszorúzással és gyertyagyújtással emlékeztek meg a második világháborúban elesett katonákról. A 14. doni hősök emléktúra befejezéséig dr. Veres János megyés püspök mutatott be szentmisét.

Snoj Péter, Horváth Zoltán; fotó: Cseh Gábor

Szolnoktól
Fort Braggig –
és vissza

SPECIALISTÁK

SOHA NEM GONDOLTAM VOLNA, HOGY EGYSZER AZT HALLOM: A MAGYAR ROHAMLÖVÉSZ-TANFOLYAM SOKKAL KEMÉNYEBB, MINT AZ AMERIKAI RANGER-KIKÉPZÉS. AZ MH 25/88. KÖNNYŰ VEGYES ZÁSZLÓALJ ALPINTÁBORÁBAN LÁTOTTAK, HALLOTTAK, TAPASZTALTAK AZONBAN NEMCSAK ELGONDOLKODTATTAK, HANEM MEG IS GYŐZTEK.

Eredetileg azért kértem egy találkozót Pintér Ferenc alezredestől, az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj megbízott parancsnokától, hogy mutassuk be: a Magyar Honvédség alakulatainál folytatott általános katonai kiképzés mellett a „könnyű vegyes” milyen speciális kiképzést, tanfolyamokat szervez katonáinak, illetve milyen külföldi felkészítéseken tudnak részt venni. – Rendben, beszéljessünk – mondta Pintér alezredestől –, de ne Szolnokon, mert jelenleg Miskolcon van a csapat kötéltechnika gyakorlása, tehát találkozunk a (volt) Diósgyőri Acélművekben. Megérkezésünkkor aztán sok minden kiderült. Egyrészt az, hogy a csapat az őrmesteri rendfokozatig „lelenő” parancsnoki állományt jelent, akik azért vesznek részt ezen a felkészítésen, hogy

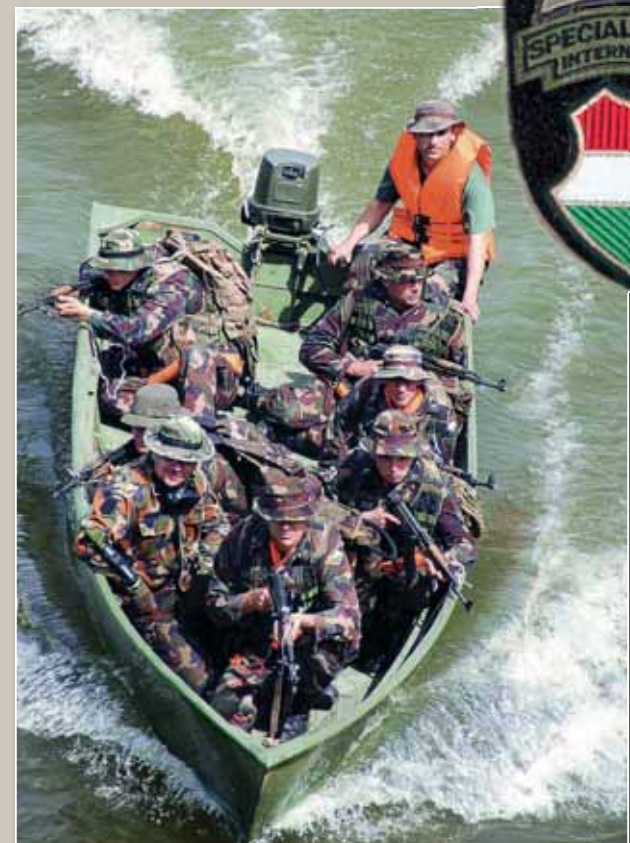

később foglalkozásvezetőként képezik katonáikat. Másrészt pedig az, hogy miként a megbízott parancsnok mondta, a kiképzés sokszor nem igazán pénz, hanem inkább akarat és kapcsolatrendszer kérdése.

S valóban, hiszen a „25/88” parancsnoki állománya a miskolci Alpindustry Kft.-vel kötött együttműködési megállapodás alapján a cég kiválóan felszerelt oktatási központjában gyakorolhatja az alpintechnikát, különös tekintettel a feladatok biztonságos végrehajtására. Amíg a katonák a kötélkezelés, a mászás-ereszkedés fogásait gyakorolták, Pintér alezredestől rövid áttekintést adott az alakulat kiképzési „ars poeticájáról”. Mint mondta, régebben részt vettek a Magyar Honvédség más alakulataitól érkezettek úgynevezett képesség- és is-

meretbővítő felkészítésében is. Így évenként szerveztek rohamlövész-, helység harc-, könnyűlövész-, légi szállítási és egyéb tanfolyamokat a jelentkezőknek, akik aztán az itt megszerzett ismereteik egy részét saját beosztásaikban, illetve missziós szolgálataik alatt is hasznosítani tudták. Később, a kiképzési rendszer változása miatt ezek a „külsős” tanfolyamok megszűntek, a „könnyű vegyes” azonban továbbra is nagy figyelmet fordít arra, hogy saját katonáikat a legvalóságosabb és leghatékonyabb körülmények közepe felé készítse fel leendő feladataikra.

Napjainkban az alakulat az alaprendeléséből fakadóan négy speciális kiképzési irányt szabott meg magának – tud-

tam meg Pintér Ferentől. Az első a szituációs lövészet felkészítés (harcilövészet), amelyet szintén együttműködési megállapodás keretében a Rendvédelmi Szervek Központi Kiképzőbázisának segítségével szerveznek katonáiknak. Többek között a pisztolyal és más szolgálati fegyverekkel való hatékony tüzelés ismereteit sajátítják el rendőri kiképző kollégáiktól, illetve a saját feldelelő-mesterlövész-képzést is tapasztalatszereléssel végzik. Ez utóbbi már olyan szintre jutott, hogy 2013-ban közösen szervezték meg a nemzetközi rendőri és katonai mesterlövészversenyt Magyarországon.

A „főcsapás” másik iránya a már említett kötéltechnikai kiképzés, amely a szó szoros értelmében életbevágó a „könnyű vegyes” katonái számára. Ugyanis gyorsreagálású, légi szállítási erőként akár helikopterből is le kell tudniuk ereszkedni, hegyi terepen mászhatnak felfelé és ereszkednek lefelé, de városi (rombolt) környezetben szintén szükség lehet az alpintechnika ismeretére. Azt is megtudtam, hogy ez a kiképzés, mivel papírt is adnak róla, hozzájárul a rendszerből kívált szerződéses katonák életben való elhelyezkedéséhez. Sőt, az úgynevezett ipari alpinisták nagy része a hadseregben szerzi (szerezte) meg alapfokú képzettségét. S ehhez szorosan kapcsolódik az alakulat mentőpótló-kiképzése is, amelyet az Országos

Mentőszolgálattal közösen szerveznek. – Alapvető célunk – indokolta a felsorolt speciális kiképzéseket a megbízott parancsnok –, hogy századonként minimum két felkészült (vizsgázott) kiképzővel rendelkezünk minden területen. Azt is hozzátette, hogy a mentőápoló-kiképzés nem tévesztendő össze a különleges erők combat medic felkészítésével, hiszen az utóbbi harctéri egészségügyi ismereteket jelent, a mentőápolói végzettséget viszont itthon is hasznosítani lehet – akár a leszerelés után is. (De ide tartozik az emelt szintű katonai közelharc-kiképzésük, illetve az a tény is, hogy minden katonájukat megtanítják úszni.)

A Combat Infantry Badge-et igazolt tűzharcban való részvételért kapják a katonák.

A hazai általános és speciális katonai kiképzés mellett az alakulat szerződéses és hivatásos állományának – kellő felkészültség és nyelvismeret birtokában – természetesen lehetősége van arra, hogy ismereteit különböző külföldi speciális tanfolyamokon is bővítsse. A tanfolyamok „skálája” roppant széles: tematikájuk a hegyi vezetőtől a ranger-

tanfolyamig, helyszínük az Amerikai Egyesült Államoktól számos más, NATO-szövetséges államig terjed. A legfontosabb kérdés persze az, hogy a külföldi ismeretbővítő, felkészítő tanfolyamokon megszerzett ismereteket miként lehet felhasználni a hazai kiképzésben, illetve a különböző missziókban, műveleti területeken. – Hadd ne én válaszoljak erre – mondja Pintér alez-

bat Infantry Badge-et (harci lövészjelvényt) pillantottam meg. Mint az a beszélgetésünkből kiderült, a felvarrók jelezte képzéseken túl is sok mindenben részt vett. 2007-ben elvégezte az amerikai tengerészgyalogság 2x2 hónapos őrmesteri-rajparancsnoki kurzusát az észak-karolinai Camp Lejeune-ban. 2008-ban pedig Fort Braggban a Special Forces nemzetközi tanfolyamát. Később ugyanitt ranger-kiképzésen is megmérettette magát, amit azonban a tanfolyam utolsó napján szer-

zett sérülése miatt nem tudott befejezni.

Missziós múltja is tiszteletreméltó. Egy évet töltött el Bosznia-Hercegovinában, és az afganisztáni MH Tartományi Újjáépítési Csoport második, tizenegyedik és tizenharmadik váltásában is szolgált. Mindeközben még egyszer Afganisztán – az OMLT (műveleti tanácsadó és összekötő csoport) második váltásában az Afgán Nemzeti Hadsereg (ANF) egyik zászlóaljának kiképzésében, harcának vezetésében, támogatásában vett részt. Egyébként ebből a misszióból származik a már említett, hazánkban ritkán látható jelvény, a Combat Infantry Badge, amelyet hadműveleti területen, igazolt tűzharcban való részvételért kapnak a katonák – alapvetően az amerikaiak. De mivel Sznopka zászlós nyolc ilyen akcióban is bizonyított, magyar katonaként is kiérdemelte a szövetségeselek elismerését.

redes –, autentikusabb lesz, ha olyan valakit kérdezel meg, aki sok ilyen tanfolyamon és misszióban vett már részt. Az általa javasolt beszélgetőtárs – Sznopka Mátyas zászlós, az alakulat második századának vezénylőzászlósa – „belépője” első ránézésre is imponáló volt. Ugyanis amikor két mászás-ereszkedés között megérkezett hozzánk, az egyenruháján látható felvarrók és kítűzők látán egyből az jutott eszembe: sokat próbált amerikai kollégái is megirigyelhetnének. Karján legfelül a magyar rohamlövész, alatta az amerikai Special Forces (különleges erők) felvarrót, mellén pedig egy itthon ritkán látható jelvényt, a Com-

Ezek után kézenfekvő a kérdés: melyik tanfolyam volt a legnehezebb, s a külföldön szerzett tapasztalatait miként tudja hasznosítani az itthoni felkészítésben, kiképzésben. S ekkor kaptam a bevezetőben említett, számomra meglepő választ: a magyar rohamlövész-kiképzés volt a legnehezebb, a „leghúzó-sabb”. De rögtön meg is indokolta, hogy miért érzi így. A különleges erők tanfolyamán betekintést nyerhetett a különböző specialisták munkájába – ő maga Alfa, vagyis parancsnoki képzésen vett

részt, a tengerészgyalogságnál vezetői tapasztalatokat szerezhette, a ranger-képzésen pedig „feszíthette” fizikai és mentális tűrőképességének határait, de a legnehezebb minden tekintetben a magyar rohamlövész-tanfolyam volt számára. Nem meglepő – indokolta –, hiszen a rohamlövész-tanfolyam ötvözte az eddig felsorolt külföldi képzések sokrétűségét, csakhogy sokkal „sűrítettebb” formában, a résztvevőket a rangerekenél is nagyobb kihívások elé állítva.

Ami pedig a kint megtanult hazai hasznosítását illeti, szinte ontja a tapasztalatait, amelyekből terjedelem híján csak szemezgetni tudok. Ezeket a tanfolyamokon megtanulta, hogy a műveleti területéről hazajött tisztiek, altisztek friss tapasztalatait azonnal be kell építeni a soros kiképzésbe. Semmi sem örökérvényű és általános, tehát szintetizálni kell, hogy a tapasztalatokból mennyi és hogyan alkalmazható az adott hadsereg, alakulatra. Ami viszont biztos – szögezte le –, minél nagyobb (akár nemzetközi) tapasztalata van az embernek, annál nagyobb biztonsággal tudja eldönteni, hogy miként alkalmazza megszerzett ismereteit a konkrét hazai kiképzésben.

A siker árnyékában

MEGSZÁLLOTTAK

HÉT KATONA, MINTEGY NEGYVENEZER UGRÁS, NEGYVENHEZ KÖZELÍTŐ ÁTLAGÉLETKOR: KEVESEN TUDJÁK, HOGY A KATONAI EJTŐERNYŐS-VÁLOGATOTT, VALAMINT AZ „UTÁNPÓTLÁS” EGYBEN A NEMZETI VÁLOGATOTTAT IS JELENTI, ÉS BEOSZTÁSUK ELLÁTÁSA MELLETT MÁR ÉVEK ÓTA SZÁLLÍTJÁK A TISZTELETREMÉLTÓ EREDMÉNYEKET.

A válogatott keret katonái – Bánszki Tamás százados, az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis ejtőernyős-részlegének vezetője kivételével – az MH 86. Szolnok Helikopterbázis speciális ejtőernyős-kiképzőcsoportjában teljesítenek szolgálatot. A sport számukra csak a hab a tortán, amelyért nem csekély, sokszor anyagi áldozatot is hoznak – derült ki a Dér László nyugállományú főőrnagyasszálós-sal, a válogatott edzőjével és Varga Tamás zászlóossal, a csapat kapitányával

folytatott beszélgetésünkben. Találkózunk apropóját az adta, hogy tavalyelőtt és a múlt év végén az Egyesült Arab Emírségekben, közelebbről Dubajban megrendezett ejtőernyős-világbajnokságokon több tucat nemzetet megelőzve egyszer bronzérmet nyertek, mászor pedig az előkelő negyedik helyen végeztek. – Lehetett volna jobb is – mondja Varga Tamás, és csodálkozó tekintetmel látva az edzővel közösen kezdenek beavatni a kulisszatitkokba. Az elmúlt öt esztendőben a különböző (felnőtt

és junior) Európa- és világbajnokságokon, civil és katonai világkupákon, világbajnokságokon egyéni célba ugrásban négy arany-, egy ezüst- és egy bronzérmet nyertek, csapat célba ugrásban pedig egy első, két második és egy harmadik helyezést „hoztak” a hadseregnek és az országnak. Sajnos – mondják –, a gazdasági helyzet, az egyre szűkülő források az ejtőernyőssportban is éreztetik hatását. Csupán példaként említik, hogy a hadsereg tavaly az öt esztendővel ezelőtti tizenötmillió forint felénél kevesebbet tudott csak kigazdálkodni erre a célra. Idén még rosszabbak az előrejelzések: jó, ha az eredeti összeg húsz százalékával számolhatunk. – Persze minden egyes forintot örömmel és köszönettel veszünk – mondja Dér László –, de azt tudomásul kell venni, hogy az ejtőernyőzés drága sport. A legnagyobb költséget a repülőgépek vagy a helikopterek kerozinja jelenti, de például ahhoz, hogy a különböző nemzetközi versenyeken indulni tudjunk, az adott szervezetek éves tagsági díját is be kell fizetni. Az útiköltség (repülés, szállás,

étkezés) sem csekély összeg, főleg, ha nem Európában rendezik meg az adott versenyt.

Szavaikból az is kiderül, hogy az anyagi források szűkössége miatt a korábbi évekhez képest fele anynyi felkészülő (edző) ugrást tudnak végrehajtani, márpedig a rendszeres gyakorlás, tanulás ebben a sportban is a siker egyik legfontosabb feltétele.

Ahogy hallgatom őket, egyre nyilvánvalóbbá válik számomra, hogy igazi megszállottak, mert nem panaszkodnak, csak tényeket közölnek, s nem várnak a csodára, maguk is mindent megtesznek helyzetük javításáért. A Magyar Honvédségtől kapott „apanázs” kiegészítésére létrehozták a Szolnok Honvéd Ejtőernyős-sportegyesületet, amely már közhasznú egyesületként, több pályázaton is sikeresen gyűjtötte a forinokat. Sőt, tudom meg, a válogatott keret versenyzői – főleg a juniorok, az utánpótlás tagjai – saját forrásból nem cse-

kély összeget áldoznak a hadseregnek és az országnak is elismerést hozó „hobbijukra”. Amikor például rákérdezek Varga Tamásra, ő mennyit vesz el egy évben ilyen célokra a „konyhapénzből”, csak ötöl-hatol, de azért érzékelem a szavaiból, hogy nem ezekben mérhető az

összeg. De megszállottak lévén, nem is ez izgatja őket a legjobban, hanem a sportjag jövője. Látják, tapasztalják, hogy egy-két igazán gazdag ország kivételével mindenki hasonló problémákkal küzd. Itthon az sem véletlen, hogy a katonai válogatott egyben a nemzeti is – nem

Az értékelésnél az számít litalálátnak, ha az ejtőernyős lába pontosan egy 2 centiméter átmérőjű körre érkezik. A világbajnokságon negyven ugrásból összesen csak tizenöt centimétert „hibáztak”. Volt csapat, amelyik háromszázat...

A dubaji csapat: Orsi László főtörzsőrmester, Kollár Gábor százados, Varga Tamás zászlós, Bánszki Tamás százados és Olejnyik Roland szakaszvezető.

csorbitandó a katonák érdemeit, felkészültségét –, nemcsak azért, mert ők a legjobbak, hanem azért, mert civil sportársaik még rosszabb helyzetben vannak. Ahogy sok más sportágban és egyéb területen, a volt nagy szponzorok egyre szűkítik a támogatásukat, így a civi-

leknek még annyi lehetőségük sincs, mint katonatársaiknak. Ami pedig a hadsereget illeti – folytatja Varga Tamás –, a legnagyobb gond az utánpótlás kérdése. Közel negyven év az átlagéletkorunk, s bár az ejtőernyős célba ugrást akár ötvenévesen is lehet sikeresen – váloga-

tott szinten – űzni, azért jó volna látni a bennünket a trónról letaszítani kívánó feltörekvő nemzedéket. Mint ahogy tettük mi is annak idején.

És megint csak a pénz – derül ki a folytatásból –, mert tehetséges fiatalokból ugyan nincs hiány, de egyre többen kényszerülnek választani a biztos (családi) megélhetés és a „hobby” között. Különösen elszomorító – mondják –, amikor nemcsak egy válogatott sportoló, de egyben katonatárs is a leszerelést választja anyagi okok miatt, mint az a közelmúltban megtörtént.

Hallgatva az edzőt és a csapatkapitányt, egyre inkább megértem, miért is mondta Varga zászlós a dubaji bronzéremre, hogy „lehetett volna jobb is”. De az is eszembe jut, hogy ehhez kellett az ő hozzáállásuk és sok apró, néha nem anyagi segítség is. Mert többször is hangsúlyozzák, a „86-osnál” rengeteg támogatást kapnak: innen-onnan azért mindig csurran-cseppen repülési idő, az alakulat vezetése mindenben támogatja a válogatott keretet, és még folytathatnánk a sokszor csak gesztusokban mérhető segítség sorát.

A válogatott vezetőivel folytatott beszélgetés után számtalan gondolat foglalkoztatott, és egy nagyon megmaradt bennem. Mégpedig az a hit és szeretet, ahogyan sportágukról, annak jövőjéről beszélnek, és nemcsak a katonai ejtőernyőzéstől, hanem civil társaik problémáiról is.

Csak arra tudok gondolni: ha csak egy picikével is több jutna az anyagi javakból (nemzeti szinten) erre a sportágra, talán nem csak úszásban, vízilabdában és kajak-kenuban lehetnénk sportnagyhatalom.

TÁBORI POSTA

HM TÁBORI LELKÉSZI SZOLGÁLAT

A HM TÁBORI LELKÉSZI SZOLGÁLAT HÚSZ ÉVE KEZDTE MEG MŰKÖDÉSÉT: EHHEZ AZ IDŐSZAKHOZ SZÁMOS MÉRFÖLDKŐ KÖTHETŐ, ELÉG CSAK A SORKATONASÁG MEGSZÜNTETÉSÉRE GONDOLNUNK, AMI UTÁN ÚJRA KELLET GONDOLNI A SZERVEZET SZEREPÉT. A KEREK ÉVFORDULÓ KAPCSÁN A HÁROM SZOLGÁLATI ÁG EGY-EGY KÉPVISELŐJE ÖSSZEGETTE MAGAZINUNKNAK AZ ELMŰLT KÉT ÉVTIZED EREDMÉNYEIT.

A katonák lelki gondozása nem mai keletű. A magyar hadak mellett tevékenykedő papokról az első írásos emlék Kun László király idejéből, 1279-ből maradt fenn. A budai zsinat megtiltotta számukra a háborúkban történő részvételt, a védelmi jellegű harcokban ugyanakkor kötelességük volt szerepet vállalni – persze nem fegyverrel, hanem a katonák buzdításával.

A Habsburg Birodalom hadseregének lelkipásztori gondozását egy központi intézmény, a Mária Terézia (1740–1780) által 1773-ban felállított Apostoli Tábori Helynökség irányította és vezette; e szervezet 1918-ig működött, miközben a megnevezése többször változott. A kiegyezés után felállt magyar

királyi honvédség békében nem tartozott a hatáskörébe, ekkor a honvéd alakulatok vallási ügyeit a polgári egyházi szervek intézték.

Az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlása után Magyarországon ismét megkezdtek a katonai lelkései szolgálat felállítását. 1922-től a magyar haderőnél már katolikus és protestáns püspökség is működött, amelyek azonban 1928-ig rejtett szervezetként, a Vallás- és Közoktatástügyi Minisztérium keretei között tevékenykedtek. 1940-től a fronton szolgáló katonák lelki gondozását a Fővezérség kötelékében működő Tábori Lelkészi Szolgálat, a hátszázágiakat pedig a Honvédelmi Mi-

Bíró László katonai ordinárius a Mátyás-templomban, a doni hősök emlékére tartott szentmisén.

nisztérium lelkesi szervezete látta el. A második világháború után újjászervezték a katonai lelkeszetet, amelyet azonban módszeresen elsovasztottak, s 1951-ben meg is szűnt.

Hosszú szünet után, a rendszerváltoztatást követő években vetődött fel a tábori lelkesi szolgálat újbóli létrehozásának gondolata. A szervezői és kidolgozó munká – az egyházakkal történt előzetes tárgyalások után – 1992 januárjában kezdődött a Honvédelmi Minisztériumban, többek között Hende Csaba részvételével; a koordinátori szerepet a Katonai Lelkesi Hivatal látta el. A magyarországi protestáns (református és evangélikus) egyházakkal, illetve a magyarországi zsidó felekezettel kötött megegyezéssel szinte egy időben, 1994. január 10-én a Magyar Köztársaság és az Apostoli Szentszék között is létrejött a megállapodás. Mindezek eredményeként a kabinet 1994 áprilisában, a 61/1994.(IV. 20.) számú kormányrendelettel létrehozta a HM Tábori Lelkesi Szolgálatot. Rövid időn belül megtörtént az első számú vezető kinevezése is: a katolikus tábori püspök dr. Ladócsi Gáspár lett, a protestáns tábori püspöki szolgálat ellátására Takaró Károly kapott megbízást, a zsidó felekezet vezető tábori rabbijaként pedig dr. Frölich Róbert kezdte meg szolgálatát.

A lelkesi szolgálat a honvédelmi miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozik, felügyeletét – a tárcavezető által átruházott jogkörben – a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára gyakorolja. A tábori lelkes két hierarchiának (egyházi, katonai) is tagja, a honvédségen belüli tevékenységüket – a felekezettől függően – a tábori püspökök és a vezető tábori rabbi alárendeltségében végzik. A csapatoknál szolgáló lelkesek nincsenek alárendelve a parancsnokoknak, s nekik sincs alárendelve senki sem. Az alakulatok belső ügyeibe katonai vonatkozásban nem avatkozhatnak be, ugyanakkor lelkipásztori munkájukba, annak tartalmába a parancsnokoknak nincs beleszólásuk.

A lelkes őmagyi, a kiemelt lelkesz alezredesi rendfokozat-

Berta Tibor ezredes, általános helynök

ra jogosult. Az általános helynök, illetve a hivatalvezető rendfokozata ezredesi, a püspöke pedig tábornoki (dandártábornoki). Jelenleg a katolikus tábori püspök nem visel katonai rendfokozatot, egyházi tisztségén túl a Honvédelmi Minisztérium alkalmazottja.

KATOLIKUS TÁBORI PÜSPÖKSÉG

A Katolikus Tábori Püspökség (hivatalos egyházi nevén Katonai Ordináriátus) állományában a tábori püspök és az általános helynök Budapestben, a püspökségen szolgál, míg a lelkesi kar tagjai különböző helységekből, a főváros mellett Debrecenben, Hódmezővásárhelyen, Kaposváron, Szentendrén, Székesfehérváron, Szolnokon és Tatán tevékenykednek – tudtuk meg Berta Tibor ezredes általános helynöktől. (Az állománytábla által rendszeresített helyek közül egy, a kecskeméti betöltetlen.) Mellettkül Veszprémben szolgál Szécsi Ferenc kiegészítő tábori lelkesz, aki nem katoná, hanem a balatonfűzfői egyházközség plébánosa, s felkérésre, megbízással látja el a helységeben állomásozó honvédségi szervezeteknél a lelkipásztori feladatokat.

A Katonai Ordináriátus azoknál az alakulatoknál is igyekszik képviseltetni magát, ahol nincs tábori lelkeszük. Ezt a célt szolgálja a 2011 őszén életre hívott Katolikus Tábori Püspökség Baráti Köre, amelynek tagjai – katonák és civil alkalmazottak – egyfajta összekötő kapcsolatot tevékenykednek, segítségükkel jutnak el a püspökség különböző üzenetei, programjai az adott helységeben szolgálókhoz. Az általános helynök rámutatott: a katolikus papok dolga az evangélium hirdetése, s nincs ez másként a hadseregben sem. Bár a Katonai Ordináriátus felállítását követő években elsősorban a sorkatonákkal foglalkoztak, már akkor is akadtak tábori lelkesek, akik a hivatásos katonák lelki

A misszióban szolgáló tábori lelkesek feladata alapvetően ugyanaz, mint itthon, ám szerepük felértékelődik azáltal, hogy a katonáknak különleges helyzetben kell helytállniuk.

Jákob János dandártábornok, protestáns tábori püspök

gondozását is végezték. A sorkatonai szolgálat megszüntetése, azaz 2004 novemberében pedig újra kellett gondolni a tábori lelkesi szolgálat szerepét. Ezt megkönnyítette, hogy a jogi háttér és a honvédelmi vezetés támogatása változatlan maradt.

A tábori lelkesek különös gondot fordítanak a katonák és családtagjaik egyéni és közösségi lelki gondozására. Ennek

Tottha Péter Joel vezető tábori rabbi

szép példája a nemzeti katonai zárandoklatokhoz kapcsolódó családi nap, illetve a 2011 óta minden év őszén megrendezett családerősítő hétvége, melynek keretében Bíró László katonai ordinárius, egyben a Magyar Katolikus Püspöki Kar családreferens püspöke segíti tanácsaival a házastársakat, a házasságra készülöket. Ugyancsak a családokról való gondoskodás jegyében a püspökség 2003-tól környezet- és természetvédelmi tábort szervez a katonaszülők gyermekeinek a Kis-Balaton melletti Zalaváron.

Említettük a nemzeti katonai zárandoklatot, amelyre a Foglykiváltó Boldogasszony ünnepéhez kötődően kerül sor minden év októberében, s legutóbb a máriaremetei Kisboldogasszony Bazilika volt befogadó kegyhelye. Emellett a hívó katonák csoportjai szervezett formában immár 1994 óta vesznek részt a májusi, lourdes-i nemzetközi katonai zárandoklaton; ez utóbbi előkészítő bizottságának egyébként 2002 óta tagja a püspökség. A katolikus szolgálati ág lelkeszei a katonai rendezvényekről sem hiányozhatnak: imát, beszédet, áldást mondanak, felekezeti szertartást tartanak például csapatinnepeken, megemlékezéseken, misziók búcsúztatásán és visszafogadásán. Emellett 1996 óta külszolgálatokban is részt vesznek; a katolikus tábori püspökség egyik lelkesze a közelmúltban tért haza misszióból, a közelebből Sarajevóból, egy másik lelkes pedig most készül Koszovóba. A misszióban szolgáló tábori lelkesek feladata alapvetően ugyanaz, mint itthon, ám szerepük felértékelődik azáltal, hogy a katonáknak művelési területen, távol a hazától, a családtól, a megszokott környezettől, különleges helyzetben kell helytállniuk.

A 20 év eredményei között szólnunk kell még a Mária Rádió és a Honvédelmi Minisztérium közötti együttműködési megállapodás alapján, Indt arma caritas – Fegyverek között a szeretet címmel útjára indított műsorral is, amelynek készítésében – a HM sajtóosztálya és tartalomszolgáltató osztálya mellett – Berta Tibor ezredes jelentős szerepet vállalt. A 2012 végétől hetente, harminc percben jelentkező adások nem a szenciokra, a bulvártémákra, az eseményekre, rendezvényekre összpontosítanak, hanem a katonát, az embert, a benne rejlő értéket kívánják bemutatni. A hallgatók a riportok, interjúk révén olyan katonákat ismerhetnek meg, akik követendő értékeket képviselnek: a becsületességet, a helytállást, a tisztességet, a családkezpontúságot, a család szeretetet, a mások iránti tiszteletet.

PROTESTÁNS TÁBORI PÜSPÖKSÉG

Az első tíz testendő az építkezésessel telt el. A „mit és miként?” megoldása után, a második szakaszban pedig már azért dolgoztunk, amiért létrehozták a HM Tábori Lelkesi Szolgálat Protestáns Szolgálati Ágát. Ennek lényege a Magyar Honvédség lelki támogató elemének teljes körű működtetése, azaz a testlélek-jellemiség összhangjának megteremtése, a lélek edzettsége a folyamatos lelki gondozás által – összegzett Jákob János

dandártábornok, protestáns tábori püspök. A két évtizeddel ezelőtti újjáalakulás már a harmadik indulás volt a jelenleg tíz református és evangélikus lelkészből álló szolgálati ág történetében, jóllehet a lelkészet e formája létrejöttétől kezdve a katonai nevelés, gondoskodás meghatározó elemének számít. Az újrászervezésben részt vevők úgy döntöttek: a régi folytatása vagy a külföldi minta átvétele helyett egy új, saját szervezetet alkotnak meg. 2004-ig a kötelező sorkatonai szolgálatból adódó speciális, tömeges feladatokra kellett összpontosítani, oldván az akkori feszültségeket (például csökkenteni az öngyilkossági ráta). Az önkéntességre való áttérés nyomán a túlélés, az egzisztencia és a karrier kérdéseire kerestek megnyugtató megoldásokban működött közre a szolgálat.

A honvédség szerves részeként újabb próbatételek jöttek: új szemlélet, új szerepkör, illetve ezek elfogadása – sorolja Jákob János. Hozzátette, hogy a lelkési tevékenységtől immár elválaszthatatlan missziós szolgálat óriási teherterelt jelentett, ám tagadhatatlanul előmozdította az újjászületést, hiszen ezáltal került igazán közel egymáshoz katona és tábori lelkész, akiknek sorsrácsakként együtt kell gondolkodniuk és cselekedniük. A hitéleti ellátás, a lélekgondozás, a parancsnoki munka támogatása mellett meg kellett értenünk, hogy szolgálatunk nem helyhez, hanem lélekhez kötött. A katonának megvan a belső értékrendje: haza, család, csapat, erkölcsösség, szakmaiság stb. E „főkokat” nemes, magas színvonalú tartalommal kell megtöltenünk. A valóságos hit tartja meg az embert, a katonát, mint part, gát a folyót. Ehhez nyújt segítséget a tábori lelkész, aki egyszerre pap, lelki gondozó, pszichológus, életmód-tanácsadó, tanító. E komplexitáshoz persze nekik is meg kell találniuk a megfelelő hangot, hiszen az Ige a régi, ám közvetítése új formákat igényel.

TÁBORI RABBINÁTUS

Örvendéses esemény ez a kerek évforduló a tábori rabbinátus számára is – hangsúlyozta dr. Köves Máté Slomó tábori főrabbi. Fontos ismernünk rendhagyó fejlődéstörténetünket, azt,

Köves Máté Slomó tábori főrabbi

hogy a magyar keresztény és a magyar zsidó katona kapcsolatainak régi történelmi gyökerei vannak, s ennek is kiemelkedő fontosságú példája a magyar zsidóság 1848/49-es és 1914/18-as szerepvállalása. Ezeket, 1944 tragikus eseményeivel, a nemzeti összetartozás fontos elemeinek tekintjük.

A rabbinátus legújabb kori történetét vázolja a tábori főrabbi elmondta: a Zsidó Tábori Lelkészség először 1848-ban jött létre, majd az 1990. évi lelkiismereti és vallásszabadságról szóló IV. törvény, illetve az 1994-es kormányrendelet alapján a Magyar Köztársaság és a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Mazsihisz) között 1994. január 11-én aláírt megállapodás nyomán alakult újjá. A kezdetben a HM III. objektumban, majd 2005-től a budapesti Wesselényi utca 13. szám alatti létesítményben működő tábori rabbinátus az elmúlt húsz év során – miként a többi felekezet – jelentős fejlődésen ment keresztül.

Hasonlóan a katolikus és a protestáns tábori lelkészethez, a rabbinátus is a folyamatos, napi lelki-szellemi szolgálat maradókatlan ellátására törekszik: végzi a vallásgyakorlást, lelki gondozást, kegyességi életet, szociális és karitatív tevékenységet, illetve bizalmi fórumot. Aktívan részt vesz a katonai rendezvényeken, külön figyelmet fordítva a saját ünnepekre, vallási és szakirodalomra. A Zrínyi Kiadó jóvoltából a napokban jelent meg a Magyar hadviselt zsidók aranyalbuma című, Az 1914–1918-as világháború emlékére alcímű, a hősi halált halt zsidó katonák emlékére megörökítő kötet. A rabbinátus a hazai mellett a külföldi kapcsolatok építésében rejülő lehetőségeket kiaknázva vesz részt nemzetközi tanácskozásokon. Ezek közül kiemelkedő volt az Izrael európai barátai címmel rendezett nagyszabású konferencia, amelyre a magyar honvédelmi miniszter is meghívást kapott.

2004, a sorkatonaság megszűnte után a HM Tábori Lelkési Szolgálat valamennyi ágának újra kellett fogalmaznia a helyét. A Magyar Honvédséghez hasonlóan számunkra is meghatározóvá vált a nemzet egységét kifejező szimbolikus szerepkör – szögezi le Köves Slomó.

A tábori rabbinátus a magyar nemzet részének tekinti magát, ehhez igazítja céljait, feladatait. A magasabb szintű nemzeti integritást fejezi ki az is, hogy 2012-től, a honvédelmi tárcával kötött megállapodás alapján a Mazsihisz mellett az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH – Status quo Ante) is bekapcsolódott a HM Tábori Lelkési Szolgálat munkájába. Így ettől az évtől a rabbinátus a már említett Wesselényi utcai létesítmény mellett az EMIH budapesti belvárosi, Károly körút 20. alatti központjában is működik. (A vezető tábori rabbi Totha Péter Joel, míg a tábori főrabbi dr. Köves Máté Slomó – egyben az EMIH vezető rabbija – az imént említett megállapodás értelmében kölcsönösen együttműködve látják el az izraelita felekezetű honvédek és honvédségi alkalmazottak lelki gondozását, illetve az ezzel kapcsolatos képviselőket.)

A történelmi események, illetve az azokban való részvétel tárgyilagossá feltárása és bemutatása szintén fontos cél. Ennek jegyében a Honvédelmi Minisztériummal karöltve tudományos megközelítésben feldolgozták a zsidóság szerepvállalását az 1848/49-es forradalom és szabadságharcban, valamint a munkaszolgálatosokról szóló időszakot, s természetesen további tisztázó kutatások szerepelnek terveik között.

Feith László és Tamás Tibor

AZ ÉLETMENTÉS EDDIG SOSEM GYAKOROLT MOZZANATAINAK MODELLEZÉSÉN DOLGOZNAK A SZENTESI MŰSZAKI BÚVÁROK. EGY ESETLEGES KIKÉPZÉSI BALESET SZIMULÁLÁSA ÉRDEKÉBEN KÉT, MÁSRÁ MÁR NEM ALKALMAS BTR- ÉS EGY HELIKOPTERRONCS ELSÜLLYESZTÉSÉT TERVEZIK...

Roncsszüllyesztő bűvártervek

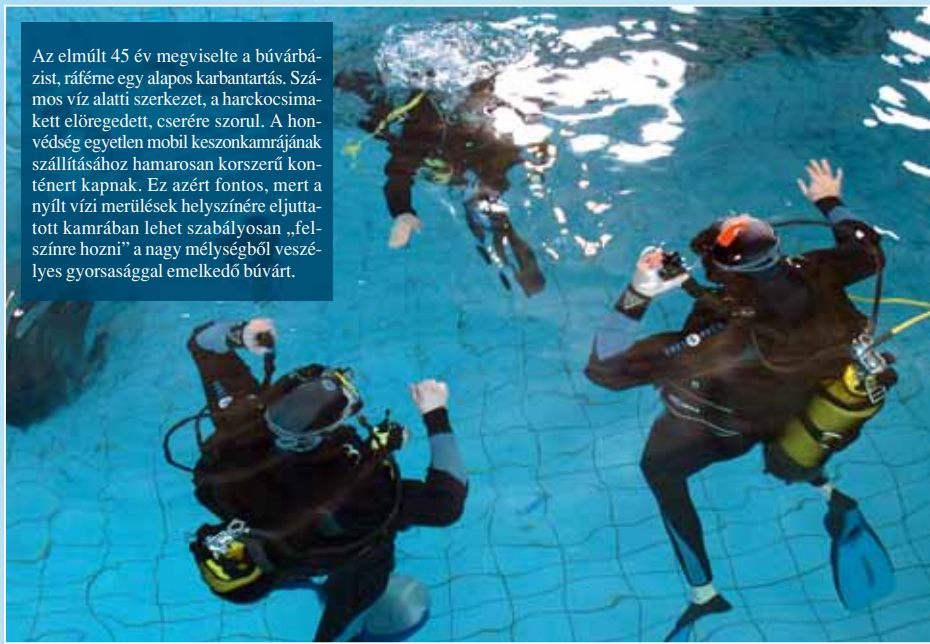
MÉLYVÍZ

Negyvenöt éves a Magyar Honvédség szentesi bűvárbázisa. Az idősebb katonák emlékei szerint szentesi mintára más helységeben, például Tatán és Kalocsán is épült hasonló objektum. Azonban a katonai bűvárok alapképzése, osztályba sorolása, szakfeladatonkénti vizsgáztatása jelenleg már csak az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezrednél történik.

– Évente két alkalommal, tavasszal és ősszel szervezzük meg a bűvárbeosztásokba tervezett katonák alaptanfolyamait. A felkészítés négy hétig tart, saját műszaki felderítő-szakállományunk mellett mi képezzük a bűvárokat a Magyar Honvédség valamennyi alakulata számára. A már beosztásban lévő is rend-

Az elmúlt 45 év megviselte a bűvárbázist, ráférne egy alapos karbantartás. Számos víz alatti szerkezet, a harkoesimakkelt előregedett, cseréire szorul. A honvédség egyetlen mobil kesztonkamrájának szállításához hamarosan korszerű konténernek kapnak. Ez azért fontos, mert a nyílt vízi merülések helyszínére eljuttatott kamrában lehet szabályosan „felszínre hozni” a nagy mélységből veszélyes gyorsasággal emelkedő bűvárt.

szeresen visszajárnak Szentesre, ugyanis a honvédség keretében egyedül nálunk van lehetőség a segédoktatói, oktatói, merülésvezetői és mentőbűvár-képzések megszerzésére. Évente kétszer bűvárosszevonásokat is tartunk, amelyeken a magasabb osztályos fokozathoz szükséges vizsgákat lehet teljesíteni – lapozza az idei kiképzési tervet Vígvári Tibor őrnagy, a szentesi műszaki ezred felderítőfőnöke. – Munkakörülményeink ideálisnak mondhatók, a Magyar Honvédség egyetlen bűvárbázisa ugyanis itt, Szentesen üzemel. Ebben az objektumban dolgoznak az oktatóink, van egy 4 méter széles, 12 méter hosszú és 3,5 méter mély medencénk és egy 6 méter mély, álló merülő tartályunk. Ugyancsak egyedülálló a kesztonkamránk is, amelyben ötvenméteres „mélységű”, imitált dekompresziós merüléseket tudunk végrehajtani. Ennek segítségével ismerhetik meg a merülésvezetők és a beosztott bűvárok az egyéni teljesítőképességük határait.

A szentesi bázis munkatársainak alapvető feladata a bűvárok felkészítése a nyílt vízi merülésekre.

– A bűvárbeosztásokba jelentkezőknek

először orvosi vizsgálaton kell átesniük Kecskeméten – itt egészségi okokból általában a jelentkezők húsz százalékát eltanácsolják – sorolja a négyhetes kiképzés állomásait Bagi László főhadnagy, a bűvárkiképző részleg vezetője. – Alaptanfolyamaink 15-20 résztvevővel indulnak, ezeken további 70-80 százaléknál a lemorzsolódás. A képzés komoly elméleti oktatással kezdődik, a gyakorlati foglalkozásokon csak az ezt követő sikeres vizsgával lehet részt venni. A medencében először mindenkinek be kell bizonyítania, hogy valóban tud úszni. Az alapkövetelmény: 200 méter folyamatos úszás bármelyik úszásmóddal. Ez így első hallásra akár nevéteges követelménynek tűnhet a bűvárnak jelentkező katonával szemben, de volt már több olyan hallgatónk is, akiket azért kellett eltanácsolnunk, mert csak „fennmaradni” voltak képesek a víz felszínén.

A kiképzés erőnléti gyakorlatokkal kezdődik: harminc méter úszás víz alatt, uszonnal, egy levegővéttellel, bukfenkezés előre és hátra. Ezután következik a felszerelésekkel való „ismerkedés”, például a bűvárkészülék felvétele két

perc alatt a medence alján, az oktató kézzelvezetésével megfelelő tevékenykedés a vízben, maszk őrítéssel víz alatt, a kiejtett légzőautomata megkeresése, a bajba került társ mentése. A báziskiképzés zárásaként a bűvárlőleltek a hat méter mély, elsőtűthető tartályba merülnek, hogy a víznyomást is megtapasztalják – mintha a nyékládházi vagy a hegyeshalmi bányatavaknál gyakorolnának a valóságban. A kiképzés utolsó hetében pedig a Kurcán, a Holt-Tiszán és a Tiszán nyílt vízi merüléseket hajtanak végre.

– A beosztásukhoz szükséges speciális feladatokat már az anyaalakulatainknál sajátítják el a nálunk végzett bűvárok – kapcsolódik a beszélgetésbe Márton Róbert főtörzsrőmester, aki a Magyar Honvédség egyetlen, C fokozatú oktatói vizsgával rendelkező mesterbűvára. Ennél már csak a mesteroktatói fokozat a magasabb, de

Magyarországon ezt nem lehet megszerzeni, mert nincs annyi magasán képzett szakember, amennyi a mesterjelöltek vizsgáztatását végző bizottságra kell. – A mi ezredünknel a bűvárok vagy az 1. hídépítő századnál dolgoznak műszaki felderítőként, vagy a bűvár kiképzőbázis állományába tartoznak. Alaprendeltetésünkben adódó általános feladat a folyóakadályok, a megközelítő utak, az építésre alkalmas anyagok, a szemben álló erők anyagi eszközeinek és tevékenységének felderítése. Részt vesznek műszaki szakfeladataink végrehajtásának előkészületeiben is, például hídépítéskor átvizsgálják a folyót, megállapítják a sodrás sebességét. Bűváraink segítenek a gyakorlatok alkalmával vízbe ejtett tárgyak felkutatásában, de emeljük ki 40 méter mély bányatóból tűzoltó helikopterről leszárt víztartályt is. Ugyanakkor a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság is gyakran kér tőlünk segítséget egy-egy folyószakasz vagy tó átvizsgálásához.

Találtunk már rozsdás vaságyat, lopott biciklit és motorkerékpárt, kardot, lőszeret, pisztolyt és több alkalommal vízbe fulladt személyt is.

Ami pedig az idei kiképzési évet illeti: a bűvárbázis dolgozója a korábbiakhoz képest még több munkát vállaltak magukra.

– Szeretnénk elsüllyeszteni két, másra már nem használható BTR-t – vázolja

nem mindennapi tervüket Márton főtörzsrőmester. – Az egyik „hullámsírja” a hat méter mély Mályi-tó lenne; ezen gyakorolhatnánk a behatolást, a víz alatti műszaki munkákat, és majd ha lesznek megfelelő méretű ballonjaink, a roncs kiemelését is. Ugyanakkor a lövészek és a harcokcsizók kiképzésében sokat jelentene, ha a katonáknak nem csak a bűvárbázis medencéjében lévő harcokcsimakketten gyakorolhatnák az elsüllyedt járműből való kimenekülést. A másik BTR vontatható lesz, az átkelést szimulálva a partról lehet a Tisza vizére húzni, ahol aztán elmerül majd a katonákkal együtt. Vízfelszíni mentést már rengetegszer gyakoroltunk, de a folyó közepén elsüllyedt járművet és annak személyzetét eddig még egyszer sem próbáltuk kimenekíteni. Pedig az ilyen bal-esetekre is fel kell készülnünk. Természetesen a BTR-ben ülő katonák részére is nagyon hasznos egy ilyen gyakorlás.

A kiképzés úgy kezdődött, hogy kívül-belül bekamerázzuk a járművet és monitoron nézzük, hogy merülés közben talpra esik-e vagy a tetejére fordul, esetleg arra az oldalára dől, amelyen a menekülésre kijelölt ajtó van. Mi leszünk az elsők, akik láthatják egy páncélozott jármű elsüllyedésének teljes folyamatát. Távoli terveink közt szerepel még, hogy egy helikopterroncsot is elsüllyesszünk a Mályi-tóban. Ez is függetlenül lenne mozgatható, a szokásos bűvártevékenységek gyakorlása mellett azonban a hajózók kiképzésére is kiválóan lehetne alkalmazni. A gép személyzete a víz felszínén ülne be a roncsba, amit aztán ballonokkal hirtelen lerántanánk – mintha valóban lezuhanna.

A Balaton megtisztítását egyelőre még csak tervezük, az viszont már biztos, hogy heteken belül megkezdjük a honvédség laktányában lévő tūzi víztározók ellenőrzését – veszi át ismét a szót Bagi főhadnagy. – Gazdaságosabb ugyanis, ha katonai bűvárok végzik ezt a munkát, mintha mindegyikből leeresztenék a vizet, és úgy vizsgálnák át a tartályok falait és szerelvényeit.

Katonai
vitorlázógépek

EGYIRÁNYÚ REPÜLÉS

A vitorlázógépek belseje bevetés előtt: kis hely, sok katona és felszerelés.

A KATONAI LÉGI SZÁLLÍTÁS KICSI, DE ANNÁL ÉRDEKESEBB TERÜLETÉT KÉPVISÉLTÉK A HAJTÓMŰVEK NÉLKÜLI LÉGI JÁRMŰVEK. A VELÜK SZEMBEN TÁMASZTOTT KÖVETELMÉNYEK KOMOLYAK VOLTAK: A KÍVÁNT HELYSZÍNRE GYORSAN ÉS PONTOSAN KELLETT ELJUTTATNIUK AZ EJTŐERNYŐS KATONÁKAT TÁMOGATÓ NAGY TŰZERŐT.

A katonai repülés kezdetét ismerők tudják: a fegyvertelen felderítő repülőgépeket követték a vadászgépek, majd az egyre nagyobb méretű és teljesítményű, egyre több hajtóműves bombázó-repülőgépek. Ezekből alakították ki az első szállítórepülőgépeket, még az első világháború késői szakaszában. Ekkor a bombázókon a bomba-terhelés helyett helyezték el lőszer, élelmiszert és kötszert – mikor mi volt a létfontosságú szállítási feladat. A két világháború között, az 1920-as, 1930-as években robbanásszerűen fejlődött a légi utas- és teherszállítás. Megjelentek az olyan, mára már ikonikusá vált repülőgépek, mind a Douglas DC-3, a Junkers Ju-52/3mce, illetve a Magyar Királyi Légierőben is hadrendbe állt Savoia-Marchetti SM.75.

EGYSZER HASZNÁLATOS

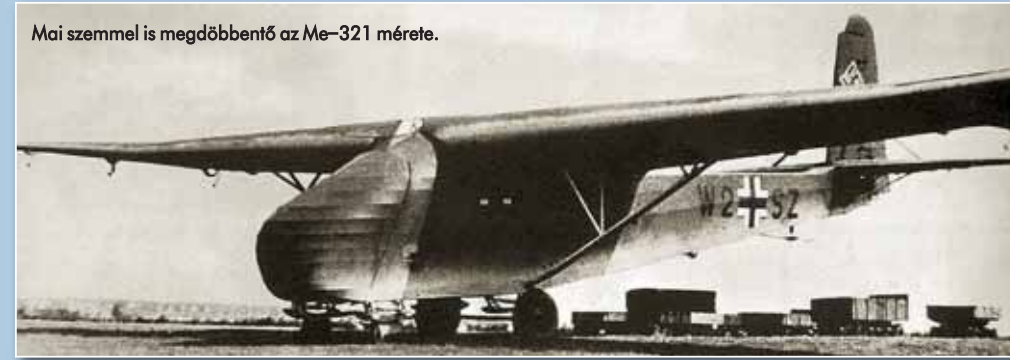
Az említett robbanásszerű fejlődés később sem állhatott meg, igaz, a lényegében a második világegyre készülő hatalmak hadseregeiben már más prob-

lémák is felvetődtek. Olyanok például, mint hogy milyen repülőeszközzel adható válasz az egyszeri, de nagyméretű szállítóképesség biztosításának kérdéseire, s milyen megoldás a legjobb akkor, ha nemcsak katonákat, hanem ki-

Egyetlen repülés, egyetlen fennmaradt fotó: A-40 a levegőben.

Mai szemmel is megdöbbentő az Me-321 mérete.

sebb harcjárműveket, terepjárókat, aknavetőket vagy páncéltörő lövegeket kell a támadás helyszínére juttatni. Nos, a második világháború idején adott „válasz” a katonai szállító vitorlázórepülőgépek mind nagyobb mérvű alkalmazása volt.

A vitorlázógépek bevetése lehetővé tette, hogy egyszerre, egy időpontra időzítve a feladat végrehajtásához szükséges támogató elemekkel (tűzérés, híradó, motorizált felderítő, páncéltörő) együtt akár teljes ezredeket lehessen eljuttatni a támadás helyszínére. E hajtómű nélküli „csendes” légi járművek alkalmazásának előnye vitathatatlanul az erők, az alegységek és nehézfegyverzetük koncentrált szállítása volt.

A katonai alkalmazásra szánt vitorlázórepülőgépek fejlesztésének fő szempontjai a kor két katonai nagyhatalmának területén, Németországban és a Szovjetunióban működtek. A támadó hadműveletekre alapozott szovjet Vörös Hadsereg számára már 1932-ben bemutatták a négy személyes hordozására képes CK Komszula vitorlázógépet, amelyet a G. F. Grosev vezette tervezőiroda alkotott meg. A szovjet politikai és hadvezetés támogatta a forradalmian újnak számító technika fejlesztését, így számos tervezőiroda épített és mutatott be katonai vitorlázógépeket. A teljesség igénye nélkül említsük meg a Cbin

UL-1, a Kovalenko DR-5, a Seremetyev SH-5, az Antonov DIP és M-1, illetve az MKB-2 típusokat. A folyamatos képzéseknek köszönhetően a harmincas évek közepére már közel 60 ezer szovjet katona rendelkezett vitorlázórepülőgépjogosítvánnyal.

A korszak kiemelkedő típusa volt a 18 személyes Leningrád, illetve a 8 személy szállítására alkalmas, több mint 400 példányban megépített Antonov A-7. Különlegességként kell számon tartani az 1942-ben bemutatott Antonov A-40-es prototípust, amely gyakorlatilag egy lecsatolható szárnyakkal és farokrészsel felszerelt T-60-as könnyű harckocsi volt.

Az elkészült prototípussal mindössze egyszer repültek: a lámpáktól, a rádióantennától, a fegyverzettől és a lősze-

rektől „megszabadított”, tartályában minimális mennyiségű üzemanyagot szállító A-40-est egy Tupoljev TB-3-as négyhajtóműves nehézbombázó géppel vontatták. Az első, 1942. szeptember 2-án végrehajtott próba nem volt igazán sikeres: a bombázógép parancsnoka nem sokkal a felszállás után a nagy légellenállás miatt leoldotta az A-40-est, amely levitorlázott a földre, majd a gépet vezető híres vitorlázó-berepülő pilóta, Szergej Anokin leszerelte a szárnyakat és az „égi” T-60-as saját lánctalpán tért vissza a repülőterre.

NÉMET MÁSOLÁS

A szovjet haderőben a vitorlázógépek mellett az ejtőernyőscapatok tömeges fejlesztését is kiemelt feladatnak tartot-

A Budapesten körülfűrt német csapatoknak is DFS 230-as vitorlázógépekkel szállították az utánpótlást 1945 februárjában.

A normandiai Pegazus-híd melletti múzeum Horsa-replikája Károly herceg ajándéka a partraszállás 60. évfordulójára.

ták. A Szovjetunióba látogató Kurt Student ezredes, a német Luftwaffe főtisztje, egyben a német ejtőernyős-haderó egyik alapító atyja már 1500 ejtőernyőst és több, nagyméretű teherszállító vitorlázógépet felvonultató szovjet hadgyakorlatról számolhatott be feletteseinek. Az első német katonai ejtőernyős-oktató intézmény 1937-ben kezdte meg működését. A német szakemberek, így Student ezredes számára is hamar nyilvánvalóvá vált, hogy a könnyű fegyverzetű ejtőernyősöket támogató nehézfegyverzet szállításához vitorlázógépeket kell építeni. A feladatot Hans Jacobs és a Deutsche Forschungsanstalt für Segelflug szakemberei kapták meg, s fejlesztésük eredményeként látott napvilágot a 9-10 fel-

szerelt katonát vagy 1200 kilogramm terhet hordozni képes DFS 230.

A német vitorlázógépek meglehetősen hatásos „bemutatót” tartottak 1941. május 10-én: ekkor a híres és addig bevehetetlennek tartott belga Eben Emael erőd, illetve az Albert-csatorna több hídja ellen 10-10 katonával 41 DFS 230 vitorlázógép szállt fel Junkers Ju-52/3mg3e vontatógépek segítségével. 10 DFS 230-as szinte az erőd falainál landolt és a feladatára alaposan felkészített német rohamcsapatok (hat halott és 20 sebesült árán) 20 perc alatt semlegesítették az építményt. Adolf Hitler, kihasználva a támadás propagandaértékét, több állam katonai attaszejának szervezett helyszíni „túrát”. Ennek köszönhetően mind a

brit, mind az amerikai és japán hadvezetés előtt heteken belül ismert lett a német támadás módszertana, a vitorlázógépek hatékony alkalmazhatósága, így azonnal meg is indultak a saját fejlesztések és kísérletek.

Görögország ellen is többször használták a DFS 230-asokat. A Korinthoszi-csatorna elfoglalása után 1941. május 20-án a körülbelül félezer Ju-52/3mg3e szállító mellett 74 DFS 230-assal indultak Kréta ellen a kizárólag levegőből támadó német erők. Nem a vitorlázógépeken múlt, hogy a német ejtőernyős-csapatok csak véres veszteségek árán tudták megtörni a szövetséges katonák elszánt védekezését.

Ezután a vitorlázógépek már csak kisebb szerepet kaptak a második világháborúban, jellemzően azokra a helyekre szállítottak velük utánpótlást, ahol a körbevert erőket más úton már nem lehetett ellátni. A fejlesztések azonban így sem álltak le: a 23 főt szállítani képes Gotha Go 242 (1528 darab) és a 130 fős Messerschmitt Me 321 (330 darab) sorozatgyártása is elindult, elsősorban a Nagy-Britannia és a Szovjetunió elleni támadásokra gondolva. Német volt a legnagyobb, valaha épített katonai vitorlázó-repülőgép is: a Junkers Ju 322 Mamutból végül azonban csak prototípus készült.

VISSZAVÁGÓ NORMANDIÁBAN

Nagy-Britannia két híressé vált típus, a 28 főt szállítani képes Airspeed Horsa és a héttónnás szállítási kapacitású General Aircraft Hamilcar kifejlesztésével

Egy „szerencsés”, épségben leszállt gép.

1944. június 6-án hajnalban 100 méteren belül landoltak a kommandósokat szállító brit vitorlázógépek.

Egy tökéletes állapotban megőrzött CG-4A.

válaszolt a német kihívásra. A normandiai Pegasus-híd elfoglalása, a Dél-Franciaország ellen indított szövetséges partraszálló támadás, a Rajnánál indított Market Garden hadművelet, illetve a raj-

nai átkelés, azaz a Varsity-művelet szerkesztői részei voltak a recsegve-ropogva földet érő brit vitorlázórepülőgépek, amelyeket vagy Douglas Dakota szállító-
gépek, vagy az első vonalból már ki-

kopt brit nehézbombázó repülőgépek vontattak.

Az Egyesült Államokban is foglalkoztak a vitorlázógépek nyújtotta új lehetőséggel: a fejlesztések közül kiemelkedett a Waco repülőgépgyár két típusa, a nyolc-, majd később kilencüléses Waco CG-3 és a 15 személyt vagy 1700 kilogrammos terhet szállítani képes Waco CG-4. Ez utóbbi univerzális típusnak bizonyult Normandiában és a már említett hadműveletekben épp úgy, mint a Kína-Burma-India hadszíntéren is.

ELMÚLT DICŐSÉG

A második világháborút követően hamar leáldozott a katonai teher- és csapatszállító vitorlázógépeknek. Helyüket és szerepüket az egyre nagyobb teljesítményű helikopterek vették át, illetve az ejtőernyős-csapatok számára dolgozták ki a speciális tehereművel, ütkezést elnyelő raklapokkal és fékezórakétkákkal ellátott rendszereket. Ezekkel kisebb tömegű harcjárműveket is „dobni” lehet az ejtőernyőskatonák közvetlen tűztámogatása érdekében. Híres, ejtőernyővel célba juttatható jármű volt az Egyesült Államokban a 152 milliméteres löveggel és az abból indítható irányított páncceltörő rakétarendszerrel felszerelt M551 Sheridan könnyű harckocsi, míg a Szovjetunióban az 57 milliméteres löveggel felszerelt, nyitott küzdőterű AszU-57 és a modernbe, nagyobb védettségű, zárt küzdőterű, 85 milliméteres lövegű AszU-85. Ez utóbbiak helyét és feladatait a BMD-család vette át: a BMD-1 1968-ban állt hadrendbe. Az ebből kifejlesztett BTR-D és a BMP-2-es, illetve a benne ülő személyzettel együtt ejtőernyővel ledobható, jelenleg is gyártott BMD-3 számít az orosz ejtőernyős-erők fő támogató és csapatszállító harcjárművének. A járműveket speciális, ejtőernyőrendszerrel és fékezórakétkákkal felszerelt raklapra erősítik fel. Az így „repülőképpessé tett” harcjárműveket többnyire a négyhajtóműves Il-76TD teherszállító gép hátsó rámpájáról dobják ki.

A farokrész lecsatolása után egy Jeep is befért a Horsába.

Negyedszázada készült
egy magyar „csodafegyver”

BIRODALMI LÉPEGETŐ

A LÁNGOLÓ KUVAITI OLAJMEZŐK SZTÁRJÁVÁ VÁLT AZ A TÚZOLTÓ BERENDEZÉS, AMIT A NEMZETKÖZI SAJTÓ CSAK MAGYAR CSODASZÖRNY, BIG WIND (NAGY SZÉL) VAGY TÚZFALÓ SÁRKÁNY NÉVEN EMLEGETETT. AZ ITTHON CSAK „BIRODALMI LÉPEGETŐKÉNT” ISMERT JÁRMŰVET 1989. MÁRCIUS 2-ÁN KEZDTÉK ÉPÍTENI AZ AKKORI MN KÖZPONTI REPÜLŐGÉP-JAVÍTÓ ÜZEMBEN.

Egy, a veszélyes olaj- és gáztüzek oltására alkalmas, hatékony tűzoltó jármű létrehozásának terve először az 1980-as évek elején vetődött fel. A hazai szénhidrogén kitermelése során ugyanis egyre mélyebb kutakat kellett fúrni, amelyekből egy esetleges kitörés alkalmával a korábbiakhoz képest lényegesen nagyobb energiával tört fel a gáz és az olaj. Az ilyen erős kitörések elfojtására pedig csak egyetlen technikai megoldás kínálkozott, amelynek alkalmazásával a sérült kútfejből nagy sebességgel kilépő sugárba lehetett keverni az oltóanyagot.

E technikai megoldás, illetve tűzoltási módszer kialakításáról, vagyis egy új, nagyteljesítményű gázturbinás oltóberendezés megépítéséről 1984. október 9-én született döntés. Az erre vonatkozó szerződést a BM Tűzoltóság Országos

Úgy fújta el a lángokat, mint mi a születésnap tortát gyertyáit.

Az MH Légijármű-javító Üzemben őrzött eredeti műszaki dokumentumok egyikét mutatja a parancsnok, Bozóki János ezredes.

Parancsnokság, az MN Repülőfőnökség, a Szolnoki Kőolajkutató Vállalat, az Országos Kőolaj Társaság és a Budapesti Műszaki Egyetem képviselői írták alá – derül ki Kenyeres Dénes nyugállományú alezredes, katonai repülés- és hadtörténelemmel foglalkozó amatőr kutató dolgozatából. A jármű megtervezését és összeszerelését az akkori MN Központi Repülőgép-javító Üzem (MN KRÜ) kapta feladatul.

– A repülőműszaki szolgálat főnökségén közölték velem, hogy egy láncfalpas tűzoltóberendezést kell építenünk,

amelynek a „Jelke” egy MiG–21-es vadászgép hajtóműve lesz. A harcocsit Szabadszállásról kapjuk majd, a hajtóművet pedig egy, a rendszerből akkor kivont MiG–21F13-as típusú gépből kell kiszerezniük – emlékszik vissza a több mint negyedszázaddal ezelőtt történetekre Egri Károly nyugállományú ezredes, az egykori MN KRÜ egykori parancsnoka. – Padlót fogtam, el sem tudtam képzelni, hogyan közlöm ezt otthon a mérnökökkel. A szakemberekkel, akik tudják, hogy egy hajtómű milyen érzékeny szerkezet, aminek a működéséhez

Napkelteztől napnyugtáig dolgoztak, védőruhájuk megegyezett a Forma–1-es pilótákéval.

még a levegőt is „meg kell fésülnünk”. Most pedig szereljük fel egy pocsolóházban, sárban közlekedő tankra! Az üzem főmérnökével és a technológiai osztály vezetőjével kezdtünk tanakodni a megoldáson, aztán jött a „második csapás”: az előljáró utasított minket, hogy két ilyen járművet kell készítenünk, egyenként két-két hajtóművel. Az eredeti elképzelések szerint ugyanis a berendezéseket a szomszédos országoknak is bérbe adtuk volna.

A célnak a T–34-es közepes harcocsis láncfalpas alváza felelt meg. A kőolajkutató vállalat 1985 őszén be is szerzett két ilyen járművet Szabadszállásról. A tervezés sem haladhatott gyorsan, mivel rengeteg feladat adódott akkoriban.

– Az első helyen a repülőeszközök javítása állt, utána az alapfeladatunkból eredő egyéb kötelezettségeink következtek, a tűzoltó berendezéssel csak ezek után tudtunk foglalkozni – eleveníti fel a fontosságai sorrendet Egri ezredes. – Ráadásul még azt sem tudtuk, hogy ki finanszírozza majd a munkát. Közben leraktak az üzem udvarára egy rakás „vasat”. Egy torony nélküli T–34-es harcocsit, két hídszerkezetet és a hajtóműbölcsöket.

A harcocsikon az alapvető átalakításokat, a lövegtoronyok leszerelését az MN Gödöllői Gépgyárban végezték. A hajtóműveket tartó hídszerkezeteket és a hajtóművek rögzítését, mozgását biztosító bölcsöket pedig dr. Pásztor András és dr. Czédli György irányításával a Műegyetemen tervezték.

– Az ő segítségük nélkül képtelenek lettünk volna megoldani a feladatot – kapcsolódik a beszélgetésbe Avramucz Tivadar nyugállományú alezredes, az üzem akkori főmérnöke. – Mi repülőgépekkel, érzékeny műszerekkel dolgoztunk, nehezen szoktunk hozzá ezekhez a hatalmas vasszerkezetekhez. Pedig munka volt velük bőven. A láncfalpas alvázon például a hermetikus zártság érdekében a fenékpáncél búvónyílását megszüntítettük, a homlokpáncél nyílását pedig kibővítettük, hogy a vezető védőöltözetben is beférjen rajta. A jármű sebességét 5 km/óra kellett korlátoznunk, a dízelmotor belső üzemanyagtartályainak térfogatát csökkentettük, a külső tartályokat leszereltük, a jármű hátoldalára pedig egy külső fékkioldót szereltünk. Az égő kút előtt ugyanis a vezető behúzta a fékeket, majd

Negyedszázad után ismét együtt a konstruktőrök csapata: Avramucz Tivadar, Kurilla Tibor, Gunther Ferenc, Acsai Pál, Halasi József, Egri Károly és Ludvig György.

az éberségi gomb folyamatos nyomkodásával jelezte, hogy vele minden rendben van. Rosszulléte esetén azonban a befékezett járművet nem tudtuk volna hátrahúzni a lángoló kúttól.

A tűzoltóberendezés „lelke” két, lejárta üzemidejű R-11F300-as hajtómű volt. A jobb oldalt a taszári MN 31. Honi Vadászrepülő-erzed 1817-es oldalszámú MiG-21 MF elfogó vadászgépből építették ki, a bal oldali korábban a kecskeméti MN 59. Honi Vadászrepülő-erzed 1419-es oldalszámú gépében üzemelt.

– Fogalmunk sem volt akkor arról, hogy milyen körülmények közt fog dolgozni ez az oltóberendezés, hogyan néz ki közelről egy kúttűz, miként tudjuk megvédeni a hőtől az érzékeny alkatrészeket – veszi át ismét a szót Avramucz alezredes. – Először csak az alapvető szerkezeti felépítésen gondolkodtunk: hol lesz a két hajtómű, hogyan fognak egymástól függetlenül, függőleges és vízszintes irányban mozogni. A hajtóművek vezérlésén viszont nem tudtunk változtatni, olyan volt ez a munka, mintha egy új repülőgépet építettünk volna köréjük. A szükséges alkatrészek többségét a rendszerből kivont MiG-21-esekből szereltük ki és saját gyártású csőrendszerekkel, hidraulikával, elek-

tromos berendezésekkel alakítottuk át a célnak megfelelőre. Még helikopteralkatrészeket is beépítettünk a harcokcsiba; a jármű tűzoltórendszerét Szolnokról kaptuk. A hídszerkezetet felszereltük a harcokcsira, majd lépésenként megterveztük és művezetéssel megépítettük a rajta lévő vezérlőfülkét és a hajtóművek üzemeltetéséhez szükséges 3 köbméteres, hőpajzzsal védett kerozintartályt. Egy vezetékes távirányító rend-

szert is készítettünk kellett, mert a tűzoltó-táskor a hajtóművek állásszögét a járműtől mintegy 30 méterre álló tűzoltó állította, akinek folyamatos rádióösszeköttetésben kellett lennie a harcokcs vezetőjével és a hajtóművek teljesítményét a vezérlőfülkéből szabályozó járműparancsnokkal.

A „birodalmi lépegető” összeszerelése 1989. március 2-án kezdődött meg Kecskeméten. Ahhoz viszont, hogy a

A világsajtó nem győzte dicsérni a magyarok teljesítményét.

A „csodafegyver” napjainkban Szolnokon áll készenlétben.

harcokcsialváz megmozdulhasson a lakanya udvarán, az üzem két dolgozójának, Garaczi Sándornak és Farkas Lászlónak Szabadszálláson el kellett végeznie egy harcokcsivezetői tanfolyamot. Aztán a gyártás lelassult: megszűnt a KGST, a gázipari tröszt pedig átalakult. A tervek a fiókba kerültek, a kovácsi háborús események miatt kerültek ismét elő. A munka dandárja a Halasi József nyugalmányú alezredes vezette technológiai

– Az eredeti elképzelések szerint a hajtómű vezérlését, a szerkezet üzemeltetését mechanikus rendszer végezte volna, kiderült azonban, hogy ez nagyon bonyolult lenne – emlékszik vissza az abban az időben még főhadnagy osztály szakembereire hárult. A hidraulikarendszer megtervezése Ludvig György technológus feladata volt.

– A rendszerről kaptunk egy vázlatot, amit aztán gyorsan félre is tettünk – mondja az egykori technológus. – A feladatot lényege az volt, hogy a repülőgépen alkalmazott hidraulikarendszert építsük be a két hajtómű közé. Emellett sok más problémát is meg kellett oldanunk. Például milliónyi kábelt terveztünk, kötegettünk, a harcokcsivezető kimentését biztosító kifizető rendszer, valamint a hajtóművek tüzelőanyag-elátásának megtervezését és beépítését is megvégeztük. Viszont a sok munka látványosan zárult: a hidraulikarendszer próbájakor mi mozdíthatunk meg először a „birodalmi lépegetőt”. Hatalmas élmény volt, minden arra és akkor fordult,

amerre és amikor csak akartuk. Csupán a mozgás sebességén kellett egy kicsit lassítani.

A jármű elektronikáját Gunther Ferenc nyugalmányú őrnagy tervezte. – Az eredeti elképzelések szerint a hajtómű vezérlését, a szerkezet üzemeltetését mechanikus rendszer végezte volna, kiderült azonban, hogy ez nagyon bonyolult lenne – emlékszik vissza az abban az időben még főhadnagy osztály szakembereire hárult. A hidraulikarendszer megtervezése Ludvig György technológus feladata volt.

kába került, mire minden összejött, két sugárhajtóműves, gázturbinás, „hangsebesség feletti” tankot még egyikünk sem készített.

A hajtóművek beépítéséért, üzemeltetéséért felelős Kurilla Tibor pedig a kísérletezésekéről beszélt.

– Az első próbadíntáskor kiderült, hogy a Műgyetem által megterveztett, a szívócsatornának a szennyeződéstől óvó dróthálós védőszerkezet alulméretezett, ezért zavarta a beszívott levegő áramlását, és így a szükségesnél jóval kevesebb oxigént engedett az égéstérbe. Úgynevezett pompázás keletkezett, a hajtómű „lefulladt” – ilyenről még a legöregebb technikusok is csak a tankönyvekben olvastak. Nagyobb védőháló kellett készíteniük.

A hivatalosan lánctalpas tűzoltójármű nevet viselő berendezésből végül csak egyet szereltek össze, ami az üzembe

helyezési jegyzőkönyv szerint 1991. augusztus 3-ára készült el. Az üzemi próbákat a tűzoltóság üllési bázisán tartották, szeptember 13-án pedig a járművet egy An-124-es gépen Kuvaitba szállították. A konstruktőrök közül a helyszínen Acsai Pál és Kurilla Tibor részt a kutak oltásában – másfél hónap fizetetlen szabadságon voltak. A járművet két szabadszállási katoná vezette felváltva, akiknek viszont erre az időre le kellett szerelniük. A magyar csapat összesen kilenc kutat oltott el, az egész világ a „birodalmi lépegető” csodájára járt. Az pedig nagy szakmai elismerésnek számított, hogy az utolsó kút eloltása után szervezett ünnepségen a kuvaiti emír előtt közvetlenül a fővállalkozó amerikai csoport után vonulhattak fel a mieink.

A tüzek eloltása után a magyarok „csodafegyver” hetekig vesztegelt egy tengeri kikötőben, szinte minden alkatrész elrozsdásodott, hajóba emelkor pedig jelentős külső sérüléseket is szenvedett. Kecskeméten hozták rendbe, majd Szolnokra került, ahol jelenleg az MB (Mohammed Barwani) Kőolajkutatató Rt. telephelyén, háromfős személyzet lát el állandó készenléti szolgálatot.

Katonai tiszteletadással búcsúzták a világhíró fegyvertervezőtől.

MIHAIL KALASNYIKOV

NEM VOLT SEM FEGYVERTERVEZŐ MÉRNÖK, SEM FÉMIPARI SZAKMUNKÁS: MIHAIL TYIMOFJEVICS KALASNYIKOV MÉGIS A VILÁG TALÁN LEGMEGBÍZHATÓBB, DE MINDENKÉPP LEGHÍRESEBB GÉPKARABÉLYÁT ALKOTTA MEG.

A híres tervező a mai Kazahsztánban határos Altaj Kraj megye Kurja nevű, alig 4000 lakosú falujában, földműves családban látta meg a napvilágot 1919. november 10-én. Édesapja, Tyimofej Alekszandrovics Kalasnyikov és édesanyja, Alekszandra Frolova Kalasnyikova nehéz körülmények között nevelte a 17. gyermekként megszülető Mihailt. A körülményeket jellemzi, hogy a házaspár 19 gyermekéből nyolc érte meg a felnőttkort. A családot 1930-ban, a kollektivizálás során megfosztották vagyonától és a szibériai Tomszk megyébe, Nyizsnyaja Mokhovaja településre deportálták.

A felcseperedő Mihail a műszaki dolgokban, a szerelésben, a fűrés-faragásban lelte örömet, s a kitaratóan gyűjtött rossz mechanikus szerkezeteket az édesapjától örökölt szerzőmunkával szedte ízekre, hogy működésüket megfejthesse, megérthesse. A hetedik osztály elvégzése után szülei jóváhagyásával visszautazott Kurjába.

A helyi traktorállomás szerelőjeként dolgozott, amikor egyik barátja talált egy igencsak korrodált Browning-pisztolyt. Mondhatni, előrehozott vizsgál-

munkaként újjávarázsolta a működésképtelen lőfegyvert.

Hasonló sorsú, kitelepített tanítói iskolázott, olvasott és tapasztalt emberek

Kalasnyikov tervezőirodája ma már múzeumi látványosság.

voltak. A tőlük kapott tudás, a kedvenc tantárgyak, a fizika és a geometria a későbbi fegyverkonstruktori pályafutását alapozták meg. Az irodalom szeretei is végigkísérték egész életét, sőt több, az iskolájában bemutatott színdarabot is írt.

1938-ban besorozták a Vörös Hadseregbe, s a Kijevi Különleges Katonai Körzetbe (KOVO) került. Alacsony termete és addigra már bőséges műszaki ismeretei, tapasztalatai miatt a harckocsizó altiszt iskolára vezényelték. A képzés során már több újtáson dolgozott: szerkesztett például egy, a harckocsi lövegéhez csatlakozó, a lőszer felhasználását számláló berendezést is. Egy másik újítása a harckocsizóknál rendszeresített Tokarev TT maroklőfegyver hatékonyabb tüzelését segítette elő, a harckocsik tornyán lévő lönyílás átalakításával. Találmányairól rendre beszámolt a Vörös Hadsereg újságja, így a Kalasnyikov név a kijevi különleges katonai körzet akkori parancsnoka, Georgij Zsukov előtt is ismertté vált. Sőt, a cikkeik megjelenése után a tisztikar előtt is bemutathatta újításait, találmányait. A sikeres „fellépés” eredményeként a kijevi harckocsizó-iskolába vezényelték, s nem sokkal ezután a harckocsik műszaki állapotának ellenőrzését érintő találmányának prototípusát tesztelhetett. A tesztek sikeresek voltak – Kalasnyikov egy Zsukovtól kapott karórával lett gazdagabb.

A háború 1941 augusztusában már a fronton találta a fiatal T-34 harckocsiparancsnokot. A 108. harckocsihadosz-

tály 24. harckocsizóezredében szolgáló legénységét a háború gyors és véres támadásokkal, ellentámadásokkal, átkarolásokkal tette próbára. A harckocsizó pályafutása hamar véget ért. 1941 októberében, Brjanszk mellett az alegysége egy álcázott német üteg tüzébe került. A német tüzerek először a századparancsnoki harckocsit, majd Mihail Kalasnyikov járművét lőtték ki. A vállán súlyosan megsebesült harckocsiparancsnok egy hét után került a Trubcsevszk településen működő kórházba. A sebesüléséből lassan gyógyuló Kalasnyikov itt sem pihent: a saját, illetve az ugyancsak a kórházban lábadozó lövészkatonák harctéri tapasztalatai alapján egy új, sorozatlövésre is képes, az akkor fő fegyverzetet jelentő Moszintpuska leváltására alkalmas géppisztoly ötletén gondolkodott. A kórház könyvtárában minden, fegyverekkel kapcsolatos könyvet és dokumentumot elolvastott, s folyamatosan rajzolta le elképzeléseit.

A kórházból 1942 áprilisában bocsátották el; a következő régi-új állomáshelye Mataj volt, ahol a vasúti műhelyben dolgozó szakembereket is bevonva azonnal elkezdte az új, 7,62×25 milliméteres TT-lőszerrel tüzelő géppisztoly prototípusának fejleszté-

sét. Bár az elkészült fegyvert nem rendszeresítették, tehetősége és szorgalma alapján a Vörös Hadsereg lőfegyvereket fejlesztő és tesztelő tervezőirodájában kapott új lehetőségeket, s munkája során már az új, 7,62×39 milliméteres zárolással készült karabélyja megvezített a Szimonov-féle, később SzKSz néven rendszeresített karabélyval szemben, de a gázélvtelés zárolású és rendszerű fegyver kiváló alapot jelentett az 1946-os „versenybe” bemelegített (a Mihail Tyimofjevics névből képzett) Mihtyim gépkarabély megalkotásához. A „versenyzők” feladata a Maxim-géppuska tűzgyorsaságát elérő, de könnyű, egyetlen lövészkatonával kezelhető és minden körülmények között üzembiztosan használható fegyver kialakítása volt. A versenyben Kalasnyikov mellett a kor két neves szovjet fegyverkonstruktor, Vaszilij Degtyarjov (PTRD páncéltörő puska, PPD-40 géppisztoly) és Georgij Spagin (DSK nehézgéppuska, PPS géppisztoly) is részt vett.

A Mihtyim prototípusa meggyőzte a bizottságot, kialakítása és képessége a másik két vetélytársat is elismerésre készítette, így megkezdődhetett egy új, automata lőfegyverszáll fejlesztése. A visszaemlékezés szerint Kalasnyikov híres volt munkabírásról: naponta alig néhány órát aludt és csapata is szinte minden nap legalább éjjel dolgozott. Kalasnyikov ugyanis ekkor már egy kisebb csapat élén irányította a fejlesztőmunkát: a fegyvercső erősségének elemzéseit például Borisz Kanel alezredes végezte el, míg a rajzokat Jekatyerina Viktorovna Mojszejeva készítette.

A fejlesztőmunka első, s máig leghíresebb produktumaként mutathatták be 1947-ben az Avtomat Kalasnyikova Model 47-et, azaz az AK-47-es automata gépkarabélyt. Az 1949-ben, a Szovjet Hadsereg alap egyéni lőfegyvereként rendszeresített fegyver első éles harci bevetésére Magyarországon került sor:

Közel 60 év telt el a két fotó készítése között.

Az állami vezetés támogatása folyamatos volt.

„Kisipari” sorozatgyártás.

az 1956-os forradalmunk és szabadságharcunk leverésében részt vett gépesített lövészsorozatok már AK–47-esekkel voltak felszerelve. Ebből az időszakból származik az első zsákmányolt AK–47-esről Budapesten készített fénykép; a Fejes József Tibor nyakában lógó „Kalát” az amerikai Life magazin hasábjairól ismerhette meg a világot.

Kalasznyikov 1949-ben költözött Izsevszk városába, s az itteni fegyvergyárban dolgozott közel 25 esztendőn keresztül. 1971-ben doktori fokozatot szerzett, de azért az AK-család fejlesztése és kibővítése töltötte ki napjait. 1963-ban mutatták be a modernizált AKM-gépkarabélyt, az AK–47-es könnyebb és egyszerűbben, olcsóbban gyártható változatát. Ebből alakították ki később az RPK könnyű géppuskát is.

Az AK-család alapvető felépítését és működési elveit örökölte a PK-géppuska, amely már a Moszin-Nagant karabély erősebb, nagyobb löportöltetű 39M 7,62×54R 7,62 milliméteres lőszerét használja. A megszokott töltényveder helyett nagy kapacitású tárral ellátott fegyver két- és háromlábú állványról egyaránt használható. A továbbfejlesztett, könnyített PKM és a harcjárművekben használt elektromos elsütésű PKT változatot a mai napig gyártják és alkalmazzák.

1974-ben rendszeresítet-

ték az új, kisebb méretű, 5,45×39 milliméteres lőszerre áttervezett AK–74 gépkarabélyt, amely az AK–47 és az AKM váltótípusa lett a Szovjetunió kivül még számos más országban.

Kevesen tudják, de az altábornagyi rangot elért Mihail Kalasznyikov semmilyen részesedést nem kapott a legóvatosabb becslés szerint is legalább 100 milliós darabszámban gyártott AK-család példányai után. A nyugdíjba vonulása után is számos külföldi meghívásnak tett eleget; díszvendégként köszönhetette a szakma Budapesten, 1993 novemberében, az 1. Közép-európai Védelmi Felszerelés és Repülési Szakkiallító (C+D) is.

A négy gyermeket felnevelő fegyvertervező fénytűzést mellőző körülmények között élt izsevszki otthonában. 2013. november 17-én súlyos betegséggel szállították kórházba, életét azonban már nem tudták megmenteni. A világ legismertebb fegyvertervezője 2013. december 23-án hunyt el. Emlékét a még életében szülőfalujában, Kurjában, 2013 novemberében megnyitott múzeum őrzi. Neve 2008 óta kitüntetéshez is köthetik: a legalább 15 éve kézi lőfegyverek tervezésével foglalkozó, s e tekintetben kiemelkedő eredményeket elérő személyek kaphatják meg „A kézi fegyver-tervező MT Kalasznyikov” elnevezésű medált.

Ha darabonként csak 1 dollárt kapott volna, 100 milliós vagyónról szólna a története...

OROSZORSZÁGBAN, A FEKETE-TENGER PARTJÁN LÉVŐ ÜDÜLŐVÁROSBAN, SZOCSIBAN MÁR ZAJLANAK A XXII. TÉLI OLIMPIA KÜZDELMEI. A VILÁG LEGJOBB TÉLI SPORTOLÓI FEBRUÁR 7–23. KÖZÖTT 15 SPORTÁG 98 VERSENYSZÁMÁBAN MÉRIK ÖSSZE FELKÉSZÜLTÉGÜKET. ÖSSZEÁLLÍTÁSUNKBAN ARRÓL IS OLVASHATNAK, HOGY A KORÁBBI TÉLI OLIMPIÁKON MIKÉNT SZEREPELTEK HAZÁNK KATONASPORTOLÓI.

Katonasportolók téli olimpiákon

Dr. Szollás László orvos őrnagy és Rotter Emília

JEGES JÁTÉKOK

Oroszország eddig még nem rendezett téli játékokat. Meglehet, a napi hírek egy ideig nem az olimpia eszmeiségéről, a várható eredményekről, a sportolók felkészüléséről szólnak, hanem terrorveszélyről, fenyegetettségről. Meg arról, hogy Oroszország évek óta készül a téli olimpia méltó megrendezésére, és mindvégig kiemelten kezelte a biztonsággal összefüggő kérdéseket. De térjünk is át „igaz” témánkra, a téli olimpiák történetének felvilágosítására, a magyarok, köztük a hivatásos katonák eredményeire, a Szocsiban várható magyar szereplésre.

Az eddigi 21 téli olimpián Norvégia sportolói szerepeltek a legjobban 107 arany, 106 ezüst, 90 bronzzal, összesen 303 érmet nyerve. Őket az Egyesült Államok, Németország és Ausztria sporto-

lói követik az összesített éremtáblázaton. A sportolók közül jelenleg a 8 arany és négy ezüstérmet nyert norvég sífutó Björn Dahlie vezet az eredményességi listán. Ő már visszavonult. A második helyen álló 40 éves, szintén norvég biatlonos és sífutó legenda, Ole Einar Björndalen még mindig aktív, és a világ élvonalába tartozik. Eddig 6 arany, 4 ezüst és 1 bronzérmet nyert, és Szocsiban is esélyes a győzelemre, de éremre mindenképpen, több számban. Az olimpiái után esélye van arra, hogy ő legyen a téli olimpiák legeredményesebb versenyzője.

Magyarországot az elmúlt 21 téli olimpián 258 versenyző képviselte összesen. Aranyérmet még nem nyertek versenyzőink – két ezüst, négy bronzérem, 4 negyedik, 5 ötödik és két 6. hely volt

Szepes Gyula alezredes (balról) testvérével, Bélával.

Vitéz Pataky Dénes százados

a pontszerző magyar sportolók eddigi mérlege.

A két ezüstérmét 1948-ban, St. Moritzban a Kékesy Andrea–Király Ede és 1984-ben, Lake Placidban a Regőczy Krisztina–Sallay András jégtáncpáros szerezte. Itt kell megemlítenem: a mai napig a téli olimpiák egyik legnagyobb csalásként tartják számon, hogy a szovjet párost egy helyezési számmal Regőczyék elé sorolták. Nos, az első két bronzérmét 1932-ben, Lake Placidban és 1936-ban, Garmisch-Partenkirchenben a Rotter Emília–dr. Szollás László páros nyerte. A másik két bronzérmét pedig 1952-ben, Oslóban és 1956-ban, Cortina D' Ampezzóban a Nagy testvérpár, Marianna és László szerezte a műkorcsolyázó páros versenyszámban.

A legutóbbi két téli olimpián, 2006-ban, Torinóban és 2010-ben, Vancouverben a rövidpályás gyorskorcsolyázóink több versenyszámban is pontszerző helyen végeztek. Hazánk Szocsiában 16 sportolóval képviselteti magát, és delegációnk elutasítások úgy tűnt, rövidpályás gyorskorcsolyázóink révén ismét pontszerzési álmokat dédelgethetünk.

Téli olimpiai szereplésünk érdekessége, hogy Magyarország egyike annak a 12 országnak, amelyik eddig az összes téli játékokon részt vett. Viszont a nyári játékokról, amelyeken kiválóan szerepelnek versenyzőink, két alkalommal is hiányoztunk. 1920-ban, Antwerpenben, első világháborús vesztes orszádként nem kapunk meghívást, 1984-ben pedig szovjet hatásra, politi-

kai megfontolásból nem utaztunk el Los Angelesbe. Ugyanakkor ebben az évben, Szarajevóban részt vettünk a téli játékokon.

Ismeretes, hogy katonasportolóink kiemelkedő eredményeiket a nyári olimpiai játékokon érték el, de volt öt olyan hivatásos tisz, akik téli olimpián képviselték a magyar színeket. Elevenítsük most fel szereplésük történetét, kronológiai sorrendben.

A II. téli olimpiai játékokat 1928. február 11. és 19. között Svájcban, St. Moritzban, 5 sportág 13 versenyszámban, 25 ország 468 férfi és 27 női, összesen 495 versenyzőjének részvételével rendezték meg. Hazánkat 3 sportág 5 versenyszámban 12 férfi (köztük egy katona) versenyző képviselte.

Szepes (Strauch) Gyula alezredes síelésben, a 18 kilométeres sífutásban (klasszikus stílus) feladta a küzdelmet, így helyezetlenül végzett a 49 induló között. Északi összetettben kiesett, a sífutás résznel nem ért célba. Ő vitte a magyar csapat zászlaját a megnyitónépszerűen.

Szepes alezredes a bécsújhelyi császári és királyi Mária Terézia Katonai Akadémián tanult. 1918. augusztus 17-én avatták hadnaggyá. Esztergomban, Kaposváron, Hajmáskéren szolgált különböző híradó beosztásokban. 1940–1942-ig Kolozsvárott, 1942–1944-ig Kassán szolgált, majd Kárpátalján és Felvidéken a hadszíntéren harcolt. 1948 júliusáig szolgált hadifogoly volt. 1949–1950-ban a budapesti Zalka Máté Híradótiszt Iskola rádió főtanárként dolgozott.

Budapesten, 1985. március 2-án hunyt el, sírja a Farkasréti temetőben található (Új 1-1-159).

A III. téli olimpiát az amerikai egyesült államokbeli Lake Placidben 1932. február 4. és 15. között, 4 sportág 14 versenyszámban, 17 ország 274 férfi és 32 női versenyzőjének részvételével rendezték meg. Magyarországot páros műkorcsolyázásban 2 férfi és 2 nő képviselte. Köztük egy hivatásos katona, dr. Szollás László orvos őrnagy is, aki Rotter Emíliával párban bronzérmes lett. Ez volt Magyarország és a hivatásos katonák első téli olimpián nyert érme. Szollás őrnagy vitte a magyar csapat zászlaját a megnyitónépszerűen.

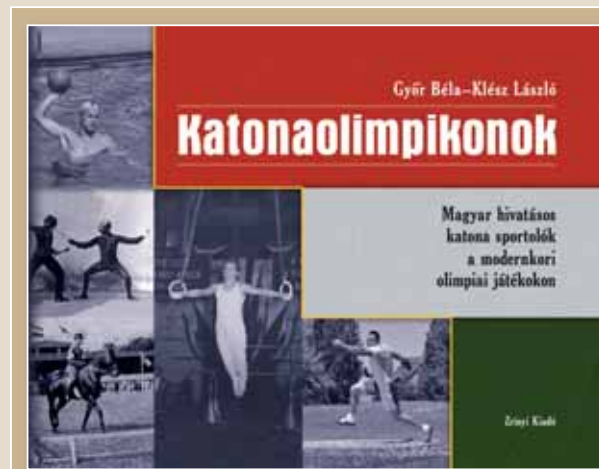
A IV. téli olimpiára 1936. február 6. és 16. között a németországi Garmisch-Partenkirchenben került sor. A játékokat 4 sportág 17 versenyszámban, 28 ország 675 férfi és 80 női versenyzőjének részvételével rendezték meg. Magyarországot 3 sportág 9 versenyszámban 22 férfi és 3 női versenyző képviselte, köztük két hivatásos katona.

Dr. Szollás László orvos őrnagy Rotter Emíliával a műkorcsolya páros versenyszámban újra bronzérmes lett, megszerezve ezzel Magyarország és a hivatásos katonák második érmét a téli olimpiák történetében.

Szollás László hivatásos honvéd orvosként teljesített szolgálatot Budapesten és Nyíregyházán. 1943–1945 között harc-téri szolgálatot teljesített a Szovjetunióban. 1945–1948 között amerikai és orosz hadifogságban volt. 1951-ben vonult

Berez Ignác őrnagy

A modernkori olimpiák iránt érdeklődők figyelmébe ajánljuk a Zrínyi Kiadó Katonaolimpikonok című kötetét, amely megvásárolható a kiadóban munkanapokon 8 és 16 óra között. (1087 Bp., Kerepesi út 29/B Tel.: 061-459-5373 – Győr Edina és Magyar Renáta.)

Zsombor Zsolt főhadnagy

nyugállományba. Ezután sportorvos és a Magyar Korcsolyázó Szövetség elnöke lett. 1980. október 4-én hunyt el Budapesten. Végös nyughelye a Farkasréti temetőben található (23/1-3-1084). Lakóhelyén, Budapesten, a XII. kerületi Győri út 2/C számú ház falán emléktábla őrzi emlékét.

Vitéz Pataky Dénes százados a műkorcsolyázás egyéni versenyszámának 25

fős mezőnyében a 9. helyen végzett. Bajnokjelöltként érkezett, de verseny közben elesett, álmái szertefoszlottak. A magyar királyi honvéd Ludovika Akadémiát elvégzett katona páncélostisztként Kassán és Budapesten szolgált. Kiváló harci teljesítményeiért felvették a Vitézi Rendbe. A második világháború után családjával Garmisch-Partenkirchenbe került, ahol az amerikai hadsereg, tehetőségét felismerve, négy éven át szóló és páros műkorcsolyázóként alkalmazta. 1949-ben Kanadába költözött – a Winnipeg városában dolgozó oktatóként korcsolyaklubok versenyeztek. 1951-ben családjával átköltözött Torontóba, a város különböző jeges klubjaiban oktatót. Revüket, jégkarneválokat rendezett, amelyekből több a televízió adásaiba is bekerült.

Pataky Dénes, akit versenyzőtársai piaruettkirálynak neveztek, Torontóban, 1987. április 7-én hunyt el.

A VI. téli olimpiai játékokat Norvégia fővárosában, Oslóban, 1952. február 14. és 25. között 4 sportág 22 versenyszámban, 30 ország 623 férfi és 109 női versenyzőjének részvételével rendezték meg. Hazánkat 2 sportág 14 versenyszámban 8 férfi és 4 női sportoló képviselte. Köztük volt Berez Ignác őrnagy

is, aki az 50 kilométeres sífutás (szabad stílus) versenyszámban a 31. helyen végzett.

Berez őrnagy a jutasi Kinizsi Pál Csapat-alisztképző Iskola növendéke volt. 1932–1936-ig csapatszolgálatot teljesített. 1936–1938-ig a magyar királyi Tolói Miklós Honvéd Sporttanár- és Vivőmesterképző Intézetben volt hallgató, majd 1938–1944-ig segédoktató. 1944-ben vívómesterként a marosvásárhelyi magyar királyi Csaba Királyi Honvéd Gyorsfegyvernemi Hadapródiskolához osztották be. 1945 tavaszán szovjet fog-ságba esett, ahonnan megszökött. 1945. április 1-jétől 1948. május 2-ig szolgálaton kívüli állományban volt.

1949. január 30-án nyugállományba vonult, Miskolcon telepedett le és dolgozott. E városban, 1977. december 29-én hunyt el, a Vasgyári temetőben helyezték örök nyugalomra (Q parcella 6. sor 15. sírhely).

A XVIII. téli olimpiát Japánban, Nagano-ban, 1998. február 7. és 22. között 7 sportág 68 versenyszámban, 72 ország 1389 férfi és 788 női sportolójának részvételével rendezték meg. Magyarországot 4 sportág 18 versenyszámban 8 férfi és 9 női sportoló képviselte. Köztük a férfi bob négyesünk tagjaként 24. helyen végzett Zsombor Zsolt is, aki 2003-ban főhadnagyként lett tisz, és az MH Egységvédelmi Intézet mobil felmérő részlegének vezetőjeként szolgált. 2007-ben tartalékállományba került, azóta külföldön, edzőként dolgozik, s az Euro-sport magyar nyelvű adásának állandó bobszakértője.

A XIX. téli olimpiát 2002. február 8. és 23. között 7 sportág 78 versenyszámban 17 ország 1513 férfi és 886 női, összesen 2399 versenyzőjével rendezték meg az egyesült államokbeli Salt Lake Cityben. Magyarországot 4 sportág 30 versenyszámban 14 férfi és 11 női versenyző képviselte, köztük Zsombor Zsolt, aki ismét a férfi bob négyes tagjaként áll rajthoz, s a 23. helyen végzett.

Az ímétekből kitétnék: magyar katonák utoljára 12 évvel ezelőtt képviselték hazánkat téli olimpiai játékokon. Bár a magyar olimpiai csapatnak nem a téli olimpiai megmérettetés az erőssége, a legutóbbi Európa- és világbajnokságokon elért eredményeik alapján bizhatunk abban, hogy rövidpályás gyorskorcsolyázóink Szocsiában folytatni tudják torinói (2006) és vancouveri (2010) pontszerző szereplésüket.

Élet a halál után

Második világháborús magyar azonosítási jegyek tucatjai, illetve a honvédségnél ma használt, átlósan kettőtörhető fémlapocská.

DÖGCÉDULÁK

HIVATALOS ELNEVEZÉSE AZONOSSÁGI JEGY, DE CSAK DÖGCÉDULAKÉNT EMLEGETIK AZT AZ APRÓ, FÉMBŐL KÉSZÜLT LAPOCSKÁT, AMELY SEGÍTSÉGÉVEL A HARCTÉREN ELESETT KATONA KÉTSÉGET KIZÁRÓAN BEAZONOSÍTHATÓ.

A nemzetközi szakirodalom az amerikai polgárháború (1861–1865) idejére teszi az azonosítási jegy (a dögcédula) megjelenését – tudtuk meg dr. Baczoni Tamás őrnagytól, a HM Hadtörténeli Intézet és Múzeum főmuzeológusától. Észak és Dél háborújában kezdett elterjedni az a szokás, hogy a katonák a személyes adataikat felírták egy papírdarabkára, amelyet aztán valamilyen fém kapszulába zárva a kabátzsebükbe rejtettek; mindezt azért tették, hogy azonosíthatók legyenek, ha bekövetkezne a legrosszabb, azaz elesnének a harcban. Élelmes kereskedők persze azonnal meglátták ebben az üzletet, és maguk is elkezdtek forgalmazni különböző azonosítókat. Ők azonban már eleve fémlapocskára gravírozták vagy préselték az adatokat, s nem egyszer valami-

lyen díszítéssel is ellátták azt, így a veteránok számára ezek az azonosítók egyben háborús emlékként is szolgáltak. Az azonosítási jegy hamarosan Európában is megjelent: a poroszok a franciák ellen vívott 1870–71. évi háború idején kezdték alkalmazni. A katonák csak „Hundemarke” (kutyabárca) néven emlegették, állítólag azért, mert mutatott némi hasonlóságot a kutyák megjelenésére szolgáló fémtáblács-

kákkal, amelyet ugyanekkor vezettek be Berlinben. Baczoni Tamás megjegyzi: angol nyelvterületen a „Hundemarke” tükörfordítása, a „dog tag” elnevezés vált általánossá, ám a legkifejezőbb csúfnév, a dögcédula, a magyar bakáktól származik: ez egyértelműen, közérthetően és a fekete humort sem nélkülözve jelzi az azonosítási jegy elsődleges funkcióját. A dögcédulák használata az első világháború ide-

jén már minden hadseregben általánossá vált, és szükségességük be is bizonyosodott: halott katonák tízezreit azonosították segítségükkel.

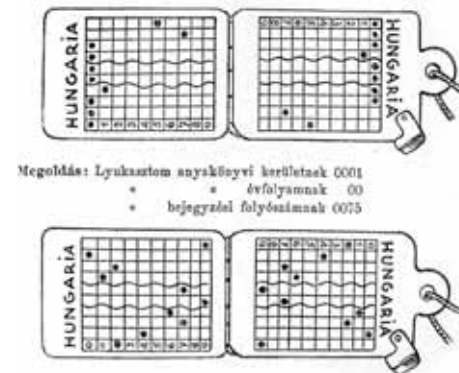
„A működő hadsereghez és a hadszínhely körletében levő erődített helyek védőőrségéhez tartozó minden hadvidjás és legénységi állománybeli vagy polgári állású egyén, kötele azonosítási jeggyel ellátva lenni, és ezen jegyet a mozgósítás kezdetétől, a leszerelés befejeztéig magával hordani. Az azonosítási jegy az ember azonosságának könnyebb megállapítására, a katonai élet viszonyosságai között a háborúban segédeszközzül és egyszersmind arra is szolgál, hogy a hátrahagyott polgári jogainak érvényesítése megkönnyítesse.” 1878. augusztus 24-én ezzel a szöveggel rendelte el a honvédelmi miniszter a papíralapú azonosítási jegyek használatát a magyar királyi honvédségnél. A főmuzeológus elmondta: az azonosítási jegyeken az illető csapatneve, rendfokozata, vezeték- és keresztnéve, avatási évfolyama, anyakönyvi lapszáma, lakhelye és születési éve szerepelt. Emellett arról is részletekbe menően rendelkeztek, hogy hol és hogyan kell tartani ezt az azonosítási szolgáló adatsort: „Az azonosítási jegy réztokba rejtve tartatik. (...) A réztokba tett azonosítási jegy a nadrágnak jobb zsebében belgazdászatiilag készítenendő kis zsebecskében hordozandó. A

ral – a nadrággombhoz erősítendő.”

Baczoni Tamás rámutatott: az azonosítási jegy az évek során számos apró változtatáson ment keresztül, illetve többféle változata ismert. Volt, amikor például feltüntettek rajta viselőjének védőoltásait, 1909-ben pedig elrendelték, hogy az illető vallása is szerepeljen az adatok sorában. Az első világháború alatt jött szokásba, hogy az alapadatokat beleírték az azonosítási jegy tokjába, arra az esetre, ha maga az azonosítási jegy megsemmisülne. Ennek köszönhetően az Osztrák–Magyar Monarchia haderejében rendszeresített azonosítási jegy-tok hasonlatossá vált a más országok katonái által használt dögcédulákhoz.

A háború után önállóvá vált Magyarország haderejében az azonosítási jegyek maradtak használatban, a tokra pedig egy sajátos, lyukas kódrészlettel rögzítettek három adatot. Ez volt az azonosítási jegy, melyet 1937 októberében rendszeresítettek. A leírás szerint az „alakja teljesen az eddigi azonosítási jegy-tok alakjának felel meg, alumínium lemezből készül és egy 100 cm hosszú, vörösrézhuvalbélésű, gyapjú zsinórral van felszerelve.”

Az azonosítási jegy mindkét külső oldalára a „HUNGARIA” felirat került, alá pedig egy 10x10-es osztású rácsozat. A rácsozatot két függőleges hullámvo-

Megoldás: Lyukasított anyakönyvi kerületnek 0001 évfolyamnak 00 bejegyzési folyószámának 0075

réztok – egy kincstári költségen beszerzendő erős gyapjúzsinór-

nal osztotta három részre. Az első oszlopba lyukasított négy szám azt a járást jelölte, ahol a katonát anyakönyvvezték, majd következett a születési év utolsó

két, valamint a születési anyakönyvi kivonat utolsó négy számjegye.

Baczoni Tamás kiemelte: az 1936M azonosítási jegy tokja továbbra is magában foglalta az illető személyes és katonai adatait rögzítő papírdarabot. Ez egyedülállóan számított, hiszen más hadseregek leginkább a klasszikus dögcédulát használták, amelynél az adatokat különböző formájú fémlapocskákba ütötték. A második világháború harcterein általában szokássá vált, hogy az azonosítási jegy egyik felét a harcokban odavesztett katonával együtt eltemették, míg a másik felét leadták a veszteségi nyilvántartók részére. Ez az eljárás segítette az elesettek ügynevezett visszaazonosítását, akár több évtized távlatából is. A dögcédula épp ezért kulcsfontosságú a hadisírkutatással foglalkozó szakemberek számára, ez az első, amit keresnek egy-egy katonai nyughely feltárása során.

Az 1950-es években a Magyar Néphadsereg is áttért a fémből préselt azonosítási jegyek alkalmazására, jelentősen csökkent azonban az adattartalom: az 1950M azonosítási jegyen már csak a katonák lakulatiának postafiókszáma és személyes sorszáma szerepelt. Az 1960-as évektől használt dögcédula formailag az 1936M azonosítási jegyre hasonlított, de azonosítási jegyet nem tartalmazott. Ezt váltotta fel 1978-ban – a személyi szám bevezetése után – az a jelenleg is használt, átlósan kettőtörhető, tűzálló acélból készült lapocská, amelyen a „HUNGARIA” felirat mellett a katonák személyi száma (és esetleg vércsoportja is) olvasható – foglalta össze Baczoni Tamás azokat a hazai változásokat, amelyek a dögcédulák tekintetében a legfontosabbak voltak a második világháború után.

NEMZETI SZÍNEKBEN

KÉT ÉVE TEREMTŐDTEK MEG A FELTÉTELEI ANNAK, HOGY AZ MH VITÉZ SZURMAY SÁNDOR BUDAPEST HELYŐRSÉG DANDÁR 32. NEMZETI HONVÉD DÍSZEGYSÉGÉNEK KATONÁI TRIKOLORBAN DÍSZELGVE SZINESÍTSÉK ÉS EZZEL IS EMELJÉK ÁLLAMI ÜNNEPSÉGEINK MÉLTÓSÁGÁT.

A piros-fehér-zöld trikolor koncepcióján dr. Szarka Gábor, az HM korábbi kabinetfőnöke és az akkor még ezredes Kun Szabó István (ma dandártábornoki rendfokozattal az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár parancsnoka) közösen kezdett el dolgozni. Amikor kormányzati szinten körvonalazódtak a Honvéd Koronaőrség, majd a Honvéd Palotaőrség létrehozásának tervei, mindkettőjük számára magától értetődő volt, hogy az új katonai szervezeteknek külső megjelenésben is alkalmazkodniuk kell az alaptevékenységhez, azaz például a Szent Korona egykori őrzőinek ruházatára jellemző skarlátvörös színt a honvéd koronaőrök egyenruháján is nyomatékosan meg kell jeleníteni. Miután pedig a palotaőrség ékítményeinek palackzöld színével kapcsolatos ötleteik is meghallgatásra találtak, zöld utat kapott az az elképzelés is, hogy a díszzászlóalj aranyról fehérre történő színváltásával a dísz-

egység három alakulata ezután nemzeti színekben, piros-fehér-zöldben pompázzon.

A premierre 2012. október 23-ig kellett várni, vagyis alakzatban nyilvánosan ekkor állt össze először a díszegység három alakulata által megkomponált trikolor formáció, s a Kossuth téri állami ünnepség keretében történt meg az ősbemutató.

A díszzászlóalj és a palotaőrség katonáinak döntő többsége legénységi állományúként szerződött, a koronaőrségben viszont csak altisztek és tiszték szolgálhatnak. Amint azt Hannel Sándor őrnagy, a Honvéd Koronaőrség megbízott parancsnoka elmondta, náluk a kiválasztásnál elsődleges szempont, hogy a jelöltnek a Szent Koronához való lojalitása, hozzáállása, az azzal kapcsolatos tudása is megfelelő legyen. Az alegységhez kerülő koronaőrök ilyen irányú képességeit aztán még tovább bővítik, tehát az alapfeladatok ellátására, a dí-

MAGYAR HONVÉD

Nyilvánosan 2012. október 23-án, a Kossuth téri állami ünnepségen mutatkozott be először a díszegység trikolor formációja.

szelgésre és a valós védelemre történő felkészítés mellett a történelmi ismeretek bővítése, a szemléletformálás is a kiképzésük része. Erre a feladatra pedig a fiatal parancsnoknál alkalmasabb, hitesebb és nagyobb ismeretanyaggal rendelkező kiképzőt nehezen lehetne találni. Hannel őrnagynak ugyanis a Szent Korona iránti elkötelezettsége és a koronaőrséghez vezető útja egyaránt családi indíttatású. 1978-ban, a Szent Korona hazahozatalát követően az erélyek tudományos vizsgálata céljából

több szakmai stáb is alakult, s a fizikusmérnök kutatócsoportnak Hannel Sándor édesapja is tagja volt. Ez a tény az egész gyermekkorára, majd a felnőtt éveire, a pályaválasztására és a pályafutására is hatással bírt. 15 éven keresztül például tagja, illetve alelnöke volt a Magyar Koronaőrök Egyesületének, a Honvéd Koronaőrség létrejötte után pedig szinte sorsszerű volt az a döntése, hogy helikopterpilóta pályafutását feladva jelentkezzen a koronaőrséghez.

Zsolnai Tamás alezredes, a fehér mell-

zsinórosok parancsnoka viszont egyáltalán nem készült az akkori díszzászlóaljhoz. Tatára szeretett volna kerülni fiatal tisztként, de abban az időben nem volt ott üres beosztás, így elmondása szerint szerencsés véletlen volt a „díszszelgővé válás”, s egy pillanatilag sem bánta meg a „lövészpálya-módosítást”. A pályakezdés óta eltelt 14 év alatt végigjárta a díszszelgők ranglétráját, azaz mielőtt kinevezték zászlóaljparancsnokká, minden szinten megmérettetett a különböző beosztásokban. A három alegység díszelési feladatait tekintve kétségtelenül az ő beosztottainak tennivalója a legsokoldalúbb, hiszen a díszzászlóaljnak a katonai temetéstől a zászlófelvonásig, a történelmi zászlók viteletől a koszorúzásig nap mint nap többféle szerepkörben kell bizonyítani, a vezénylő beosztású katonáknak pedig a karabélyval és a karddal történő díszelgést egyaránt professzionális szinten kell elsajátítaniuk. Mindenekelőtt ezeknek a képességekkel magyarázható tehát a díszzászlóalj bázisszerpe is a másik két alegység utánpótlása szempontjából, magyarán: az a katona, aki a díszzászlóaljnál kiválóan végzi az alapfeladatát, a koronaőri és a palotaőri díszszelgő tevékenység ellátására is képes.

A három alegység közül a korban legfiatalabbnak, azaz a Honvéd Palotaőrségnek van a legutósebb parancsnoka Kiss Ferenc alezredes személyében. Őreg tisztnek persze ő sem nevezhető, hiszen mindössze két év forja van például egykori és jelenlegi beosztottjával,

Hannel Sándor
őrnagy

Zsolnai Tamás
alezredes

Kiss Ferenc
alezredes

Zsolnai alezredessel szemben, akinek anno pályakezdként, most pedig a 32. Nemzeti Honvéd Díszegység megbízott parancsnokaként is a közvetlen „főnöke” lett. A kellő rutint Kiss alezredes is a díszelgői ranglétrát végigjárva szerzte meg. A különböző hazai és külföldi szakmai fesztiválokon, bemutatókon látottak alapján már palotaőr-parancsokká történő kinevezése előtt is volt némi tapasztalata más nemzetek díszelgő katonáinak, palotaőreinek tevékenységét illetően, s így kezdetől fogva szívügyének tekintti, hogy a magyar palotaőrök nemzetközi összehasonlításban is megállják a helyüket. Mivel a trikolór alegységei közülük, tehát a zöld mellzsinórosok állnak legtöbbit a Budapestre látogató turisták kameráinak keressztüvében, parancsnokként ezért is szorgalmazta, hogy ez a kiállás ne csak statikus, mozdulatlan jelenléte legyen, hanem a díszelgéshez illő mozgással, dinamikával, show-elemekkel is párosuljon. Ennek a törekvésnek az eredménye a dobszóra történő őrsgévváltás, illetve a tavasztól-őszig rendszeresen megtartott turistalátványosság, a Sándor-palota előtti zenés őrsgévváltás, ahol a palotaőrök mellett a díszegység zenekarának tagjai is felléptek adhatnak felkészültségükből.

Bár a gyakorlás és a rutin talán a díszelgő tevékenység két legszükségesebb szakmai feltétele, van olyan szituáció, amire egyszerűen lehetetlen előre felkészülni. A díszegység megbízott parancsnoka például máig nem felejté el pályafutása első szakmai próbatételét, azt az aradi koszorúzást, amire anno,

sége is, hiszen amikor nagytüzem van a Tisztelt Házban, vagy például reggelig elhúzódik a törvénykezés, a koronaőrök munkanapja sem ér véget a szokott időben.

Kamenyiczky Balázs törzsrőmester koronaőri pályafutásában azonban nem a parlamenti díszelgés volt az eddigi legkeményebb, legemlékezetesebb momentum. 2012. augusztus 20-a óta ugyanis a Szent Jobb körmenetben a pirosak, a Honvéd Koronaőrség katonái emelik vállukra és viszik e nemzeti ereklyénket. Bár az eseményt megelőző napokban szinte unalomig gyakorolták a feladat minden mozdulatát, felkészültek a 140 kilogrammos terheléssel járó fizikai igénybevételre, sőt, amennyire lehetett, még az időjárás viszontagságaira is, az esemény napján azonban minden addiginál nagyobb hőség gerjedt, késő délután is 38 Celsius-fok volt árnyékban. Már az első méterek után kiderült, hogy bár az ereklye súlya meg-egyezik a gyakorláshoz használt eszközével, viszont magasabban van a súlypontja, s ezért nemcsak a vállon vitele, hanem az egyensúlyban tartása sem egyszerű. Nemskára kiderült az is, hogy a körmenet tempójánál azért valamelyest gyorsabb lépésekre, haladásra készültek a koronaőrök. Ráadásul pár méter után egyikük jelezte, hogy megröppant a térdje, vagyis az eredetileg tervezett etapoknál gyorsabban kell cserélni azt a váltást, amelyikbe ő volt beosztva. Félúton talán már mindnyájuk előtt felremlt, hogy ezt a feladatot ilyen körülmények között lehetetlen végrehajtani, de azt is tudták, hogy a Szent Jobb méltóságát bántó esemény nem történhet, hogy idejekorán nem fogják letenni az ereklyét, s egyikük sem fog kidőlni alóla a még hátralévő párszáz méteren. A szó legszorosabb értelmében vett erőfeszítéseiket pedig végül siker koronázta.

Embent próbáló időjárási viszonyokból és ahhoz kapcsolódó sztorikból persze a fehéreknek, a díszszászólaj katonáinak is jutott már bőven. Míg nem felejtik például azt a két és fél óras, közel 40 Celsius-fokos hőségben tartott katonai temetést, ahol egymásután több díszelgő katonára arcszínje is felvette az alakulat mai színét, s bizony ki is kellett lépniük az alakzatból, hogy elkerüljék az elájulást. Hajós László törzsrőmester már sorkatonaként is a díszelgőknel szolgált, az ő pályafutásában is akadt néhány emlékezetesen nehéz pillanat,

Kamenyiczky Balázs törzsrőmester

Hajós László törzsrőmester

Bojás Zoltán törzsrőmester

ennek ellenére soha nem fordult meg a fejében, hogy színt váltson, elhagyja a fehéreket. Elhivatottságában és hűségében persze nem titkolt szerepe van annak, hogy ő nem átlagos színvonalon űzi ezt a mesterséget, Hajós László törzsrőmester ugyanis a Honvéd Díszszászólaj egyik „elitsapatának”, a nyolcfős különleges díszelgő csoportnak a vezetője. Ők azok, akik akrobatikus elemekkel tarkított zenés alakibemutatókkal a honi toborzó show-k nézőitől a külföldi katonai parádék közönségéig bezárólag képesek elkápráztatni minden érdeklődőt. Persze a különleges díszelgő katonák sem gép, hanem ember, aki hibázhat és nem titkolja, hogy bizony véle is megesezt már az a szegény, hogy bemutató közben elejtette a fegyverét.

Ami a kellemetlen szituációkat illeti, azoknak alighanem a turistacélpontként is közismert budai várban szolgáló palotaőrök vannak leginkább kitéve, hiszen ők már a nagy számok törvénye alapján is sűrűbben találkozhatnak egy-egy magáról megelégedező, „csak” tréffalkozni próbáló turistával. Bojás Zoltán törzsrőmester is élt már meg olyan inzultust, amikor kénytelen volt bevetni még mindig elérte a célját, azaz tisztelet parancsolt. A legkellemetlenebb élményt azonban még a palotaőrséghez kerülése előtt, a díszelgőként megélt köz-vel egy évtizedes szolgálatának vége felé élte át. Éppen a köztársasági elnök fo-

gadására sorakozott a díszszászólaj, amikor Bojás törzsrőmester úgy döntött, hogy takarásban állva, rejtve a kíváncsi tekintetek előtt, megmozgatja egy kicsit elgémberedett állát és ásit egy egészség- geset. Az elhatározást tett követte, majd mintha mi sem történt volna, ment minden tovább a protokoll szerint, a díszelgők most is hozták a kötelezőt, azaz a tőlük elvárható színvonalon hajtották végre a feladatukat. Szolgálat után azonban, ahogy a törzsrőmester bekapcsolta a mobilját, egy gombnyomásra 15 SMS-t is kapott, amelyekben haverok és ismerősök hada gratulált neki a tévés szerepléséhez, mert mint utóbb kiderült, az ísítés pillanatában éppen az őt távolról teleobjektívvvel vevő kamera képét sugározta a gyve- nes élő adásban a Magyar Televízió.

A díszegység trikolórja tehát nem csupán végeláthatatlan gyakorlás, monotonitás, szürke hétköznapi eredménye, megannyi színes történet, élethelyzet, katonaság, emberi példa tölti meg tartalommal. Ami pedig a formát illeti – bár a piros, a fehér és a zöld közismerten az erő, a hűség és a remény színei, tehát külön-külön is önálló értelmezéssel bírnak –, a díszegység katonái úgy élik meg a különleges alkalmakat, hogy azért látványban is az az igazi, ha összeáll a trikolór.

Aki a leírtak alapján kedvet érez ahhoz, hogy csatlakozzon a trikolórosok csapatához, információért keresse Csorba Katalin szerződéses főhadnagyot a csorba.katalin@hm.gov.hu e-mail címen.

**XXI. századi hajdúk –
a legjobb vitézek élén**

VILÁGJÁRÓ HAJDÚK

ÉLMÉNYEKkel teli programok, állóképességi próbatételek, történelmi nagyjaink emléke előtti tisztelgő rendezvények, új hajdúcsapat megteremtése a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. Ekként foglalható össze a Bethlen Gábor Hagymányörtség Egyesület közelmúltbeli története.

Erdély aranykorának megteremtőjére, Bethlen Gáborra s a nagyságos fejedeleme, II. Rákóczi Ferencre emlékezni megtiszteltetés és ma emberének is. Mi, a Bethlen Gábor Hagymányörtség Egyesület tagjainként, hajdúportyáink keretében immár negyedik éve komoly erőpróbát jelentő gyalogmenettel és gazdag múltidéző programokkal teszünk eleget e kötelezettségünknek. A legutóbbi, tavaly júliusban tartott megemlékezésünk során Kassáról, korhű ruhában, korabeli felszereléssel vágtunk neki a szokásos, mintegy 80 kilométeres gyalogmenetünknek, s közel öt nap múltán érkezettünk Sárospatakra. Mint eddig minden évben, ostromjátékkal és hadi bemutatókkal folytatódott programunk, amelyet ezúttal sikerült még színesebbé tenni. A sárospataki vár-

múzeummal együttműködve teljes kapacitással üzemeltettük a vár konyháját, korabeli ételeket, italokat kínálva a megfáradt vitézeknek és a közönségnek egyaránt. Külön érdekességként elkészítettük egyesületünk „tallériutóját”, így a kapitány már „Bethlen-tallérban” adhatta ki a harcosok zsoldját. A katonák a fogadóban ennek fejében juthattak ételhez és italhoz, s ebből futotta kockázásra és kártyára is.

A sárospataki hétvégét követően még júliusban került sor a Gyulai Végvári Napok utolsó sorában a közönség szimpátiáját is egyesületünk volt a várostrom és a történelmi események felidézésének fő tervezője, szervezője, és a „hadi események” koordinátora. A hajdúportyáink történelmi jellegének erősítése érdekében szerveztük meg A hazáért halni vagy élni? című kerekasztal-beszélgetést, amelyen történészek elemezték Zrínyi Miklós és Kerecsényi László várkapitányok életútját. A megnyitót, a csapatok mustráját, dr. Görgényi Emő, Gyula város polgármestere és dr. Csikány Tamás ezredes, egyetemi tanár (NKE) beszédét követően, a polgármester emlékszalagot kötött minden csapat zászlajára, majd kezdetét vette felvonulásunk, amelynek során három helyszínen közel 40 muskétás dördült el egyszerre a gyulai hősök és mártírok emlékére. A csatajelenetek, illetve a kiegészítő programok nézői megismerkedhettek a XVI–XVII. század katonáinak ruházatával, fegyverzetével, harceljárásaival, tábori életével is.

Egyesületi programunk augusztusban Belgiumban folytatódott. La Roche-ban, ebben az ékszerdobozhoz hasonlítható kisvárosban a táborunkat egy magaslaton, a vár tövében jelölték ki, ahová ágyúnkat, számos felszerelésünket figyelmes vendéglátóink terepjáróval és kisteherautóval juttatták fel. A rendezvény színes kavalkádja, a középkori várélet felidézése, a várostrom meglevenítése emlékezetes élmény volt számunkra. Szeptemberben már az olaszországi Palmanovában vettünk részt az 1615-ben itt lezajlott csaták felidezésében. Meg kell említenem, hogy a szervezők 2012-ben,

hollandiai Grollében figyeltek fel csapatunk szereplésére, és ennek alapján invitáltak minket a rendezvényre. Megérkezésünket követően beosztottak bennünket az ostromló seregbe, amelynek parancsnokai a ránk szabott feladatok sikeres végrehajtásának érdekében is figyelembe vették a hajdúkra jellemző harceljárások sajátosságait. Ennek megfelelően a hajdúvirtus hagyományaihoz hű, gyors rajtaütéseinkkel már az első csatában kivívtuk mind a „szövetségesekek” mind az „ellenség” elismerését, és nem utolsósorban a közönség szimpátiáját. Külön említést érdemel, hogy egy sajátos vívóverseny részeként mutatták be a csapatok az országukra, a fegyvernemükre jellemző „párbaj” sajátosságait. A hajdúk fegyverzenáját, valamint sajátos vívó- és közelharc-techni-

káját a zsűri első díjjal jutalmazta. Ezt követően ismét Sátoraljaújhelyen jártunk, a hajdúportyát az Újhelyi Napok rendezvénysorozat keretein belül folytattuk, s kassai hagyományör barátainkkal tartottunk közös statikus és dinamikus bemutatót. Az esőzések miatt a Várhegy, illetve a várom és annak környéke megközelíthetetlené vált, így a város központjában csattogtak a szabályok, füstölögtek a muskéták és dörgött az ágyú – a közönség legnagyobb öröme.

Ezzel lezárult tavalyi utazásaink, kalandjaink története. „Csendesebb” hagyományör események következtek, mint például az októberi fotókiállításunk, amelyet prof. dr. Padányi József dandártábornok, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem stratégiai és intézményfejlesztési rektorhelyettese nyitott meg.

Ismeretes, hogy 400 éve, 1613. október 23-án választották Erdély fejedelmévé Bethlen Gábot. E megemlékezéshez kapcsolódott az a közel egy éves projektünk, amelynek befejeztével 2013 novemberében, a Budapesti Történelmi Múzeumban B. Szabó János hadtörténész és Boldog Zoltán régész-fegyvertörténész közreműködésével mutattuk be a Katonák Bethlen Gábor korából című e-book-unkat. (Tartalma szabadon letölthető az internetről – <http://katonak-bethlen-gabor-korabol.hu>)

Végül hadd osszunk meg egy információt a kedves olvasókkal: a Bethlen Gábor Hagymányörtség Egyesület „veterán” hajdúinak irányításával és szakmai segítségével új hajdúcsapat van alakulóban a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, melynek sorába szeretettel várunk minden érdeklődőt.

A magyar kultúra napja

A Stefánia Palotában tartották a Honvédelmi Minisztérium központi ünnepségét a magyar kultúra napja alkalmából. A rendezvényen mondott beszédében Vargha Tamás, a tárca parlamenti államtitkára többek között felidézte a Himnusz születését, szót a magyar értelmiség kultúráteremtő szerepéről és leszögezte, hogy a magyar nemzeti kultúra egyben európaiságunk záloga is. A beszédet követő zenés és prózai előadások után az államtitkár és dr. Orosz Zoltán altábornagy, a Honvéd Vezérkar főnökének helyettese elismeréseket adott át.

Magyarország honvédelmi minisztere –előljáró parancsnoka, illetve a társadalmi szervezetek javaslatára – a hon-

védés kulturális életének fejlesztése, valamint a nemzeti és a katonai kultúra népszerűsítése érdekében végzett kiemelkedő munkája elismerésül, a magyar kultúra napja alkalmából a **Szolgalati Érdemjel arany fokozatát** adományozta Márki Sándor Szabolcs törzszászlósnak; a **Szolgalati Érdemjel ezüst fokozatát** Tóka Henrietta századosnak; a **Szolgalati Érdemjel bronz fokozatát** Pereszlényi Róbert Zsolt törzszászlós, Tóth Mónika zászlós; a **Honvédelemért kitüntetett cím I. fokozatát** Baranyai Ernőnek, Csöngye község (Weöres Sándor szülőfaluja) polgármesterének, Szentmihályi Szabó Péter költő, műfordító; a **Honvédelemért kitün-**

tető cím II. fokozatát Huszár-Ujvári László közalkalmazottnak, dr. Tarnay Anikónak, az 1956-os Magyarországi Világoskövetsége ácsi alapszervezete elnökének; a **Honvédelemért kitüntetett cím III. fokozatát** Ludányi Éva Viktória közalkalmazottnak, Neső Sándornak, számos országos díj tulajdonosának, népi iparművésznek; **elismerő oklevelet** Pálíne Perendi Ildikó Anita közalkalmazottnak, Rédei István Józsefné közalkalmazottnak; **emléktárgyat** Fűri Attila közalkalmazottnak.

A Honvéd Vezérkar főnöke a Magyar Honvédség kulturális életének fejlesztése érdekében végzett kiemelkedő munkája elismerésül, a magyar kultúra napja alkalmából **MH Emlékérmet** adományozott Rostás Attila Zoltán főtörzserőmesternek, Kucsik-Horváth Éva közalkalmazottnak; **emléktárgyat** Kovács Majának, a Honvéd Együttes Művészeti Nonprofit Kft. honvédségi és koordinációs titkárnak, Strausz Kálmánnak, a Honvéd Együttes Művészeti Nonprofit Kft. karigazgatójának (Honvéd Férfikar), Zsuráfszky Zoltánnak, a Honvéd Együttes Művészeti Nonprofit Kft. művészeti vezetőjének.

ny. őrnagy (81), Balogh Sándor ny. százados (83), Szabó István ny. százados (86), Székely József ny. százados (71), Hullám János ny. százados (65), Koppány József Antal ny. főhadnagy (84), Hancs Imre ny. főhadnagy (70), Marosi László ny. hadnagy (73), Nagy Sándor ny. hadnagy (78), Mogyorósi István ny. főtörzszászlós (71), Bihari Bertalan ny. törzszászlós (78), Csibi Polgár Ferenc ny. törzszászlós (63), Eigner Lajos ny. törzszászlós (67), Gobányi István ny. törzszászlós (92), Gyányi Sándor ny. törzszászlós (79), Nyitrai Bertalan ny. törzszászlós (63), Kulik Gyula ny. törzszászlós (70), Ádám Miklós ny. törzszászlós (64), Boros István ny. törzszászlós (74), Muszka Gyula ny. törzszászlós (69), Pintér Géza ny. törzszászlós (86), Mihalik László ny. zászlós (84), Orosz Mihály ny. zászlós (63), Krecz István ny. zászlós (84), Hegedűs István ny. zászlós (89), Kovács József ny. zászlós (65), Kulman József ny. zászlós (80), Földi Imre ny. főtörzserőmester (65), Zelenák János ny. főtörzserőmester (53), Benkő Tibor ny. főtörzserőmester (72), Fehér János ny. főtörzserőmester (71), Varga György ny. főtörzserőmester (72), Kőrösi Istvánné ny. közalkalmazott (82), Maródi Mihályné ny. közalkalmazott (83), Misuta Károlyné ny. közalkalmazott (89), Godó Károlyné ny. közalkalmazott (73), Korpás Jánosné ny. közalkalmazott (85), Nagy Béláné ny. közalkalmazott (81), Nagy Istvánné ny. közalkalmazott (79), Surmann Mihály ny. közalkalmazott (72).

EMLEKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRÍZZÜK.

122 évvel az első megjelenés után

ALAPMŰ

„A nagy francia forradalmat követő, majd a napóleoni háborúk alapvetően megváltoztatták a hadviselés minden elemét, a hadseregellátástól a szervezésen át a hadvezetés különböző szintjéig minden másként történt, mint a korábbi évszázadokban. A kor jelentősebb katonai gondolkodói is felismerték, hogy a hadviselésben új korszak kezdődött, amelynek rendszerbe foglalása, általános érvényű összefüggéseinek megállapítása elengedhetetlenül szükséges. Ebben a munkában a legnagyobb hatásúnak és legidőállóbbnak kétségtelenül a korszak lejelentősebb katonai teoretikusa Carl von Clausewitz porosz tisz, majd tábornok bizonyult”. Ezek az ajánlások is beillő gondolatok olvashatók az M. Szabó Miklós hadtörténész által szerkesztett és a Zrínyi Kiadó kiadásában megjelenő Clausewitz-mű bevezetőjében.

Carl von Clausewitz szegény nemesi családban született 1780. június elsején, a németországi Burgban. Már tizenkét évesen tagja lett a porosz hadseregnek, mint a potsdami gyalogezred kadéja. Bevonulása évében tört ki a Franciaország elleni első koalíciós háború, amelyben zászlótartóként olyan derekasan helytállt, hogy zászlóssá, két évvel később pedig hadnagyá léptették elő. Kiemelkedő minőségű eredményeként 1801-ben a berlini hadi-akadémiára vegyényelték, amelyet a legjobb eredménnyel fejezett be és ennek köszönhetően Ágost herceg adjutánsává nevezték ki. A legelőkelőbb ber-

lini társaságokba bekerülve megismerkedhetett a német szellemi élittel, a legmagasabb politikai körök belső életével. Ez idő tájt kezdett el írni és ettől kezdve a tollat alig tette le a kezéből.

A herceg oldalán szolgált 1806-ban is, amikor kitört a francia–porosz háború. Napoleon seregei Jénánál és Auerstádnál is hatalmas vereséget mértek a poroszokra és ennek nyomán Clausewitzben is tudatosult, hogy a porosz hadsereg melioratív és átfogó reformjára, ehhez pedig társadalmi változásokra van szükség.

Sorsa a katonai karrierje a továbbiakban is kalandosan alakult. A franciaországi internálás éveit követően a porosz hadügyminisztérium reformokért felelős osztályán dolgozott, majd a hadi-akadémia tanára lett, amikor pedig Franciaország szövetségére kényszerítette hazáját, tiltakozásul jelentkezett az orosz hadseregbe, ahol az 1812-es háborút csapattisztként harcolta végig. A háborúkat követően Clausewitz ezredes a Rajna menti porosz hadsereg tá-

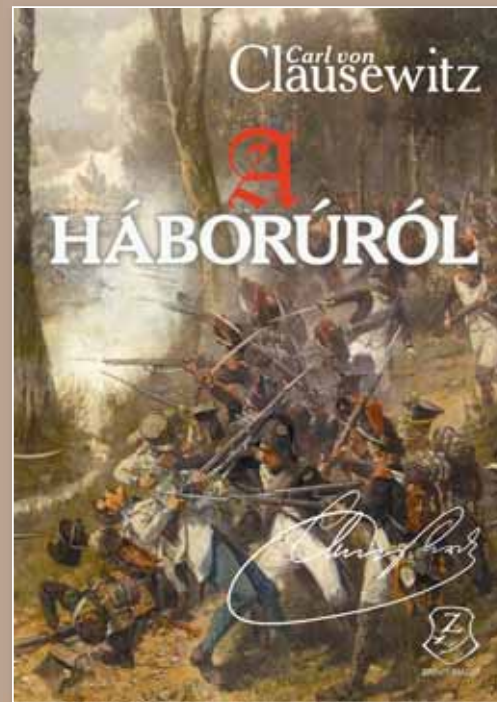
borkari főnökévé nevezték ki, 1818-ban pedig – harmincnyolc éves korában – tábornokká és a berlini hadi-akadémia igazgatójává léptették elő.

Clausewitz legfőbb műve A háborúról címet viseli, amely az egyetemes hadtudományi irodalom egyik kiemelkedő, megkerülhetetlen munkája. 1810–1812 között kezdte el írni a művet, amelyen hosszabb-rövidebb megszakításokkal egészen 1830-ig dolgozott. Ezt követően újabb katonai megbízatása, illetve megromlott egészségi állapota miatt már nem folytathatta írói munkásságát, 1831. november 16-án meghalt. A háborúról című alkotás tehát befejezetlen maradt, a kötetet kiadásra már felesleges, Marie von Bühl grófnő, illetve barátai készítették elő.

A porosz teoretikus munkája nyolc könyvből áll, amelyek (sorrendben) a háború természetéről, elméletéről, a hadsazatról, az ütközetről, a haderőről, a védelemről, a támadásról, valamint a haditervről szólnak. Művét különböző magyar fordításokkal ellátva, részenként vagy egészben számos alkalommal adták ki

Európában és azon kívül is. Magyarul viszonylag későn, 1892-ben, a Ludovika Akadémia Közleménye mellékleteként jelent meg, majd az első fordítást 1917-ben újra kinyomtatták. A következő magyar nyelvű megjelenésre ezután egészen 1962-ig kellett várni, amikor is immár a Zrínyi Katonai Kiadó gondozásában vált ismét elérhetővé az olvasók számára.

A legújabb magyar változat egy német nyelvű Clausewitz-könyv újrafordítása, azaz nem reprint kiadás: a fordító munkát Szabó Júlia germanológus nyelvész, a nyelvi, oktatástudományi, illetve hadtudományi szaklektorálást pedig dr. Resperger István, dr. Csikány Tamás és dr. M. Szabó Miklós végezte. A kötet a téma és a hadművészet iránt érdeklődők mellett elsősorban az új generáció, a katonai hivatásra készülő fiatalok, a honvéd tisztjelöltek érdeklődésére tarthat számot, a katonai műveltség szélesítéséhez kíván hozzájárulni.

Kőbe vésve, bronzba öntve

DRÉGELY HŐS KAPITÁNYA

A Kodály köröndön, Vak Bottyán szobrával átellenben Marton László szobrászművész Szondi Györgyöt formázó alkotása áll, amely 1958-ban került a korábban Boeszkai István kőbe véssett másának helyéül szolgáló talapzatra.

Drégely várának híres kapitánya, Szondi György – hasonlóan a téren szintén szobrot kapott Zrínyi Miklóshoz – a török elleni háborúk vitéz harcosaként írta be magát történelmünkbe. Életéről mindazonáltal viszonylag keveset tudunk: születési helyét és idejét illetően csupán találgatásokba bocsátkozhatunk, de családjával kapcsolatosan is csak annyi bizonyos, hogy élt egy testvére, Jakab, aki valószínűleg mezővárosi polgár volt. 1526. augusztus 29-én Révay Ferenc Turóc vármegyei főispán és nádori helytartó oldalán részt vett a mohácsi csatában, majd a törökök ellen vívott végvári harcokban jeleskedett, melynek köszönhetően Várdai Pál esztergomi érsek az 1540-es években kinevezte a drégelyi uradalom élére.

Buda 1541. évi elestével, majd Esztergom, Vác és Nógrád várainak török kézre kerülésével a drégelyi erősség szerepe felértékelődött a gazdag alsó-magyarországi bányavárosokat megóvni hivatott védelmi rendszerben. Az eredetileg a mindenkori esztergomi érsek vadász-kastélyának épült aprócska vár azonban alkalmatlan volt erre a feladatra, amit Szondi György is jól tudott. Nem véletlenül kért segítséget a falak megerősítése, illetve az őrség létszámának gyarapítása érdekében például a királytól, az esztergomi érsektől, a felvidéki főkapitánytól, a nyitrai püspöktől és a selmecbányai főbírótól. Erőfeszítései mindazonáltal minimális eredménnyel jártak, így amikor Hadim Ali budai pasa és 12 000 fős serege 1552. július 6-án megjelent Drégely alatt, mindössze 146 katonával várta őket.

Szondi egyébként idejekorán értesült a közeledő veszélyről, s amit a sikeres ellenállás érdekében megtehetett, meg is tette. Balszerencséjére azonban az előkészületek során egy villámcsapás nyomán felrobbant a puszkapor és a muníció jó része, ami tovább rontotta a maroknyi védő esélyeit.

Ali pasa megadásra szólította fel Szondit, ám ő ezt visszautasította. A török sereg vezére erre válaszul felgyújtatta a földből és fából épített elővárat, melynek nyomán a védők a fellegvárba szorultak. Július 7-én reggel a tüzerek elkezdtek lőni az erősséget, másnap pedig a pasa a félig leomlott falak ellen küldte gyalogságát. Ezt a támadást az elbizakodott ostromlók legnagyobb meglepetésére Szondi és katonái visszaverték, hatalmas veszteségeket okozva az ellenségnek. Ali erre újra ágyútatni kezdte Drégely várát, gyakorlatilag teljesen megsemmisítve azt.

Július 9-én, mielőtt a romhalmazzá vált vár ellen újra rohamot vezényelt volna, a pasa Nagyoroszi papjának közvetítésével próbálta rávenni Szondit a megadásra. A kapitány azonban másodsor is hajthatatlannak bizonyult, helyette inkább elküldte Alihoz két apródját azzal, hogy nevelje őket vitézzé. Emellett még egyetlen kérése volt: a pasa adja meg az illő végtisztességet számára a harc után.

Szondi ezután máglyára vetette a várban található összes értéket, s loolta lovait is, nehogy török kézre jussanak. Kisvártatva kezdetét vette a végső ostrom, melynek során a támadók az utolsó emberig levágták az órákon át hősiesen küzdő védőket, köztük Szondi Györgyöt is. A csatazej elültével Ali közszemlére tétette ellenfele levágott fejét, de azután a kérésnek megfelelően méltó módon eltemette Szondit, aki bátorságával a törökök megbecsülését is kivívta. Sírhelyén ma egy hatalmas szarkofág emlékeztet hősi helytállására, bátor tetteit pedig Arany János örökítette meg a Szondi két apródja című híres balladájában.

Feith László

Fotó:
Rácz Tünde

KATONAI MAGAZIN AZ M1-EN

14 02 23

CÉLKERESZT BEN

WWW.FACEBOOK.COM/CELKERESZTBEN